

CENTRUM VZDELÁVANIA
MPSVR SR

EURÓPSKA ÚNIA

JUDr. Štefan Grman, CSc. – JUDr. Pavel Kanka

TVORBA PRÁVNÝCH PREDPISOV V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

METODICKÁ PRÍRUČKA

Bratislava, január 2010

OBSAH

Kapitola I ÚVOD	5
Kapitola II ZÁKLADNÉ PRÁVNE POJMY	6
Kapitola III LEGISLATÍVNE ORGÁNY	12
Kapitola IV ÚSTAVA, ÚSTAVNÉ ZÁKONY, REFERENDUM	15
Kapitola V PRÁVO EURÓPSKEJ ÚNIE	19
Kapitola VI MEDZINÁRODNÉ ZMLUVY	25
Kapitola VII ZÁKONODARNÁ MOC A ZÁKONODARNÝ PROCES V SLOVENSKEJ REPUBLIKE	30
Kapitola VIII LEGISLATÍVNE PRAVIDLÁ VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY A LEGISLATÍVNE PRAVIDLÁ TVORBY ZÁKONOV	35
Kapitola IX NORMOTVORNÁ PRÁVOMOC VLÁDY A ÚSTREDNÝCH ORGÁNOV ŠTÁTNEJ SPRÁVY	73
Kapitola X NORMOTVORBA MIESTNYCH ORGÁNOV ŠTÁTNEJ SPRÁVY	75
Kapitola XI NORMOTVORBA OBCÍ A VYŠŠÍCH ÚZEMNÝCH CELKOV	75
Kapitola XII KONTROLA ÚSTAVNOSTI PRÁVNÝCH PREDPISOV	77
Príloha 1: Doložka zlučiteľnosti právneho predpisu s právom Európskej únie	79
Príloha 2: Tabuľka zhody právneho predpisu s právom Európskej únie	80

Príloha 3: Pokyny k uvádzaniu a citácii právne záväzných aktov Európskej únie.	82
Príloha 4: Doložka prednosti medzinárodnej zmluvy pred zákonmi	84
Príloha 5: Vzor ratifikačnej listiny k dvojstrannej zmluve.	85
Príloha 6: Vzor ratifikačnej listiny k mnohostrannej zmluve	86
Príloha 7: Vzor tzv. „malej ratifikačnej listiny“ k dvojstrannej zmluve	87
Príloha 8: Gestori prezidentských a vládnych medzinárodných zmlúv	87
Zoznam použitej literatúry a iných prameňov	90

I. kapitola

ÚVOD

Hlavným cieľom tejto publikácie je uviesť záujemcov do problematiky tvorby právnych predpisov v Slovenskej republike a poskytnúť im základné informácie o tejto oblasti. Na tento účel obsahuje príručka vymedzenie základných pojmov, základné informácie o legislatívnych orgánoch, ústavných základoch Slovenskej republiky, o právnych predpisoch Európskej únie, informácie o zákonodarnom procese, procese prípravy medzinárodných zmlúv a legislatívno-technických pravidlách tvorby právnych predpisov v Slovenskej republike. Dôraz sa kladie aj na otázky aproximácie (zblížovania) nášho právneho poriadku s právom Európskej únie, a to či už formou transpozície (premietnutia), alebo implementácie (vykonávania) práva.

Úvodom do problematiky tvorby právnych predpisov je vhodné zdôrazniť, že v histórii ľudskej spoločnosti právu predchádzala morálka ako súbor nepísaných pravidiel spoločenského správania sa, ktoré sú pod verejnou kontrolou spoločnosti. Postupne sa v spoločnosti vytváral prostriedok na presadzovanie žiaduceho správania sa, ktorým bolo právo. Neskôr sa v spoločnosti vyčlenila skupina ľudí, ktorá sa venovala výlučne vládnutiu. Tam, kde vznikla takáto verejná autorita, t.j. jednotlivec alebo skupina schopná usmerňovať správanie ľudí, existovala už sila, ktorá garantovala dodržiavanie práva. Postupne sa sformovala do podoby štátu. Právo teda vzniklo v súvislosti so vznikom štátu.

Právo v kontinentálnom systéme práva je súhrn všeobecne záväzných pravidiel správania sa vydaných štátom, ktoré sú pre spoločnosť záväzné a ich dodržiavanie je vynútiteľné štátnou mocou. Napr. v Anglicku je však právom súbor pravidiel, ktoré spracovali sudy na rozhodovanie sporov.

V Slovenskej republike rozhodujúcim subjektom tvorby práva je štát, ktorý vykonáva svoju legislatívnu právomoc orgánmi ustanovenými na to ústavou, ústavnými zákonmi a zákonmi. Vo fáze prípravy návrhov právnych predpisov sú to najmä ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy, ale aj poslanci a výbory Národnej rady Slovenskej republiky. V skutočnosti je však okruh subjektov zúčastnených v legislatívnom procese podstatne širší. V súčasnosti stále viac zaznamenávame vstup verejnosti do legislatívneho procesu, ale aj rast tlaku lobistických skupín. Aj prispáním masovokomunikačných prostriedkov sa legislatívny proces stáva viacej otvoreným, čo na jednej strane pozitívne vplyva na zvyšovanie právneho vedomia, ale na druhej strane môže dochádzať k neprimeranému ovplyvňovaniu pri tvorbe práva.

Dôležitým subjektom tvorby práva sú aj miestne orgány štátnej správy a orgány územnej samosprávy, t.j. obce a vyššie územné celky.

Táto publikácia dotvára systém tých nemnohých prác v Slovenskej republike, ktoré sa venujú problematike legislatívy. Autori veria, že aspoň malým dielom prispeje k zlepšeniu kvality obsahu právnych predpisov, k technickej úrovni ich spracovania a tým k celkovému skvalitneniu legislatívnej činnosti v Slovenskej republike.

II. kapitola

ZÁKLADNÉ POJMY

PRÁVO

Súhrn všeobecne záväzných pravidiel správania sa vydaných štátom alebo neštátnym subjektom, ak tak ustanovuje zákon, ktoré sú pre spoločnosť záväzné a ich dodržiavanie je vynútitelné verejnou mocou.

Prirodzené právo – vyplýva zo všeobecne uznávaných hodnôt, zo vzťahov medzi ľuďmi nezávisle od akéhokoľvek zákonodarstva, ako napr. právo na život, ochranu zdravia a pod. Prirodzené právo je právo, ktoré nezávisí od štátu a pramení z rozumu alebo prirodzenosti človeka. Prirodzené právo sa zakladá na myšlienke, že právo sa dá odvodíť z prírodného poriadku. Má všeobecnú platnosť a v zásade sa nemení zmenou okolností.

Pozitívne právo – predstavuje právne predpisy, vyplýva z písaných zákonov. Má vychádzať z prirodzeného práva, ale nie vždy to tak v rôznych historických obdobiach bolo.

TVORBA PRÁVA

Prvoradou je otázka vzniku práva a pôvodu právnych noriem. Korene práva sú v spoločnosti a v spoločenských vzťahoch, hodnotách a potrebách.

Tvorbou práva rozumieme vznik prameňov práva, resp. právnych noriem. Úzko súvisí s pojmom „legislatíva“ a „zákonodarstvo“ a z väčšej časti sa s nimi prekrýva. Výsledkom tvorby práva je v našich podmienkach právo písané, t.j. tvorba právnych predpisov orgánmi verejnej moci. Ale do tvorby práva možno zahrnúť aj právo nepísané, t.j. súdne precedensy a obyčajové právo, tak typické napr. pre anglické právo. Anglické právne pravidlo je čo najužšie podmienené procesom a nemá všeobecný charakter ako kontinentálne právne pravidlo, ktoré vytvoril zákonodarca. V našom právnom poriadku právnu obyčaj reprezentujú už len niektoré pojmy, ako napr. „rozpor s dobrými mravmi, „hrubé porušovanie dobrých mravov v dome“ a i.

LEGISLATÍVA

Často sa stotožňuje s tvorbou právnych predpisov. Ide o takú činnosť orgánov verejnej moci, pri ktorej tieto orgány v rámci svojej právomoci, a presne ustanoveným postupom, tvoria právne predpisy.

PRAMENE PRÁVA

Pramene práva delíme na materiálne a formálne.

Medzi materiálne pramene práva patria materiálne podmienky života spoločnosti (ekonomické, sociálne, politické, etické, zemepisné, prírodné, demografické a pod.).

Medzi formálne pramene práva patria:

- a) **právne obyčaje** (predovšetkým v anglosaskom právnom systéme), t.j. pravidlá správania sa, ktoré sa dlhodobým používaním ustálili a štát ich používa ako právnu normu. Aby mohla byť právna obyčaj záväzná, musí spĺňať niektoré podmienky: dlhodobé používanie a zachovávanie, určitosť obsahu práv a povinností a presvedčenie spoločnosti o jej záväznosti; väčšinou sú vyjadrované v nepísanej forme,
- b) **normatívne akty** – všeobecne záväzné právne predpisy ako výsledok normotvornej činnosti subjektov tvorby práva, t.j. orgánov verejnej moci,
- c) **súdne precedensy** – individuálne právne akty, ktoré nadobúdajú normatívny význam pri riešení dosiaľ neriešených prípadov (predovšetkým v anglosaskom právnom systéme); náš právny poriadok problematiku precedensov neupravuje a pristupuje sa k nim na základe tradície a v zhode s internými predpismi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, na základe ktorých sú oficiálne verzie precedensov vydávané Najvyšším súdom Slovenskej republiky vo forme Zbierky stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky,
- d) **normatívne zmluvy** – upravujú konkrétne individuálne právne vzťahy. Obsahujú ustanovenia aplikovateľné na viaceré prípady (napr. kolektívne zmluvy).

Medzi pramene slovenského práva, ktoré sú výsledkom normotvornej činnosti subjektov tvorby práva patria:

- a) ústava a ústavné zákony,
- b) primárne právo EÚ a sekundárne právo EÚ,
- c) medzinárodné zmluvy a dohody, ktoré majú prednosť pred zákonom,
- d) zákony (niekedy môžu o obsahu zákona rozhodnúť priamo občania formou referenda) a medzinárodné zmluvy, ktoré nie sú uvedené v písmene c,
- e) nariadenia vlády a tzv. aproximačné nariadenia vlády,
- f) vyhlášky, výnosy a opatrenia ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy,
- g) vyhlášky miestnych orgánov štátnej správy,
- h) všeobecne záväzné nariadenia orgánov územnej samosprávy,
- i) nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorými sa rozhoduje o súlade právnych predpisov nižšej sily s ústavou, s ústavnými zákonmi a medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom (čl. 125 Ústavy SR),
- j) rozhodnutia súdov o súlade všeobecne záväzného nariadenia obce a vyššieho územného celku so zákonom, nariadením vlády a všeobecne záväznými právnymi predpismi ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy.

FUNKCIE PRÁVA

Za základné funkcie práva možno považovať:

- a) kultúrno-výchovnú funkcia práva,
- b) zabezpečenie bezpečnosti a obrany štátu,
- c) ochranu verejného poriadku,
- d) ochranu politických a sociálnych práv a slobôd,
- e) zabezpečenie medzinárodnej spolupráce.

PRÁVNÝ PORIADOK

Z najširšieho hľadiska je to súhrn všetkých prameňov práva, ktoré v štáte platia. Z užšieho hľadiska ide o súhrn platných právnych predpisov v štáte. Jeho súčasťou sú relatívne samostatné súbory právnych predpisov upravujúcich právne vzťahy v jednotlivých oblastiach života – odvetviach práva. Časť týchto odvetví práva radíme do práva verejného a časť do práva súkromného.

Verejné právo upravuje vzťahy medzi štátnymi orgánmi na základe princípu subordinácie (nadradenosť – podriadenosť). Patrí sem najmä štátne právo, správne právo, finančné právo a trestné právo.

Súkromné právo upravuje vzájomné vzťahy jednotlivých súkromných subjektov na princípe vzájomnej rovnosti. Patrí sem občianske právo, obchodné právo, rodinné právo, pracovné právo a pod.

Jednotlivé oblasti verejného práva i súkromného práva sa navzájom môžu prelínať a ovplyvňovať sa.

PRÁVNE VZŤAHY

Sú to spoločenské vzťahy upravené právom. Subjektmi právneho vzťahu môžu byť fyzické osoby, právnické osoby a štát. Objektom právneho vzťahu sú hodnoty hmotného alebo nehmotného charakteru, k dosiahnutiu, resp. naplneniu ktorých smeruje správanie subjektov právneho vzťahu. Obsah právneho vzťahu tvoria práva a povinnosti subjektov právneho vzťahu.

Právny vzťah vzniká na základe právnej skutočnosti, pričom právnou skutočnosťou môže byť napr.:

- a) právna udalosť (napr. narodenie, úmrtie, prírodná katastrofa); sú to udalosti nezávislé od vôle ľudí; sú to udalosti, s ktorými sa spájajú určité právne následky;
- b) právny úkon – prejav vôle subjektu, ktorý smeruje k vzniku, zmene, alebo zániku právneho vzťahu; právny úkon môže byť unilaterálny, t. j. jednostranný (výpoveď), bilaterálny, t. j. dvojstranný (podpísanie kúpnej zmluvy) a multilaterálny, t. j. mnohostranný (medzinárodná zmluva).

PRÁVNE PREDPISY

Právny predpis, teda normatívny právny akt, je výsledkom legislatívnej činnosti príslušného orgánu, formálnym všeobecne záväzným písomným dokumentom, ktorý vyjadruje obsah právnych noriem ako pravidiel ľudského správania. Právne predpisy však obsahujú aj nenormatívne časti (napr. preambuly, poznámky pod čiarou, definície, deklaratórne ustanovenia a pod.).

Hlavnými atribútmi právnych predpisov sú:

- a) **normatívnosť**, t. j. jednoznačné vymedzenie pravidiel správania sa subjektov, na ktoré sa vzťahuje formou príkazov, zákazov alebo povolenia určitej činnosti alebo stavu,

- b) **záväznosť**, vyplývajúca z účinnosti a platnosti právneho predpisu,
- c) **všeobecnosť**, týkajúca sa tak subjektov, na ktoré sa vzťahuje (napr. podnikateľov, študentov a pod.), ako aj vecí, ktoré upravuje,
- d) **vynútiteľnosť**, ktorá môže smerovať k ochrane spoločnosti, alebo jednotlivca pred dôsledkami porušenia práva. Vynútiteľnosť môže mať charakter nepriamy (preventívne pôsobenie za účelom dodržiavania právnych predpisov) alebo priamy (uskutočňované prostredníctvom štátnych orgánov, napr. polície, súdov a pod.).

Uvedené atribúty sú materiálnymi atribútmi právneho predpisu. Medzi formálne znaky patrí skutočnosť, že právny predpis je vydaný orgánom k tomu oprávneným a tiež, že musí byť náležitým spôsobom publikovaný, a teda prístupný adresátovi, ktorého konanie, resp. stav má upravovať.

Jeden právny predpis môže obsahovať viacero právnych noriem, alebo naopak, jedna právna norma môže byť vyjadrená vo viacerých právnych predpisoch rovnakej hierarchickej úrovne tak, že hypotéza a dispozícia právnej normy sa nachádzajú v jednom právnom predpise a sankcie v inom právnom predpise (napr. v priestupkovom zákone), alebo rôznej hierarchickej úrovne tak, že právna norma je ako celok vyjadrená v jednom právnom predpise vyššej hierarchickej úrovne a súčasne vykonávacími právnymi predpismi.

Každý právny predpis je všeobecne záväzným a musí byť predpísaným spôsobom publikovaný (vyhlásený). Právne predpisy vyššej sily a medzinárodné zmluvy sú uverejnené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky. Ďalej za právne predpisy považujeme vyhlášky miestnych orgánov štátnej správy a tie normatívne akty, ktoré vydávajú vyššie územné celky, mestá a obce t. j. všeobecne záväzné nariadenia týchto subjektov. Musia spĺňať základnú podmienku, že sú riadne publikované, t. j. oznamované spôsobom, ktorý predpokladajú príslušné zákony, napr. zákon o obecnom zriadení a zákon o samosprávnych krajoch.

PRÁVNE NORMY

Všeobecne možno chápať právnu normu ako pravidlo ľudského správania.

Je základným prvkom celého právneho poriadku. Je obsiahnutá v každom právnom predpise alebo vo viacerých právnych predpisoch. Základným predpokladom právnej normy je existencia subjektu, ktorý ju vytvoril (zákonodarca) a objektu, ktorému je určená, voči ktorému smeruje (adresát).

Z hľadiska významu a z hľadiska informácie prenášanej právnou normou od jej tvorca k adresátovi môžu byť obsahom právnej normy príkaz, zákaz, alebo povolenie. Príkaz môže byť daný výslovne, alebo môže vyplývať z výslovného zákazu, t. j. že je prikázaný opak zákazu. Tak isto zákaz môže byť daný výslovne, alebo môže vyplývať z výslovného príkazu, t. j. že opak prikázaného je zakázaný. Povolenie môže byť dané výslovne (v praxi zriedkavé, najčastejšie formou výnimky zo zákazu), implicitne – vyplýva z príkazu, t. j. ak je niečo prikázané, je iné povolené (keby pri príkaze súčasne neexistovalo povolenie, nastala by neriešiteľná situácia), alebo mlčky. Povolenie dané mlčky ani nie je súčasťou právnej normy – vyplýva z jej mlčania.

Z hľadiska syntaktického je možné rozlíšiť hypotézu, dispozíciu a sankciu.

Hypotéza – časť právnej normy, ktorá ustanovuje podmienky, za ktorých sa má uskutočniť pravidlo správania sa ustanovené druhou časťou – dispozíciou.

Dispozícia – určuje správanie v prípade, keď nastanú podmienky určené hypotézou.

Sankcia – ustanovuje následky spojené s nedodržaním pravidla správania sa uvedeného v dispozícii. Sankcie môžu byť reparačné (náhrada), reštitučné (navrátenie), satisfakčné (pri nemajetkovej ujme) a represívne (uloženie trestu alebo ochranného opatrenia).

Zjednodušené:

- a) ak nastane
- b) potom musí nasledovať
- c) ak nedôjde k B, nasleduje

- A (uzavretie kúpnej zmluvy),**
- B (zaplatenie kúpnej ceny),**
- C (trest).**

EFEKTÍVNOSŤ PRÁVNÝCH NORIEM

Účelom práva a právnych noriem je dosiahnutie určitých konkrétnych cieľov, a to buď bezprostredne, alebo v dlhšom časovom horizonte. Právo teda ovplyvňuje spoločenské správanie, a to dvojakým spôsobom: jednak preventívne, t. j. dopredu určuje, ako sa má človek správať, a jednak následne, t. j. prostredníctvom sankcií za porušenie noriem spoločenského správania, čím vlastne ľudí motivuje, aby následky porušenia práva odstránili, alebo ich k tomu môže priamo donútiť (sankcie reparačné), resp. aby strpeli ujmu (sankcie represívne), alebo poskytl za porušenie práva zadosťučinenie (sankcie satisfakčné).

HIERARCHIA PRÁVNÝCH PREDPISOV

Jednotlivé právne predpisy sú navzájom v určitom vertikálnom vzťahu podľa ich právnej sily. Problematika vzájomného postavenia právnych predpisov úzko súvisí s problematikou legislatívnej právomoci v tom zmysle, že ten-ktorý právny predpis môže byť vydaný len orgánom, ktorý je na jeho vydanie oprávnený, a to len v medziach jeho právomoci.

Môžeme rozoznávať relatívnu právnu silu a absolútnu právnu silu. Relatívnou právnou silou rozumieme vlastnosť právneho predpisu vyjadrujúcu podriadenosť jedného predpisu inému predpisu s vyššou právnou silou, resp. odvodenosť jedného predpisu od iného predpisu vyššej právnej sily. Pritom právny predpis nižšej právnej sily nemôže odporovať právnemu predpisu vyššej právnej sily. Absolútnou právnou silou rozumieme absolútnu kvalitu právneho predpisu určujúcu jeho hierarchické postavenie v právnom poriadku.

Na základe relatívnej a absolútnej právnej sily sa právne predpisy vzájomne rôznym spôsobom členia na právne predpisy pôvodné a odvodené, právne predpisy zákonné a podzákoné a pod.

Právne predpisy pôvodné a odvodené.

Na základe relatívnej právnej sily sa právne predpisy členia predovšetkým na pôvodné a odvodené právne predpisy. Pôvodné právne predpisy sú tie, ktoré sa neodvodzujú od iné-

ho právneho predpisu. Prijímajú ich orgány štátnej moci s ústavodarnou a zákonodarnou právomocou (Národná rada SR). Odvodené právne predpisy sú predpisy, ktoré sú vydané na základe iného právneho predpisu s vyššou právnou silou na účely jeho vykonania. Prijímajú ich orgány výkonnej moci (vláda, ministerstvá a ostatné orgány verejnej moci).

Právne predpisy zákonné a podzákonné.

Na základe absolútnej právnej sily sa právne predpisy členia a na právne predpisy zákonné (primárne) a podzákonné (sekundárne). Znamená to, že predovšetkým v kontinentálnom právnom systéme základ právneho poriadku tvoria zákony, a všetky podzákonné predpisy sú od nich odvodené. Zákonné právne predpisy ešte možno rozčleniť na ústavné zákony a zákony.

Na základe uvedeného teda môžeme právne predpisy rozčleniť nasledovne:

Pôvodné právne predpisy: ústava, ústavné zákony, zákony, všeobecne záväzné nariadenia obcí, miest a vyšších územných celkov vydávané vo veciach územnej samosprávy.

Odvodené právne predpisy:

- nariadenia vlády, vrátane aproximačných nariadení vlády,
- vyhlášky, výnosy a opatrenia ústredných orgánov štátnej správy,
- všeobecne záväzné vyhlášky miestnych orgánov štátnej správy,
- všeobecne záväzné nariadenia obcí a vyšších územných celkov vydávané
- vo veciach preneseného výkonu štátnej správy.

Zákonné právne predpisy: ústava, ústavné zákony, zákony.

Podzákonné právne predpisy: nariadenia vlády, aproximačné nariadenia vlády, vyhlášky, výnosy a opatrenia ústredných orgánov štátnej správy, vyhlášky miestnych orgánov štátnej správy, všeobecne záväzné nariadenia obcí a vyšších územných celkov.

RECEPCIA (PREVZATIE) PRÁVA

Ide o proces preberania právneho poriadku iného štátu, Európskej únie a pod. do právneho poriadku štátu, v našom prípade do právneho poriadku Slovenskej republiky. Recepcia európskeho práva sa uskutočňuje formou aproximácie práva.

APROXIMÁCIA (ZBLIŽOVANIE) PRÁVA

Aproximácia práva je jednostranný proces prispôsobovania nášho právneho poriadku, t. j. proces prípravy a prijímania právnych predpisov spolu s vytváraním podmienok pre ich riadnu aplikáciu subjektmi práv a povinností tak, aby sa postupne dosiahla úplná zhoda právnych predpisov Slovenskej republiky s právom Európskych spoločenstiev a právom Európskej únie. Aproximácia práva sa uskutočňuje formou transpozície práva a implementácie práva. Základným nástrojom zblížovania práva je smernica, ktorá je prameňom sekundárneho práva Európskych spoločenstiev.

Transpozícia (premietnutie) práva

Je proces zameraný na dosiahnutie:

- a) rovnakých právnych účinkov právnych predpisov (transpozícia v užšom zmysle),

- b) rovnakého právneho režimu (adaptácia nariadenia alebo rozhodnutia prispôbením sa inému právnemu režimu),
- c) zosúladenia administratívnych postupov (koordinácia s právnymi aktami sekundárneho práva EÚ).

Transpozícia smernice sa uskutočňuje formou zákona alebo aproximačného nariadenia.

Implementácia (vykonávanie) práva

Je jednou z foriem aproximácie práva a rozumie sa ňou proces:

- a) transpozície prameňov práva EÚ,
- b) následného vydania vykonávacích právnych predpisov (implementácia v užšom zmysle),
- c) výkladu, aplikácie, vynútiteľnosti a dodržiavania právnych predpisov, ktoré zabezpečujú orgány verejnej moci (implementácia v širšom zmysle).

LEGISLATÍVNY PROCES

Legislatívny proces je postup tvorby právnych predpisov. Zahrňuje predovšetkým tvorbu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov orgánmi verejnej moci. Ide teda o pojem širší ako pojem zákonodarný proces. Legislatívny proces sa však vzťahuje aj na tvorbu ostatných právnych predpisov.

Treba povedať, že úprava legislatívneho procesu sa stáva aktuálnou až v moderných právnych systémoch. V histórii bola často náhodná, živelná a čiastková. Avšak v súčasnosti vzrastajú požiadavky na špeciálnu úpravu legislatívneho procesu. Pri tvorbe právnych predpisov sa postupuje podľa špeciálnych procesných noriem, ktorých obsahom sú pravidlá tvorby zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov. Takými špeciálnymi procesnými normami sú Legislatívne pravidlá vlády Slovenskej republiky, Legislatívne pravidlá tvorby zákonov a Rokovací poriadok Národnej rady Slovenskej republiky.

III. kapitola

LEGISLATÍVNE ORGÁNY

Ide o orgány s legislatívnou právomocou, ktoré majú ústavnú kompetenciu pripravovať a vydávať právne predpisy.

Medzi orgány, ktoré majú právomoc vydávať všeobecne záväzné právne predpisy, t. j. majú legislatívnu právomoc, patria:

- Národná rada Slovenskej republiky,
- vláda Slovenskej republiky,
- ministerstvá a ostatné ústredné štátne orgány Slovenskej republiky,
- miestne orgány štátnej správy,
- obce a vyššie územné celky.

Legislatívne orgány majú právomoc pripravovať a vydávať všeobecne záväzné právne predpisy v súlade s ich legislatívnou právomocou. Túto legislatívnu právomoc možno deliť na primárnu a sekundárnu.

Primárnu legislatívnu právomoc má Národná rada Slovenskej republiky, ktorá má právo uznášať sa na ústave, ústavných zákonoch a zákonoch.

Sekundárnu legislatívnu právomoc má vláda, ministerstvá, ostatné orgány štátnej správy a orgány územnej samosprávy.

Legislatívne orgány môžeme členiť na:

- a) legislatívne orgány na úrovni Národnej rady Slovenskej republiky,
- b) legislatívne orgány na úrovni orgánov výkonnej moci,
- c) legislatívne orgány na úrovni vyšších územných celkov a obcí,
- d) ostatné legislatívne orgány.

a) Legislatívne orgány na úrovni Národnej rady Slovenskej republiky

Národná rada Slovenskej republiky je jediným ústavodarným a zákonodarným orgánom Slovenskej republiky. Do jej pôsobnosti patrí uznášanie sa na ústave, ústavných zákonoch a zákonoch, ako aj kontrolovať, ako sa dodržiavajú. V legislatívnom procese na úrovni parlamentu pôsobia aj predseda a podpredsedovia národnej rady, ústavnoprávny výbor a ostatné výbory Národnej rady Slovenskej republiky, poslanci Národnej rady Slovenskej republiky a Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky. Organizácia a organizačné zásady činnosti Národnej rady Slovenskej republiky sú upravené v zákone NR SR č. 350/1996 Z. z. o rokovaní poriadku Národnej rady SR v znení neskorších predpisov (nález Ústavného súdu SR č. 77/1998 Z. z., zákon č. 86/2000 Z. z., zákon č. 138/2002 Z. z., zákon č. 100/2003 Z. z., zákon č. 551/2003 Z. z., zákon č. 215/2004 Z. z., zákon č. 360/2004 Z. z., zákon č. 253/2005 Z. z., nález Ústavného súdu SR č. 320/2005 Z. z., zákon č. 261/2006 Z. z. a zákon č. 199/2007 Z. z.).

Predseda Národnej rady Slovenskej republiky zastupuje národnú radu navonok a plní ďalšie úlohy, ktoré súvisia s jej legislatívnou činnosťou, a to či už pred rokovaním o návrhu zákona, počas jeho rokovania alebo po schválení zákona. Podpisuje ústavu, ústavné zákony a zákony, zabezpečuje ich vyhlasovanie a vyhlasuje úplné znenie zákona, na ktoré ho splnomocnil zákon. Má ústavnoprávnu zodpovednosť za ústavnosť a zákonnosť legislatívneho procesu na úrovni parlamentu.

Ústavnoprávny výbor Národnej rady Slovenskej republiky má v legislatívnom procese na úrovni parlamentu osobitné postavenie a osobitné legislatívne kompetencie. Je zriadený ex lege, má ústavodarnú a zákonodarnú iniciatívu, prerokúva všetky návrhy zákonov a zaujíma k nim stanovisko, dohliada na ich súlad s ústavnými zákonmi, medzinárodnými zmluvami, právom EÚ a pod.

Poslanec Národnej rady Slovenskej republiky má ústavodarnú a zákonodarnú iniciatívu a prerokúva a schvaľuje ako člen výboru ústavu, ústavné zákony a zákony.

Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky plní odborné, organizačné a technické úlohy v legislatívnom procese spojené so zabezpečovaním činnosti národnej rady, jej výborov a ďalších orgánov. Na tento účel má zriadený útvar legislatívy a aproximácie práva a útvar analýz, vzdelávania a parlamentného výskumu.

b) Legislatívne orgány na úrovni výkonnej moci

Prezident Slovenskej republiky podpisuje zákony a môže vrátiť Národnej rade Slovenskej republiky zákon s pripomienkami do 15 dní od doručenia schváleného zákona. Má významnú ústavnú právomoc v rámci promulgačnej fázy legislatívneho procesu (vyhlasovanie).

Vláda Slovenskej republiky je vrcholným orgánom výkonnej moci. Má zákonodarnú iniciatívu, ktorá je dominantná v porovnaní so zákonodarnou iniciatívou poslancov výborov parlamentu najmä z hľadiska kvantitatívneho.

Vláda má legislatívnu právomoc vydávať nariadenia vlády a aproximačné nariadenia vlády. Vyjadruje sa v zákonodarnom procese k návrhom zákonov podávaných poslancami a výborami parlamentu a zaujíma k nim stanoviská. Má možnosť navrhnuť parlamentu spojenie hlasovania o prijatí zákona s hlasovaním o dôvere vláde. Schvaľuje plán svojej legislatívnej činnosti na príslušný kalendárny rok i na celé štvorročné volebné obdobie, pričom vychádza najmä z Programového vyhlásenia vlády.

Ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy pripravujú návrhy zákonov, návrhy nariadení vlády a majú oprávnenie vydávať všeobecne záväzné právne predpisy, ak sú na to zákonom splnomocnené. Ide o vyhlášky, výnosy a opatrenia týchto orgánov.

Špecializované miestne orgány štátnej správy vydávajú na základe konkrétnych zákonných splnomocnení vyhlášky vo veciach svojej odvetvovej pôsobnosti. Uverejňujú sa vo Vestníku vlády Slovenskej republiky.

Úrad vlády Slovenskej republiky a jeho sekcia vládnej legislatívy plnia koordinačné úlohy v oblasti legislatívy, pripravujú návrhy plánov legislatívnych úloh vlády, napomáhajú plniť a kontrolovať úlohy v oblasti aproximácie práva, navrhujú určenie právnych priorít v oblasti legislatívy, pripravujú analýzy a odborné stanoviská pre vládu a jej legislatívnu radu k návrhom zákonov a nariadení vlády. Sekcia vládnej legislatívy je súčasne sekretariátom legislatívnej rady. Člení sa na štyri odbory – odbor verejného práva, odbor súkromného práva, odbor aproximácie práva a odbor technickej podpory.

Legislatívna rada vlády Slovenskej republiky je podľa kompetenčného zákona (zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov) zriadená ako poradný, iniciatívny a koordinačný orgán vlády pre oblasť legislatívy. Prerokúva návrhy zákonov a nariadení vlády ako aj rôzne materiály legislatívnej povahy, prerokúvaním ktorých ju poverí vláda alebo predseda vlády. Má vytvorených šesť svojich stálych pracovných komisií pre posudzovanie návrhov vyhlášok, výnosov a opatrení ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy. Ide o Stálu pracovnú komisiu pre pracovné právo

a právo sociálneho zabezpečenia, Stálu pracovnú komisiu pre občianske a obchodné právo, Stálu pracovnú komisiu pre trestné právo, Stálu pracovnú komisiu pre finančné právo, Stálu pracovnú komisiu pre správne právo a Stál pracovnú komisiu pre technické právne predpisy.

c) Legislatívne orgány na úrovni vyšších územných celkov a obcí

Zastupiteľstvo vyššieho územného celku a obecné zastupiteľstvo sú zastupiteľskými zborami vyššieho územného celku a obce, ktoré majú oprávnenie schvaľovať všeobecne záväzné nariadenia.

Obce a vyššie územné celky ich vydávajú:

- vo veciach územnej samosprávy
- na zabezpečenie úloh vyplývajúcich pre samosprávu zo zákona (tzv. prenesený výkon štátnej správy).

V prvom prípade ide o zdroj legislatívnej právomoci spojený s výkonom verejnej moci priamo občanmi, a teda ide o legislatívnu právomoc originárnu.

V druhom prípade vyšší územný celok a obec participujú v rámci svojej územnej pôsobnosti na výkone štátnej správy v rámci zastupiteľskej demokracie. Ide teda o legislatívnu právomoc odvodenú, príp. delegovanú, na realizáciu ktorej potrebujú vyššie územné celky a obce konkrétne splnomocnenie v zákone.

d) Ostatné legislatívne orgány

Národná banka Slovenska môže v rámci svojej pôsobnosti vydávať všeobecne záväzné právne predpisy, ak je na to splnomocnená zákonom.

Na základe ústavného zákona č. 227/ 2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov. Legislatívnymi orgánmi sú v týchto výnimočných situáciách aj **Parlamentná rada** vykonávajúca niektoré ústavné právomoci Národnej rady Slovenskej republiky a **Bezpečnostná rada**, vykonávajúca niektoré ústavné právomoci vlády Slovenskej republiky. Taktiež **prezident** Slovenskej republiky má významnú ústavnú právomoc v rámci promulgačnej fázy legislatívneho procesu (vyhlasovanie).

IV. kapitola

ÚSTAVA, ÚSTAVNÉ ZÁKONY, REFERENDUM

Základom slovenskej štátnosti je Ústava Slovenskej republiky. Je základným zákonom štátu. V hierarchii právnych predpisov stojí na najvyššom stupni. Bola prijatá Slovenskou národnou radou 1. septembra 1992. Účinnosť nadobudla 1. októbra 1992, okrem niektorých článkov, ktoré v súlade so zmenami ústavných pomerov bývalej federácie nadobudli účinnosť 1. januára 1993. V Zbierke zákonov je ústava uverejnená pod číslom 460/1992 Zb. Novelizovaná bola ústavnými zákonmi č. 244/1998 Z. z., č. 9/1999 Z. z., č. 90/2001 Z. z., č. 140/2004 Z. z., č. 323/2004 Z. z., č. 463/2005 Z. z., č. 92/2006 Z. z. a č. 210/2006 Z. z.

Prijatím ústavy sa konštituovala Slovenská republika ako zvrchovaný a demokratický právny štát vo forme parlamentnej demokratickej republiky, ktorý, vychádzajúc z trhovej ekonomiky, rešpektuje aspekty sociálne aj ekologické. Ako základný zákon najvyššej právnej sily upravuje ústava základy organizácie štátu, jeho formu a štruktúru a zásady vzťahov medzi štátom a občanom.

Ústava rešpektuje klasickú delbu moci na moc zákonodarnú, výkonnú a súdnu. Princíp trojdelenia moci posilňuje celý systém súdnictva, založený na závislosti sudcov len na zákone. Moc súdnu umocňuje konštituovanie Ústavného súdu, ktorý zásadným spôsobom ovplyvňuje súlad zákonov a iných právnych predpisov s Ústavou a ústavnými zákonmi.

Ústava sa člení na preambulu, deväť hláv a 156 článkov. Úvod k nej tvorí preambula, ktorá je ideovým, politickým, ale nie normatívnym textom. V ďalších častiach Ústava upravuje jednotlivé okruhy spoločenských vzťahov nasledovne:

Prvá hlava:	Základné ustanovenia.
Druhá hlava:	Základné práva a slobody.
Tretia hlava:	Hospodárstvo Slovenskej republiky.
Štvrtá hlava:	Územná samospráva.
Piata hlava:	Zákonodarná moc.
Šiesta hlava:	Výkonná moc.
Siedma hlava:	Súdna moc.
Ôsma hlava:	Prokuratúra Slovenskej republiky a verejný ochranca práv.
Deviata hlava:	Prechodné a záverečné ustanovenia.

Ústavu Slovenskej republiky možno charakterizovať ako ústavu písanú, demokratickú, unitaristickú a republikánsku.

Ide o písanú ústavu, na ktorú nadväzujú ďalšie ústavné zákony. Jej demokratický charakter vychádza z článkov 1 a 2, podľa ktorých je Slovenská republika zvrchovaným, demokratickým a právnym štátom (čl. 1 ods. 1). Štátna moc pochádza od občanov, ktorí ju vykonávajú prostredníctvom svojich volených zástupcov alebo priamo (čl. 2 ods. 1). Jej unitaristický charakter je vyjadrený v článku 3 ods. 1, podľa ktorého je územie Slovenskej republiky jednotné a nedeliteľné. A konečne republikánsky charakter Ústavy Slovenskej republiky vychádza z článku 101 ods. 1, podľa ktorého je hlavou Slovenskej republiky prezident.

Ústava Slovenskej republiky upravuje základné spoločenské vzťahy:

1. vznikajúce v procese uskutočňovania moci, ktoré sú spojené so vznikom, tvorbou a činnosťou štátnych orgánov (zákonodarných, výkonných a súdnych), ako aj samosprávnych orgánov;
2. spojené s bezprostredným uskutočňovaním moci ľudu (referendum);
3. spojené s postavením občanov v štáte a spoločnosti a všestranným rozvojom ich osobnosti;
4. spojené s postavením a vzťahmi medzi národmi, národnosťami a etnickými skupinami v štáte a spoločnosti a vyjadrené vo forme štátneho zriadenia;

5. spojené s vývojom vlastníckych vzťahov a charakterom hospodárstva, ako aj s rovnosťou všetkých foriem vlastníctva;
6. spojené s výstavbou a činnosťou štátnych a samosprávnych orgánov, vzájomné vzťahy medzi nimi, ako aj medzi nimi a občanmi;
7. spojené s medzinárodným postavením štátu a spoločnosti v rámci svetového alebo regionálneho spoločenstva štátov a národov.

Spoločenské vzťahy upravené normami štátneho práva nazývame štátoprávnymi vzťahmi. Štátoprávne vzťahy vznikajú, menia sa a zanikajú na základe noriem štátneho práva. Štátoprávne vzťahy majú svoju štruktúru a skladajú sa:

- a) zo subjektov,
- b) z obsahu (oprávnení a povinností)
- c) z objektu.

a) Podľa noriem štátneho práva existuje značné množstvo nositeľov – subjektov štátoprávných vzťahov a ich počet sa sústavne rozširuje.

Subjektmi štátoprávných vzťahov sú najmä:

- občania (zdroj štátnej moci),
- jednotný štát ako politická organizácia občanov, národa, národnostných menšín a etnických skupín,
- orgány verejnej moci (zastupiteľské zbory, prezident, vláda, ministerstvá a iné ústredné orgány štátnej správy, Rada obrany štátu, Ústavný súd Slovenskej republiky, sudy, prokuratúra, samosprávne orgány),
- orgány územnej samosprávy,
- štátne organizácie, družstevné organizácie, súkromné organizácie a iné organizácie,
- verejný ochranca práv,
- politické strany a hnutia, spolky, združenia – poslanci či skupiny poslancov, prípadne funkcionári zastupiteľských zdrojov,
- občania (subjektmi niektorých štátoprávných vzťahov môžu byť aj cudzí štátni príslušníci, resp. osoby bez štátneho občianstva).

b) Obsahom štátoprávných vzťahov sú oprávnenia a povinnosti subjektov. Napr. iba štát má právo byť vlastníkom niektorých vecí, t.j. nerastného bohatstva, jaskýň, prírodných liečivých zdrojov, vodných tokov a podzemných vôd. Len do pôsobnosti štátu patrí obrana, mena, štátne hmotné rezervy a pod. Iba politické strany a hnutia majú právo navrhovať kandidátov na poslancov zastupiteľských zborov a podobne.

c) Objektom štátoprávneho vzťahu je to, k akému výsledku smerujú oprávnenia a povinnosti subjektov týchto vzťahov. Napr. objektom štátoprávných vzťahov medzi Národnou radou Slovenskej republiky a vládou je ústavná zodpovednosť vlády Národnej rade Slovenskej republiky a možnosť vysloviť vláde nedôveru, ak by napríklad nesplnila programové vyhlásenie schválené Národnou radou Slovenskej republiky. Objektom referenda je rozhodovanie občanov o potvrdení ústavného zákona o vstupe do štátneho zväzku s inými

štátni alebo o vystúpení z tohto zväzku. Môže to však byť aj rozhodovanie občanov o iných dôležitých otázkach verejného záujmu.

Integračnými článkami Ústavy Slovenskej republiky sú čl. 7 ods. 2, čl. 13 ods. 1 písm. c), čl. 120 ods. 2 a čl. 144.

V čl. 7 ods. 2 sa upravuje možnosť prenosu výkonu časti suverenity Slovenskej republiky na ES a EÚ formou medzinárodnej zmluvy. Tento článok rieši tiež otázku prednosti právne záväzných aktov ES/EÚ pred zákonmi Slovenskej republiky. Implementácia právne záväzných aktov ES/EÚ sa vykonáva zákonom alebo nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Právnym základom prístúpenia Slovenskej republiky do EÚ je tzv. Prístupová zmluva.

Na základe čl. ods. 13 ods. 1 písm. c) sa vytvorila možnosť ukladania povinností fyzickým osobám a právnickým osobám aj na základe aproximačných nariadení vlády.

V čl. 120 ods. 2 je upravené splnomocňovacie ustanovenie na vydanie zákona, na základe ktorého je vláda oprávnená vydávať nariadenia (tzv. aproximačné nariadenia vlády) aj na vykonanie Európskej dohody o pridružení a na vykonanie medzinárodných zmlúv podľa čl. 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.¹

Na základe čl. 144 sú sudcovia pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní viazaní ústavou, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom. Na základe tohto článku sú sudcovia viazaní európskym právom a rozsudkami Európskeho súdneho dvora v Luxemburgu.

Na Ústavu Slovenskej republiky nadväzujú viaceré osobitné ústavné zákony. Ide najmä o ústavný zákon č. 397/2004 Z. z. o spolupráci Národnej rady Slovenskej republiky a vlády Slovenskej republiky v záležitostiach Európskej únie.

Za dôležitý treba považovať aj ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov, **ústavný zákon č. 357/2004 Z. z.** o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov v znení neskorších predpisov a **ústavný zákon č. 254/2006 Z. z.** o zriadení a činnosti výboru Národnej rady Slovenskej republiky na preskúmanie rozhodnutí Národného bezpečnostného úradu.

Referendum

Predstavuje osobitný spôsob ústavného rozdelenia originárnej legislatívnej právomoci medzi Národnú radu Slovenskej republiky a občanov. Z Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, a potvrdil to aj nález Ústavného súdu Slovenskej republiky², že zákonodarná moc patrí v Slovenskej republike nielen Národnej rade Slovenskej republiky, ale aj občanom.

1 Zákon č. 19/2002 Z. z., ktorým sa ustanovujú podmienky vydávania aproximačných nariadení vlády SR v znení neskorších predpisov.

2 Uznesenie Ústavného súdu SR, sp. zn. II. ÚS 31/1997 z 21. mája 1997.

Môže byť však predmetom referenda aj samotná Ústava Slovenskej republiky? Ústava Slovenskej republiky neobsahuje zákaz, aby predmetom referenda podľa čl. 93 ods. 2 bola otázka o zmene ústavy, alebo jej časti. V referende však nemožno priamo na základe výsledku hlasovania zmeniť ústavu. Prijatie návrhu v referende má však ústavnú relevanciu v tom zmysle, že občania zúčastnení na hlasovaní udelia parlamentu ústavný príkaz, aby v súlade s návrhom prijatým v referende zmenil časť ústavy, ktorá bola predmetom vyhláseného referenda. Týmto ústavným príkazom je Národná rada Slovenskej republiky viazaná. Občania teda nemôžu priamo hlasovať o formulácii navrhutej zmeny ústavy, ale len o určitom ústavnom inštitúte, ktorého konkrétna ústavná úprava by nasledovala po schválení v referende.

Týmto sa jednoznačne uprednostňuje princíp suverenity ľudu a favorizuje sa forma priamej demokracie.

Referendum vyhlasuje prezident Slovenskej republiky, ak o to petíciou požiada aspoň 350 000 občanov, alebo ak sa na tom uznesie Národná rada Slovenskej republiky, a to do 30 dní od prijatia petície občanov alebo uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky. Návrh na prijatie uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky o vyhlásení referenda môžu podávať poslanci Národnej rady Slovenskej republiky alebo vláda Slovenskej republiky. Referendum sa vykoná do 90 dní od jeho vyhlásenia prezidentom. Národná rada Slovenskej republiky môže zmeniť alebo zrušiť výsledok referenda až po troch rokoch od nadobudnutia jeho účinnosti, a to ústavným zákonom, na prijatie ktorého je potrebná trojpäťtinová väčšina všetkých poslancov. Pritom referendum v tej istej veci možno opakovať najskôr po uplynutí troch rokov od jeho vykonania.

V. kapitola

PRÁVO EURÓPSKEJ ÚNIE

Európska únia je aj právnym spoločenstvom, t. j. spoločenstvom, ktoré vzniklo na základe práva a ktoré právo aj tvorí. Právo Európskej únie je systém právnych noriem podľa Zmluvy o Európskej únii. Vydávanie právnych aktov je predovšetkým náplňou práce Európskej komisie, ktorá má právo iniciatívy a Rady Európskej únie, ktorá nesie zodpovednosť za vydávanie právnych aktov. Významnú účasť na procese vydávania má aj Európsky parlament.

Acquis communautaire (AC) je francúzsky odborný termín pre označenie tzv. spoločného vlastníctva Európskej únie. Ide o súhrn všetkých právnych aktov primárneho zmluvného práva a sekundárneho práva Európskej únie. Jeho najvýznamnejšou súčasťou sú pramene práva, t.j. právne normy európskeho práva so všeobecne záväznými pravidlami správania sa. Medzi pramene práva možno zahrnúť aj akty aplikácie práva, ktoré majú záväzný charakter len voči subjektom, ktorým sú určené.

Európske právo možno definovať ako systém právnych noriem Európskej únie a noriem neprávneho charakteru, na základe ktorého bol dosiahnutý súčasný stav integrácie. Lisa-

bonská zmluva formálne a materiálne integruje Európske spoločenstvo do Európskej únie, ktorá v plnom rozsahu nahrádza Európske spoločenstvo. Európska únia tak získala právnu subjektivitu, a to v rozsahu právnej subjektivity bývalého Európskeho spoločenstva.

Lisabonská zmluva rozlišuje medzi legislatívnymi aktmi a nelegislatívnymi aktmi. Rozdiel medzi nimi je v druhu postupu, ktorým budú prijímané. Legislatívne akty budú môcť splnomocniť Európsku komisiu na prijatie delegovaného aktu, ktorým bude môcť Európska komisia priamo zmeniť alebo doplniť nepodstatné prvky legislatívneho aktu – takýto akt bude mať v názve označenie „delegovaná“ alebo „delegované“. Podmienky vykonávania aktov bude môcť na základe splnomocnenia stanoviť Európska komisia alebo Rada Európskej únie. Rovnako toto vykonanie bude zrejme z názvu aktu, a to použitím slova „vykonávací“ alebo „vykonávacie“.

Aj po pristúpení Slovenskej republiky k Európskej únii prebieha neustále proces aproximácie slovenského právneho poriadku s právom EÚ, ale aj proces konštituovania novej štátoprávnej úrovne Európskej únie spolu so zmenami v jej tvorbe práva. Obe dva tieto procesy prebiehajú súbežne a neoddeliteľne. V dôsledku toho sa tvorcovia nášho právneho poriadku stávajú aj aktívnymi spolutvorcami práva EÚ.

Právo Európskej únie tvoria tieto pramene práva:

1. Primárne právo

- a) Zmluva o Európskej únii v znení Zmluvy z Maastrichtu, Amsterdamu, Nice a Lisabonu,
- b) Zmluvy o pristúpení nových členských štátov,
- c) Zmluva o fungovaní Európskej únie.

2. Sekundárne právo

a) **Nariadenie** (regulation/reglement) je všeobecne záväzným právnym aktom vydaným buď Európskym parlamentom spoločne s Radou Európskej únie alebo samostatne Radou Európskej únie alebo Európskou komisiou, ktorý je záväzný vo všetkých častiach a priamo aplikovateľný v každom členskom štáte. Doslovné preberanie textu nariadenia do vnútroštátneho práva je zakázané a skúma sa len to, aké implementačné opatrenia treba vykonať. Nariadenie je platné odo dňa jeho uverejnenia v Úradnom vestníku EÚ (Ú. v. EÚ) a účinnosť nadobúda v deň, ktorý je v ňom určený. Ak sa nemá nariadenie aplikovať v členských štátoch od dňa jeho účinnosti, je v ňom určený deň, od ktorého sa má nariadenie aplikovať. Z hľadiska hierarchie usporiadania európskych právnych predpisov sa nariadenia delia na základné nariadenia, ktoré vydáva Rada Európskej únie alebo Rada Európskej únie v spolupráci s Európskym parlamentom, alebo vykonávacie nariadenia, ktoré vydáva Európska komisia na základe delegácie právomoci od Rady Európskej únie. Vykonávacie nariadenia musia byť v súlade so základnými nariadeniami a možno ich zrušiť, ak im odporujú.

b) **Smernica** (directive) je právne záväzný akt vydaný príslušným orgánom, ktorý je záväzný pre každý členský štát, ktorému je určený, a to vzhľadom na výsledok, ktorý sa má dosiahnuť, pričom sa voľba foriem a metód na dosiahnutie tohto výsledku ponecháva orgánom členského štátu.

Smernica má zabezpečiť zachovanie národných zvláštností. Smernice musia byť členskými štátmi transponované do národného práva. Text smernice nemusí byť do vnútroštátneho práva prevzatý doslovne, ale jeho prevzatá podoba musí zodpovedať cieľu sledovanému smernicou.

- c) **Rozhodnutie** (decision) je právne záväzný akt vydaný príslušným orgánom, ktorý je záväzný vo všetkých častiach pre ten subjekt, ktorému je určený. Môže smerovať na členské štáty, jednotlivé osoby alebo ohraničený počet konkrétnych osôb. Rozhodnutiami sa riešia konkrétne prípady, a preto sa aplikujú priamo a bezprostredne na adresátov.
- d) **Odporúčanie a stanovisko** (recommendation – opinion) sú právne akty vydané príslušným orgánom, ktoré nie sú právne záväzné. Ich účelom je odporučiť adresátom určité správanie bez toho, aby ich právne zaväzovali. Súdnou cestou sa nedajú vynútiť. Napriek ich právnej nezáväznosti, sa však najmä odporúčania v rámci práva EÚ rešpektujú.

3. Rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie v Luxemburgu, ktoré sa vydávajú v nasledovných hlavných konaniach:

- konanie o prejudiciálnej otázke podľa zakladajúcich zmlúv,
- konanie o neplatnosti právneho aktu podľa zakladajúcich zmlúv,
- konanie o nesplnení povinností vyplývajúcich zo zakladajúcich zmlúv,
- konanie pre nečinnosť,
- konanie o náhrade škody,
- konanie o pracovnoprávných a obdobných nárokoch,
- rozhodcovské konanie,
- medzinárodná arbitráž,
- konanie o posudku a iných dokumentoch,
- konanie v bankovom sektore,
- konanie v oblasti policajnej a justičnej spolupráce v trestných veciach.

4. **Všeobecná právna zásada** je pravidlo správania vyplývajúce z ustanovení zakladajúcich zmlúv alebo z rozhodovacej praxe Súdneho dvora Európskej únie (napr. zásada právnej istoty, zásada procesnej spravdnosti, zásada proporcionality, zásada rovnosti, zásada nediskriminácie), ako aj pravidlo správania prijaté vo forme zaužívaného postupu alebo rozhodnutia právneho charakteru, ktoré predpokladá dlhé obdobie používania a presvedčenie o právnej záväznosti.

5. **Zmluvný prameň** predstavuje medzinárodná zmluva, ktorú uzatvorili Európska únia a jej členské štáty na jednej strane a tretí štát alebo medzinárodná organizácia na druhej strane.

Právo EÚ sa vyznačuje tým, že má:

- a) **prednosť** pred právom členského štátu, ktorá znamená, že členský štát nemôže prijímať nové právne predpisy, ktoré nie sú v súlade s právom EÚ a sudy členského štátu sú povinné neaplikovať vnútroštátny právny predpis, ktorý je v rozpore s právom EÚ,

b) **priamy účinok** v práve členského štátu, ktorý spočíva v priznaní práv a ukladaní povinností, a to priamo a samostatne, bez pomoci iného právneho predpisu, pričom fyzická osoba alebo právnická osoba sa môže následne dovoliť konkrétneho právneho aktu EÚ priamo pred súdom. Predpokladom priameho účinku je spravidla priama aplikovateľnosť. Ide o vlastnosť práva EÚ, ktorá spočíva v tom, že na jeho uplatňovanie zo strany členských štátov nie je prípustné jeho prevzatie vnútroštátnym zákonodarstvom. K aplikácii teda dochádza bez pomoci vnútroštátneho právneho predpisu.

Právne záväzné akty Európskej únie sa uverejňujú v Úradnom vestníku Európskej únie. Týmto uverejnením sa stávajú účinnými na území Slovenskej republiky.

PORUŠENIE POVINNOSTÍ ČLENSKÝM ŠTÁTOM EURÓPSKEJ ÚNIE

Ak ide o porušenie Zmluvy o Európskej únii alebo Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu zo strany členského štátu, môže Európska komisia alebo aj členský štát iniciovať tzv. „proces vynútenia práva“. V tomto procese ide o sporové súdne konanie, ktoré sa začína podaním žaloby stranou sporu. Podmienky žaloby upravujú zhodne Zmluva o založení Európskej únie a Zmluva o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu, rozdielne ustanovenia obsahovala Zmluva o založení Európskeho spoločenstva uhlia a ocele. Podľa prvých dvoch zmlúv je aktívne legitimovaná Komisia a členský štát, ak majú za to, že niektorý členský štát nesplnil povinnosť vyplývajúcu zo Zmluvy.

Podaniu žaloby však obligatórne predchádza uskutočnenie predsúdneho konania, tzv. infringement procedure. Toto predsúdne konanie začína vydaním formálneho oznámenia, v ktorom Európska komisia oznámi dôvody, pre ktoré sa domnieva, že členský štát porušil svoje povinnosti. Formálne oznámenie vymedzuje predmet budúceho hlavného konania. Po vydaní formálneho oznámenia má členský štát možnosť v lehote dvoch mesiacov formálnou odpoveďou na podnet Európskej komisie odôvodniť, prípadne uviesť informácie, ktoré vyvracajú tvrdenia Európskej komisie. Ak tvrdenia členského štátu Európska komisia nepovažuje za relevantné, môže vydať odôvodnené stanovisko. Odôvodnené stanovisko sa musí zhodovať s formálnym oznámením a musí obsahovať výrok a odôvodnenie. Ak toľto stanovisku dotknutý štát nevyhoví v dvojmesačnej lehote, Európska komisia môže podať žalobu. Obdobné predsúdne konanie musí byť uskutočnené, ak chce konanie na Súdnom dvore Európskej únie iniciovať členský štát. Do tohto konania je ale zapojená aj Európska komisia. Ak ide o Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva uhlia a ocele, nezisťoval porušenie Zmluvy Súdny dvor Európskej únie, ale Európska komisia, ktorá o tom vydala záväzné rozhodnutie, voči ktorému sa dotknutý členský štát mohol odvolať na Súdny dvor Európskej únie.

Zásada obligatórneho predsúdneho prejednávania je však prelomená niektorými špeciálnymi ustanoveniami Zmluvy o Európskej únii, podľa ktorých možno podať pri porušení Zmluvy žalobu na Súdny dvor Európskej únie bez predbežného prejednávania Komisiou.

Do rozsahu tohto konania patrí aj konanie v rozpore s primárnym, či sekundárnym právom. Právomoc súdu sa však netýka konania územnej časti štátu alebo súkromnej osoby konajúcej v mene štátu.

Úlohou konania je zabezpečiť dodržiavanie povinností vyplývajúcich zo Zmluvy a má zabrániť štátom v konaní v rozpore so Zmluvou. V tomto konaní ide o konanie o určovacej žalobe, teda súd v rozhodnutí vysloví, či bola alebo nebola porušená povinnosť vyplývajúca zo Zmluvy, napadnuté opatrenie alebo rozhodnutie sa neruší, ani sa nevyslovuje povinnosť odstrániť protiprávny stav.

Právomoc Súdneho dvora Európskej únie pri žalobe o porušenie povinnosti je presne vymedzená ustanoveniami článkov 258 a 259 Zmluvy o fungovaní Európskej únie:

Článok 258

(bývalý článok 226 ZES)

Ak sa Komisia domnieva, že si členský štát nesplnil povinnosť, ktorá pre neho vyplýva zo zmlúv, vydá odôvodnené stanovisko po tom, čo umožní tomuto štátu predložiť pripomienky. Ak daný štát nevyhovie stanovisku v lehote určenej Komisiou, Komisia môže vec predložiť Súdnemu dvoru Európskej únie .

Článok 259

(bývalý článok 227 ZES)

Ak sa členský štát domnieva, že iný členský štát nesplnil povinnosť, ktorá vyplýva zo zmlúv, môže predložiť vec Súdnemu dvoru Európskej únie.

Skôr než členský štát podá žalobu proti inému členskému štátu pre domnelé neplnenie povinnosti, ktorá vyplýva zo zmlúv, predloží vec Komisii.

Komisia vydá odôvodnené stanovisko po tom, čo umožní príslušným štátom, aby si vzájomne predložili ústne aj písomné pripomienky v rámci kontradiktórneho konania.

Ak Komisia nevydá toto stanovisko do troch mesiacov odo dňa, keď jej bola vec predložená, môže sa vec podať na Súdny dvor Európskej únie aj bez stanoviska Komisie.“

Predmet žaloby podanej v prípade konania o porušení Zmluvy musí znieť na určenie porušenia a musí byť totožný s predmetom predbežného konania. Súdny dvor Európskej únie má právomoc o žalobe rozhodnúť, ak je takáto žaloba dôvodná. Tak je tomu v prípade, že pri podaní žaloby protiprávny stav ešte trval. Z tejto zásady je výnimka ak existuje právny záujem na vydaní rozsudku aj napriek tomu, ak protiprávny stav bol už odstránený. Týka sa to nebezpečenstva opakovania protiprávneho konania a rozhodnutí v otázkach zásadného charakteru.

Protiprávne konanie, ktoré je predmetom rozhodovania Súdneho dvora Európskej únie v prípade žaloby pre neplnenie povinnosti, je akékoľvek konanie proti európskemu právu, vo forme komisiívnej i omisívnej, bez ohľadu na to, ktorý orgán v danej situácii konal. Za konanie štátu sa okrem konania orgánov exekutívy považuje aj konanie nezávislých orgánov, akými sú súdy.

Za porušenie zmluvy sa v tomto konaní považuje každé konanie členského štátu, pri ktorom členský štát neaplikuje vôbec takúto zmluvu, alebo neaplikuje ustanovenie európskeho práva. Protiprávne konanie existuje aj vtedy, ak predmetná norma síce umožňuje členskému štátu určitú úvahu, avšak členský štát vo svojom konaní hranice takejto úvahy prekročil.

ÚČASŤ ZÁSTUPCOV SLOVENSKEJ REBPUBLIKY NA LEGISLATÍVNEJ ČINNOSTI ORGÁNOV EÚ

Národná rada prijala ústavný zákon č. 397/2004 Z. z. o spolupráci Národnej rady Slovenskej republiky a vlády Slovenskej republiky v záležitostiach Európskej únie.

Podľa tohto ústavného zákona predkladá vláda alebo poverený člen vlády Národnej rade Slovenskej republiky návrhy právne záväzných aktov a iných aktov Európskej únie, o ktorých budú rokovať zástupcovia vlád členských štátov Európskej únie a informuje ju o ostatných záležitostiach súvisiacich s členstvom Slovenskej republiky v Európskej únii. Vláda, alebo poverený člen vlády, ďalej predkladá Národnej rade Slovenskej republiky v dostatočnom časovom predstihu návrh stanoviska Slovenskej republiky k návrhom uvedených aktov, ktorého súčasťou je najmä odhad ich vplyvu a dosahu na Slovenskú republiku.

Národná rada Slovenskej republiky môže schvaľovať stanoviská Slovenskej republiky k návrhom právne záväzných aktov a iných aktov Európskej únie, o ktorých sa rozhoduje na úrovni zástupcov vlád členských štátov Európskej únie. Touto pôsobnosťou môže národná rada poveriť aj výbor národnej rady. Národná rada Slovenskej republiky môže schvaľovať stanoviská Slovenskej republiky aj k ďalším záležitostiam Európskej únie, ak ju o to požiada vláda alebo najmenej pätina poslancov Národnej rady Slovenskej republiky. Člen vlády je týmto stanoviskom viazaný pri zastupovaní Slovenskej republiky v príslušnom orgáne Európskej únie. Ak sa Národná rada Slovenskej republiky nevyjadrí k návrhu stanoviska Slovenskej republiky do dvoch týždňov od jeho predloženia alebo ak Národná rada Slovenskej republiky neschváli návrh stanoviska Slovenskej republiky a zároveň neschváli v danej veci iné stanovisko, člen vlády je viazaný návrhom stanoviska Slovenskej republiky. Od stanoviska Slovenskej republiky alebo od návrhu stanoviska sa môže odchýliť len v nevyhnutnom prípade a so zreteľom na záujmy Slovenskej republiky; v takom prípade je povinný o tom bezodkladne informovať Národnú radu a takýto postup odôvodniť. Môže tiež požiadať Národnú radu o zmenu stanoviska Slovenskej republiky.

Národná rada Slovenskej republiky najmenej raz za rok, na základe správy podanej vládou, rokuje o záležitostiach súvisiacich s členstvom Slovenskej republiky v Európskej únii a schvaľuje odporúčania pre vládu v nasledujúcom období.

VI. kapitola

MEDZINÁRODNÉ ZMLUVY

Základná právna úprava

Medzinárodnoprávna:

- Viedenský dohovor o zmluvnom práve, 1969 (vyhláška ministra zahraničných vecí č. 15/1988 Zb.),
- Viedenský dohovor o zmluvnom práve medzinárodných organizácií, 1986.

Vnútroštátna:

- Ústava Slovenskej republiky,
- Rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky, uverejnené pod č. 250/2001 Z. z. o prenesení právomoci dojednávať niektoré medzinárodné zmluvy; (na základe čl. 102 ods. 1 písm. a) ústavy),
- Pravidlá pre uzatváranie medzinárodných zmlúv a zmluvnú prax (schválené uznesením vlády z 21. októbra 2009 č. 743).

Medzinárodné zmluvy sú jedným z prameňov práva v Slovenskej republike. Citované pravidlá vlády pre uzatváranie medzinárodných zmlúv a zmluvnú prax spolu s ďalšími predpismi upravujú uzavieranie a vykonávanie medzinárodných zmlúv. Postavenie medzinárodných zmlúv je upravené aj v Ústave Slovenskej republiky.

Medzinárodnou zmluvou sa rozumie každý písomný zmluvný dokument bez ohľadu na jeho formu a názov, ktorý Slovenská republika uzaviera s jedným alebo viacerými štátmi, resp. medzinárodnými vládnymi organizáciami, a z ktorého vznikajú pre zmluvné strany záväzky podľa medzinárodného práva.

Uzavretím zmluvy sa rozumie medzinárodný úkon, ktorým Slovenská republika prejavuje svoj súhlas s tým, že bude viazaná zmluvou. Uzavretím zmluvy sa teda rozumie podpis zmluvy, výmena listín tvoriacich zmluvu, ratifikácia, prijatie, schválenie zmluvy, prístup k zmluve (multilaterálnej), prípadne iný dohodnutý spôsob vyjadrenia súhlasu.

Prípravu a prerokovanie návrhu na uzavretie zmluvy zabezpečujú ministerstvá alebo ostatné ústredné orgány štátnej správy, do pôsobnosti ktorých patria úplne alebo prevažne otázky, ktoré majú byť navrhovanou zmluvou upravené, t. j. gestor (príloha č. 8). Ak predmet úpravy zmluvy patrí v rovnakej miere do pôsobnosti dvoch alebo viacerých ministerstiev alebo ostatných ústredných orgánov štátnej správy, tieto ústredné orgány sa dohodnú, kto bude gestorom. Ak sa nedohodnú, alebo ak nie je možné gestora určiť, určí ho na návrh ministra zahraničných vecí vláda Slovenskej republiky z ústredných orgánov štátnej správy, na čele ktorých je člen vlády.

Názov zmluvy

Na označenie jednotlivých medzinárodných zmlúv sa používajú rôzne termíny (napr. dohoda, zmluva, dohovor, protokol, dojednanie). V slovenskej zmluvnej praxi sa odporúča presadzovať :

- pri mnohostranných zmluvách označenie „*dohovor*“;
- pri dvojstranných prezidentských zmluvách pojem „*zmluva*“;
- pri dvojstranných vládnych zmluvách pojem „*dohoda, príp. protokol*“;
- pri dvojstranných rezortných zmluvách pojem „*dohoda, príp. protokol, program spolupráce, spoločné vyhlásenie*“;
- pri dohodách uzavretých výmenou nôt „*dohoda*“.

Názov zmluvy má byť čo najkratší a zároveň má vystihnúť predmet zmluvy. Spravidla stačí označenie zmluvných strán a predmetu zmluvy.

Zmluvné strany sú označené:

- pri prezidentských zmluvách oficiálnymi názvami štátov, napr. „*Zmluva medzi Slovenskou republikou a o*“;
- pri vládnych zmluvách oficiálnymi názvami vlád (príp. medzinárodných organizácií), napr. „*Dohoda medzi vládou a vládou o*“;
- pri rezortných zmluvách oficiálnymi názvami štátnych orgánov, ktoré ju dohodli, napr. „*Dohoda /príp. Protokol/ medzi Ministerstvom a Ministerstvom*“.

V názvoch mnohostranných zmlúv, predovšetkým tých, u ktorých sa predpokladá prístup ďalších štátov, sa zmluvné strany spravidla neuvádzajú.

Jazyk zmluvy

Dvojstranné zmluvy bývajú napísané spravidla v jazykoch zmluvných strán. Ak sú oba jazyky svojou povahou príliš vzdialené, môže sa zmluva uzavrieť ešte v treťom, a to vo svetovom jazyku. Autentické sú potom všetky jazykové verzie, nie sú však rovnako platné. V prípade rozdielnosti výkladu zmluvy bude totiž rozhodujúce znenie zmluvy v tomto treťom jazyku (článok 33 Viedenského dohovoru o zmluvnom práve). Ak ide o zmluvu hospodárskej alebo technickej povahy, nie však o zmluvu politickú, môže byť zmluva uzavretá tiež v jedinom svetovom jazyku (angličtina, francúzština, ruština alebo španielčina). V zásade je ale vylúčené, aby bola zmluva uzavretá len v jazyku druhej zmluvnej strany, aj keby išlo o jazyk svetový (napr. pri zmluvách s USA len v angličtine).

Mnohostranné zmluvy uzavierané na medzinárodných konferenciách v rámci medzinárodných vládnych organizácií sa uzavierajú spravidla vo všetkých oficiálnych jazykoch konferencie, resp. organizácie. V texte zmluvy je vždy výslovne určené, ktoré jazykové znenia sú autentické.

Alternácia

Dvojstranné zmluvy sú v pôvodných vyhotoveniach napísané podľa zásady alternácie. Alternáciou sa rozumie poradie zmluvných strán v názve, preambule, príp. i na iných miestach

textu zmluvy a umiestnenie podpisov. V slovenskom alternáte, písanom na slovenských zmluvných papieroch sa vo všetkých jazykových verziách textu zmluvy uvádzajú na prvom mieste SR, resp. slovenská zmluvná strana. Pri zmluvách napísaných v európskych jazykoch sa podpis za SR umiestňuje vľavo (v arabskom jazyku naopak vpravo. V alternáte druhej zmluvnej strany, vyhotovenom na jej zmluvných papieroch, vo všetkých jazykových verziách patrí vždy prvé miesto tejto zmluvnej strane.

V obsahovej časti zmluvy sa alternácia textu neuskutoční tam, kde by došlo k zmene v adresátoch práv a záväzkov.

Nadobudnutie platnosti zmluvy

Zmluva nadobúda platnosť dňom určeným v jej záverečnom ustanovení. Ak takéto ustanovenie chýba, nadobudne platnosť dňom podpisu. Ratifikačné listiny, listiny o prístupe k zmluve a o prijatí a schválení zmluvy na žiadosť gestora zabezpečuje ministerstvo zahraničných vecí, ktoré vykonáva aj opatrenia spojené s výmenou nót o vnútroštátnom schválení zmluvy alebo s rozhodnutím o výpovedi zmluvy.

Registrácia zmlúv

Podľa Charty OSN má byť každá zmluva, ktorá je uzavretá členom OSN, po nadobudnutí platnosti registrovaná v sekretariáte OSN. Registráciu zmlúv, ktorými je viazaná Slovenská republika, v sekretariáte OSN, prípadne v orgánoch iných medzinárodných organizácií, zabezpečuje ministerstvo zahraničných vecí po dohode s gestorom a s druhou zmluvnou stranou.

Dvojstranné medzinárodné zmluvy obyčajne registruje jedna zo zmluvných strán. Spravidla to býva na základe vzájomnej dohody štát, na území ktorého bola zmluva podpísaná. Mnohostranné zmluvy registruje depozitár v súlade s Viedenským dohovorom o zmluvnom práve z r. 1969 a Viedenským dohovorom o zmluvnom práve medzi štátmi a medzinárodnými organizáciami a medzinárodnými organizáciami navzájom z r. 1986.

Členenie medzinárodných zmlúv

Medzinárodné zmluvy možno členiť takto:

- podľa štátneho orgánu, ktorý zmluvu uzavrel, na:
 - a) **prezidentské zmluvy** – sú to zmluvy, ktoré vyžadujú súhlas Národnej rady Slovenskej republiky,
 - b) **vládne zmluvy** – sú to zmluvy, ktoré nevyžadujú súhlas Národnej rady Slovenskej republiky a rozsahom záväzkov presahujú rámec pôsobnosti ústredného orgánu štátnej správy,
 - c) **rezortné zmluvy** – sú to zmluvy, ktoré nevyžadujú súhlas Národnej rady Slovenskej republiky ani vlády a rozsahom záväzkov nepresahujú rámec pôsobnosti ústredného orgánu štátnej správy.

Ďalej je možné deliť zmluvy:

- podľa počtu zmluvných strán – dvojstranné a mnohostranné,
- zmluvy uzavreté zjednodušenou formou (výmenou diplomatických nót, alebo výmenou

osobných listov ministrov zahraničných vecí – spravidla sa jedná o rezortné zmluvy Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky, teda nie prezidentské ani vládne),

- memorandum o porozumení (spravidla nie je medzinárodnou zmluvou, z ktorej pre zmluvné strany vyplývajú práva a záväzky; ide o dokumenty, ktoré majú deklaratórny charakter).

Za medzinárodné zmluvy nemožno považovať:

- dohovory uzavierané takými orgánmi Slovenskej republiky, ktoré nie sú oprávnené zaväzovať štát navonok (napr. orgány územnosprávnych celkov, orgány prokuratúry či súdnictva) bez ohľadu na to, aký zahraničný subjekt je ich zmluvným partnerom,
- dohody uzavierané slovenskými inštitúciami (napr. vysoké školy, Slovenská akadémia vied a pod.).
- dohody uzavierané orgánmi Slovenskej republiky, príslušnými zaväzovať štát navonok, ktoré sú uzavierané podľa vnútroštátneho práva, či už je druhou zmluvnou stranou cudzí vnútroštátny subjekt alebo subjekt medzinárodného práva (napr. zmluvy so zahraničnými hospodárskymi organizáciami, kúpne zmluvy, zmluvy o prenájme nehnuteľností, napr. na účely veľvyslanectiev a pod.).
- diagonálne zmluvy, t.j. zmluvy, kde jednou zmluvnou stranou nie je subjekt medzinárodného práva (napr. niektoré zmluvy o pôžičke a záruke), s ohľadom na povahu záväzkov sa však aj návrhy na uzavretie takýchto zmlúv po konzultácii s medzinárodnoprávnym odborom Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky vnútroštátne prejednávajú ako návrhy na uzavieranie medzinárodných zmlúv,
- deklarácie štátov, ktoré majú politickú povahu.

Právomoc uzavierať medzinárodné zmluvy patrí podľa ústavy prezidentovi republiky, ktorý ju však môže preniesť na vládu alebo so súhlasom vlády na jej jednotlivých členov. Prezident republiky tak urobil rozhodnutím uverejnenom pod č. 250/2001 Z. z. (čl. 102 ústavy).

Podľa ústavy prezident ratifikuje medzinárodné zmluvy. Ratifikácii podliehajú zmluvy, ktoré vyžadujú súhlas Národnej rady Slovenskej republiky (čl. 7 ods. 4). K ostatným zmlúvam, ktoré nevyžadujú súhlas Národnej rady Slovenskej republiky, a teda nepodliehajú ratifikácii prezidentom podľa ústavy, ale vo svojom texte obsahujú ustanovenie o povinnej ratifikácii, sa vyhotovuje tzv. malá ratifikačná listina (prílohy č. 5 až 7).

Ústava Slovenskej republiky v článku 7 ods. 4 ustanovuje okruh medzinárodných zmlúv, na platnosť ktorých je potrebný súhlas Národnej rady Slovenskej republiky. Sú to medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné politické zmluvy, medzinárodné zmluvy vojenskej povahy, medzinárodné zmluvy, z ktorých vzniká Slovenskej republike členstvo v medzinárodných organizáciách, medzinárodné hospodárske zmluvy všeobecnej povahy, medzinárodné zmluvy, na ktorých výkon je potrebný zákon a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb.

Podľa čl. 7 ods. 5 ústavy medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon a medzinárodné

zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi.

Slovenský právny poriadok pritom neobsahuje žiadnu podrobnejšiu úpravu kritérií, podľa ktorých by bolo možné jednotlivé medzinárodné zmluvy zaradiť do tej či onej kategórie, ktoré sú uvedené v čl. 7 ods. 4 a ods. 5 ústavy. Preto je na vôli orgánu, ktorý zmluvu dojednal a predkladá ju, či zmluvu klasifikuje ako zmluvu podľa odseku 4, a teda či ju následne predloží na rokovanie parlamentu, alebo nie. Čiže zmluvy uvedené v čl. 7 ods. 4 pre svoju platnosť vyžadujú súhlas parlamentu, ale parlament samotný nemá prakticky možnosť ovplyvniť, či o tom bude rozhodovať.

Ak sa na rokovanie národnej rady predkladá medzinárodná zmluva, ktorá má podľa článku 7 ods. 5 ústavy prednosť pred zákonmi, musí byť predložená spolu s doložkou prednosti, ktorá obsahuje posúdenie takejto zmluvy z hľadiska jej prednosti voči konkrétnym zákonom a jej vplyvu na právny poriadok Slovenskej republiky.

Po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie sa v slovenskej zmluvnej praxi začal uplatňovať ďalší typ zmluvy, tzv. zmiešané zmluvy. Ide o medzinárodné zmluvy, kde je jednou spoločnou zmluvnou stranou Európska únia, ako samostatný subjekt, a súčasne tiež jednotlivé členské štáty EÚ. Takou je napr. Mnohostranná dohoda medzi Albánskou republikou, Bosnou a Hercegovinou, Bulharskou republikou, Chorvátskou republikou, Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi, Islandskou republikou, bývalou juhoslovenskou republikou Macedónsko, Nórske kráľovstvo, Srbskom a Čiernou Horou, Rumunskom a Misiou Organizácie spojených národov pre dočasnú správu v Kosove o vytvorení Spoločného európskeho leteckého priestoru (ECAA) z roku 2006. Postavenie takýchto zmlúv nie je celkom vyjasnené, predovšetkým ak ide o ich platnosť, resp. záväznosť pre Slovenskú republiku v prípade nesúhlasu Národnej rady Slovenskej republiky s ich uzavretím.

Vyhlasovanie medzinárodných zmlúv upravuje zákon Národnej rady SR č. 1/1993 Z. z. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov. Podľa tohto zákona sa v Zbierke zákonov Slovenskej republiky vyhlasujú medzinárodné zmluvy, ak ide o zmluvy ratifikované prezidentom republiky alebo zmluvy obsahujúce úpravu týkajúcu sa právneho postavenia fyzických osôb a právnických osôb, alebo ich oprávnených záujmov. Medzinárodné zmluvy, pri ktorých sa pred ich ratifikáciou vyžaduje súhlas Národnej rady Slovenskej republiky, alebo ktoré majú prednosť pred zákonmi, sa uverejňujú v úplnom znení. Ide teda o zmluvy podľa čl. 7 ods. 4 a ods. 5 ústavy. Ak ide o ostatné medzinárodné zmluvy, oznámenie o uzavretí medzinárodnej zmluvy obsahuje údaj o tom, kde možno do medzinárodnej zmluvy nazrieť, ak Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky nevyhlási aj jej úplné znenie (v prípade zmlúv iných ako podľa čl. 7 ods. 4 a ods. 5 ústavy teda zverejnenie úplného znenia nie je povinné).

VII. kapitola

ZÁKONODARNÁ MOC A ZÁKONODARNÝ PROCES V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Ústavodarnú moc a zákonodarnú moc v Slovenskej republike vykonáva Národná rada Slovenskej republiky (čl. 72 Ústavy SR). Zákonodarnou mocou rozumieme právomoc Národnej rady Slovenskej republiky vydávať pôvodné právne predpisy, t. j. ústavné zákony a zákony.

K otázke zákonodarnej právomoci Národnej rady Slovenskej republiky však treba uviesť, že jej rozsah je limitovaný. Túto právomoc nemožno považovať za neobmedzenú, ak majú byť zachované základné princípy a hodnoty právneho štátu, demokratického systému a základné ľudské a občianske práva. Zákonodarnej právomoci sú nadriadené princípy prirodzeného práva. Medzi nedotknuteľné ústavné princípy a hodnoty demokratického charakteru spoločenského politického systému patrí princíp zvrchovanosti ľudu, princíp časovo a právne obmedzenej štátnej moci, princíp delby moci a ich vzájomného vyvažovania, politický pluralizmus, slobodná súťaž politických strán o účasť na realizácii štátnej moci a pod.

Pokiaľ ide o zákonodarnú iniciatívu, predkladateľom návrhu zákona môže byť vláda, poslanci Národnej rady Slovenskej republiky alebo výbory Národnej rady Slovenskej republiky. Rokovanie o návrhoch zákonov upravuje osobitný zákon³. Návrh zákona sa podáva predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky písomne v potrebnom množstve výtlačkov a aj v elektronickej forme. Návrh zákona obsahuje jeho paragrafové znenie a dôvodovú správu. Znenie návrhu zákona musí byť zrozumiteľné a musí byť z neho zrejmé, čo sa má zákonom dosiahnuť. Dôvodová správa musí obsahovať zhodnotenie súčasného stavu najmä zo spoločenskej, ekonomickej a právnej stránky s uvedením dôvodov potreby novej zákonnej úpravy, spôsobu jej vykonávania, jej hospodárskeho a finančného dosahu, najmä vplyvu na štátny rozpočet, nároku na pracovné sily a organizačné zabezpečenie, ako aj rozbor ďalších otázok nevyhnutný na všestranné posúdenie návrhu zákona.

V dôvodovej správe sa musí uviesť súlad návrhu zákona s ústavou, súvislosť s inými zákonmi a medzinárodnými zmluvami a súlad návrhu zákona s právom Európskej únie vypracovaný formou doložky zlučiteľnosti tohto návrhu s právom Európskej únie. K návrhu zákona musí byť priložený aj návrh vykonávacieho predpisu, a to vždy vtedy, ak má vykonávací predpis nadobudnúť účinnosť súčasne so zákonom, podľa ktorého má byť vydaný. Ak podaniu návrhu zákona predchádzala verejná diskusia, navrhovateľ zákona predloží jej zhodnotenie. Spôsob tvorby zákonov, podrobnosti o postupe pri ich príprave, predkladaní a prerokovaní a o ich forme upravujú legislatívne pravidlá, ktoré schválila Národná rada Slovenskej republiky uznesením⁴. Legislatívne pravidlá sú pre navrhovateľa zákona záväzné.

³ Zákon Národnej rady SR č. 350/1996 Z. z. o rokovanom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

⁴ Legislatívne pravidlá tvorby zákonov č. 19/1997 Z. z., schválené uznesením Národnej rady SR z 18. decembra 1996 č. 519.

Ak návrh zákona nespĺňa predpísané náležitosti, predseda Národnej rady Slovenskej republiky odporučí predkladateľovi zákona, aby nedostatky odstránil. Ak navrhovateľ zákona s odporúčaním nesúhlasí, predloží predseda národnej rady svoje odporúčanie spolu so stanoviskom navrhovateľa zákona na najbližšiu schôdzu národnej rady, ktorá o nich rozhodne bez rozpravy. Ak návrh zákona podajú výbory alebo poslanec a ak návrh zákona spĺňa ustanovené náležitosti, predseda národnej rady doručí návrh zákona vláde a požiada ju o zaujatie stanoviska v lehote do 30 dní. Vláda zašle stanovisko predsedovi národnej rady. Ak vláda v 30-dňovej lehote nezaujme stanovisko, rokuje sa o návrhu zákona aj bez tohto stanoviska. Ak vláda doručí stanovisko dodatočne, možno ho zohľadniť.

Prvé čítanie

Účelom prvého čítania je rozhodnúť o podstate návrhu zákona ako celku.

Predseda národnej rady zabezpečí bezodkladné doručenie návrhu zákona, ktorý spĺňa všetky náležitosti, všetkým poslancom. Predseda národnej rady navrhne národnej rade prideliť návrh zákona ústavnoprávnemu výboru a podľa povahy veci aj ďalším výborom. Súčasne navrhne výbor, ktorý je pre tento návrh zákona gestorský.

Predseda národnej rady zaradí návrh zákona do programu najbližšej schôdze národnej rady.

Návrh zákona uvedie jeho navrhovateľ. Ak je navrhovateľom vláda, návrh zákona odôvodňuje člen vlády, t.j. príslušný minister, ktorého rezort predmetný návrh zákona vypracoval, alebo vo výnimočných prípadoch podpredseda vlády. Po ňom vystúpi spravodajca, ktorého určil navrhnutý gestorský výbor.

Národná rada vedie o návrhu zákona všeobecnú rozpravu, v rámci ktorej nemožno predkladať návrhy na jeho zmeny a doplnky.

Národná rada Slovenskej republiky sa uznesie tak, že buď:

- a) vráti návrh zákona jeho navrhovateľovi na dopracovanie, alebo
- b) nebude pokračovať v rokovaní o návrhu zákona, alebo
- c) ho prerokuje v druhom čítaní.

Ak národná rada neprijme uznesenie podľa písm. a) až c), znamená to, že nebude pokračovať v rokovaní o návrhu zákona. Ak sa národná rada rozhodla prerokovať návrh zákona v druhom čítaní, rozhodne aj o návrhu predsedu národnej rady na opätovné pridelenie návrhu zákona výborom a na určenie gestorského výboru. Každý návrh zákona sa znovu pridelí ústavnoprávnemu výboru a ďalším výborom, ktorým sa pridelí prerokovanie návrhu zákona. Národná rada na základe návrhu predsedu národnej rady určí aj lehotu na prerokovanie návrhu zákona vo výboroch, ktorým bol pridelený. Táto lehota nesmie byť kratšia ako 30 dní odo dňa pridelenia.

Druhé čítanie

Je rozhodujúcim štádiom legislatívneho procesu v parlamente. Návrh zákona sa prerokúva vo výboroch a v pléne.

Navrhovateľ musí odôvodniť návrh zákona vo všetkých výboroch, ktoré národná rada určila po skončení prvého čítania. V rámci prerokovania o návrhu zákona vo výbore navrhovateľ odôvodní návrh zákona tak z hľadiska vecného, ako aj z hľadiska legislatívneho. Potom spravodajca informuje výbor o svojom vlastnom stanovisku, o stanoviskách poslancov, ktorí nie sú členmi výborov určených na prerokovanie návrhu zákona a o stanoviskách výborov, ktoré už zákon prerokovali. Ak sú navrhovateľom zákona výbory alebo poslanci, informuje spravodajca aj o stanovisku vlády. Potom sa vo výboroch uskutoční rozprava o návrhu zákona. V jej rámci navrhovateľ, prípadne ním poverení odborníci, odpovedajú na otázky poslancov. V tejto rozprave je možné navrhovať aj pozmeňujúce a doplňujúce návrhy. Gestorský výbor vypracuje písomnú spoločnú správu výborov. Spoločná správa obsahuje informáciu o tom, ktorým výborom bol návrh zákona pridelený, ktoré výbory zákon skutočne prerokovali, informáciu o stanoviskách poslancov, ktorí sú členmi výborov, ktorým návrh nebol pridelený. Ďalej správa obsahuje pozmeňujúce a doplňujúce návrhy výborov schválené vo výboroch. Záverom spoločnej správy je stanovisko, či výbory a gestorský výbor návrh zákona odporúčajú schváliť.

Spoločná správa sa doručuje všetkým poslancom národnej rady a navrhovateľovi. Lehota na preštudovanie spoločnej správy je 48 hodín (pokiaľ nejde o skrátené legislatívne konanie). Aj táto lehota sa však na návrh gestorského výboru môže skrátiť.

Gestorský výbor určí spoločného spravodajcu výborov na prerokovanie návrhu zákona v národnej rade, ktorý informuje národnú radu o výsledku rokovania výborov a odôvodňuje návrh a stanovisko gestorského výboru.

Druhé čítanie potom pokračuje na schôdzi národnej rady. Končí schválením pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhov, prednesených v spoločnej správe.

Národná rada Slovenskej republiky teda rokuje o návrhu zákona a hlasuje o predložených doplňujúcich a pozmeňujúcich návrhoch a o tom, či:

- a) návrh vráti navrhovateľovi na dopracovanie,
- b) odloží rokovanie o návrhu zákona,
- c) nebude pokračovať v rokovaní o návrhu zákona,
- d) bude pokračovať v rokovaní o návrhu zákona.

Tretie čítanie

Prebieha v pléne. Národná rada Slovenskej republiky hlasuje o návrhu zákona ako celku. Ak je potrebné v návrhu urobiť zmeny, môže ho národná rada vrátiť do niektorého zo štádií druhého čítania.

O návrhu zákona o štátnom rozpočte a o medzinárodných zmluvách, na platnosť ktorých sa vyžaduje súhlas Národnej rady Slovenskej republiky, rokuje národná rada len v dru-

hom a treťom čítaní. Ak sa na rokovanie predkladá medzinárodná zmluva, ktorá má podľa článku 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky prednosť pred zákonmi, musí byť takáto zmluva predložená spolu s doložkou prednosti. Doložka prednosti obsahuje posúdenie takejto zmluvy z hľadiska jej prednosti voči konkrétnym zákonom a jej vplyvu na právny poriadok Slovenskej republiky.

Navrhovateľ zákona môže v priebehu prvého a druhého čítania vziať návrh zákona späť. V treťom čítaní môže vziať návrh zákona späť len so súhlasom národnej rady.

Za mimoriadnych okolností, keď môže dôjsť k ohrozeniu základných ľudských práv a slobôd alebo bezpečnosti alebo ak hrozia štátu značné hospodárske škody, Národná rada Slovenskej republiky sa môže na návrh vlády uznieť na skrátanom legislatívnom konaní o návrhu zákona. Pričom je potrebné povedať, že Národná rada Slovenskej republiky nemôže z vlastnej iniciatívy rozhodnúť o skrátanom legislatívnom konaní. Na skrátanom legislatívnom konaní sa môže uznieť iba na návrh vlády.

Podstatou skráteneho legislatívneho konania je skrátenie lehôt:

- návrh zákona nemusí byť nemusí byť poslancom doručený najmenej 15 dní pred schôdzou národnej rady, na ktorej sa má rokovať o príslušnom zákone, ale rokuje sa hneď po jeho predložení,
- v druhom čítaní majú výbory na prerokovanie návrhu zákona lehotu, ktorá nesmie byť kratšia ako 30 dní – ani túto lehotu nie je nutné dodržať a je možné rokovať ihneď,
- takisto nemusí národná rada dodržať v druhom čítaní lehotu 48 hodín od doručenia spoločnej správy výborov,
- ani pri rokovaní o pozmeňujúcich a doplňujúcich v druhom čítaní, ktoré boli schválené na schôdzi národnej rady, nemusí byť dodržaná lehota „druhý deň po ich schválení“.

Zákon umožňuje aj skrátenie lehôt v treťom čítaní. V prípade, že v treťom čítaní boli schválené doplňujúce a pozmeňujúce návrhy, je možné hlasovanie o návrhu zákona odložiť. Ak bolo schválené skrátané legislatívne konanie, tak takéto odloženie hlasovania nie je aktuálne.

Ak národná rada návrh zákona neschválila, nový návrh zákona v tej istej veci možno podať najskôr o šesť mesiacov odo dňa neschválenia návrhu zákona. To sa nevzťahuje na návrh zákona, ktorý národná rada vrátila navrhovateľovi zákona na dopracovanie. Návrhy zákonov podané v predchádzajúcom volebnom období možno prerokovať v nasledujúcom volebnom období, iba ak boli podané ako nové návrhy.

Príklad: 3. júla 2008 schválila národná rada zákon o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Prezident Slovenskej republiky 23. júla 2008 tento zákon vrátil národnej rade na opätovné prerokovanie. Veto prezidenta sa parlamentu prelomiť nepodarilo a zákon schválený nebol. Neúspešné hlasovanie prebehlo 9. septembra 2008.

Napriek tomu, že zákon, ktorý nebol schválený, je podľa rokovacieho poriadku Národnej rady Slovenskej republiky možné prerokovať najskôr po šiestich mesiacoch, bol predmetný

zákon o cestnej premávke predložený na rokovanie národnej rady už 1. októbra 2008, teda ani nie po mesiaci. Predkladateľ argumentoval tým, že nešlo o neschválený zákon, ale normu vrátenú prezidentom bez prelomenia jeho veta. Podľa viacerých ústavných právnikov to však nie je možné.

Po schválení návrhu zákona pošle predseda národnej rady prezidentovi republiky zákon na podpis. Podľa Ústavy Slovenskej republiky môže prezident republiky národnej rade vrátiť zákon s pripomienkami do 15 dní od doručenia schváleného zákona. Ak prezident republiky vráti zákon s pripomienkami národnej rade na opätovné prerokovanie, prerokuje sa v druhom a treťom čítaní s tým, že predmetom prerokovania sú iba pripomienky prezidenta republiky. Ak prezident nenavrhol neprijatie celého zákona, pripomienky musia obsahovať presné znenie navrhovanej úpravy. Predseda národnej rady prideliť vrátený zákon výborom a určí gestorský výbor a lehotu na jeho prerokovanie. Národná rada hlasuje osobitne o pripomienkach k vrátenému zákonu a osobitne o zákone ako o celku.

Národná rada môže rozhodnúť tak, že:

- buď pripomienkam prezidenta republiky vyhovie,
- alebo pripomienky prezidenta republiky zamietne a zákon potvrdí v pôvodnom schválenom znení.

Ak národná rada pripomienkam prezidenta republiky vyhovie, schváli tieto pripomienky rovnakým spôsobom, ako bol schválený zákon. Ak sa národná rada rozhodne potvrdiť zákon v takom znení, ako ho schválila, je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých poslancov národnej rady, teda 76 poslancov.

Opätovne potvrdený zákon je prezident republiky povinný podpísať.

Ak prezident republiky nevráti národnej rade zákon s pripomienkami, zašle ho predseda národnej rady najneskôr do 21 dní od jeho schválenia na vyhlásenie v Zbierke zákonov Slovenskej republiky. Ak národná rada schváli zákon, ktorý prezident republiky vrátil národnej rade s pripomienkami, zašle predseda národnej rady schválený zákon vrátený prezidentom republiky po jeho opätovnom prerokovaní najneskôr do 14 dní od jeho schválenia na vyhlásenie v Zbierke zákonov Slovenskej republiky. Ak Národná rada Slovenskej republiky po opätovnom prerokovaní zákon schváli aj napriek pripomienkam prezidenta a prezident zákon nepodpíše, zákon sa vyhlási aj bez podpisu prezidenta.

Posledným štádiom legislatívneho procesu je zverejnenie právneho predpisu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Ústava Slovenskej republiky, ústavné zákony a ostatné zákony Národnej rady Slovenskej republiky, nariadenia vlády Slovenskej republiky a vyhlášky, výnosy a opatrenia ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky, iných orgánov štátnej správy, ak tak ustanovuje osobitný zákon, Národnej banky Slovenska, rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky o nesúlade medzi právnymi predpismi, návrhy pri-

jaté v referende podľa čl. 98 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a medzinárodné zmluvy sa vyhlasujú uverejnením v Zbierke zákonov Slovenskej republiky. Pokiaľ ide o medzinárodné zmluvy, v zbierke zákonov sa vyhlasuje oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky o uzavretí zmluvy, obsahujúce aj jej úplné znenie.

REFERENDUM

Ako už bolo uvedené, zákonodarná právomoc patrí v Slovenskej republike nielen Národnej rade Slovenskej republiky, ale aj občanom. Referendom možno zrušiť akýkoľvek zákon, okrem zákonov, obsahom ktorých sú otázky, ktoré nemôžu byť podľa čl. 93 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky predmetom referenda (základné práva a slobody, dane, odvody, rozpočet). Vo väčšine prípadov by však išlo o ústavný príkaz parlamentu, aby obsah referenda zapracoval do príslušného zákona, napr. formou novely zákona. Obsah tejto novely by však požíval osobitnú ochranu, pretože odo dňa uverejnenia novely v Zbierke zákonov Slovenskej republiky by sa nemohla v lehote troch rokov stať predmetom zákonodarného procesu. Po uplynutí tejto doby by sa takáto novela zákona mohla zmeniť alebo zrušiť len ústavným zákonom.

VIII. kapitola

LEGISLATÍVNE PRAVIDLÁ VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY A LEGISLATÍVNE PRAVIDLÁ TVORBY ZÁKONOV

Legislatívne pravidlá vlády Slovenskej republiky⁵ určujú záväzné pravidlá tvorby všeobecne záväzných právnych predpisov a upravujú postup ministerstiev a ostatných orgánov verejnej moci pri príprave a prerokovaní zákonov, ktorých návrhy podáva vláda Slovenskej republiky Národnej rade Slovenskej republiky, a to až do ich podania národnej rade, nariadení vlády a ostatných vykonávacích predpisov, a to až po ich vyhlásenie v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Primerane sa vzťahujú aj na:

- a) prípravu a prerokovanie stanovísk, ktoré vláda zaujíma na požiadanie predsedu národnej rady k návrhom zákonov podaných výbormi národnej rady alebo jej poslancami,
- b) dopracovanie vládneho návrhu zákona, ktorý bol národnou radou vrátený vláde na dopracovanie,
- c) odstraňovanie nedostatkov vládneho návrhu zákona podľa odporúčania predsedu národnej rady v prípadoch, keď vláda s jeho odporúčaním súhlasí,
- d) prípravu a prerokovanie návrhov medzinárodných zmlúv, na platnosť ktorých sa vyžaduje súhlas národnej rady a medzinárodných zmlúv, ktoré majú prednosť pred zákonom,

⁵ Legislatívne pravidlá vlády SR, schválené uznesením vlády SR z 8. apríla 1997 č. 241 v znení uznesenia vlády SR zo 16. decembra 1999 č. 1118, uznesenia vlády SR z 28. novembra 2001 č. 1130, uznesenia vlády SR z 19. novembra 2003 č. 1097, uznesenia vlády SR z 28. septembra 2005 č. 736, uznesenia vlády SR z 26. marca 2008 č. 188 a uznesenia vlády SR z 22. októbra 2008 č. 751.

e) odstraňovanie nedostatkov vládneho návrhu zákona podľa stanoviska príslušného orgánu Európskych spoločenských alebo Európskej únie.

Legislatívne pravidlá tvorby zákonov (Vid. poznámka č. 4 na strane 30) určujú pre navrhovateľov ústavných zákonov a zákonov spôsob tvorby zákonov, podrobnosti o postupe pri ich príprave, predkladaní a prerokúvaní a o ich forme až po ich vyhlásenie s výnimkou postupu pri príprave a prerokúvaní návrhov zákonov podávaných vládou Slovenskej republiky do ich podania Národnej rade Slovenskej republiky.

1. Cieľ legislatívnych prác

Cieľom je pripraviť a schváliť taký zákon, ktorý sa stane funkčnou súčasťou vyváženého, prehľadného a stabilného právneho poriadku zlučiteľného s právom Európskych spoločenských a právom Európskej únie. Vyváženosť právneho poriadku je v súladnom pôsobení všetkých jeho súčastí.

Toto pôsobenie predpokladá:

- a) taký súlad zákona s právnym poriadkom, že dosahovanie cieľov sledovaných jedným zákonom nebráni alebo nesťažuje dosahovanie cieľov sledovaných iným zákonom,
- b) súlad zákona s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná,
- c) súlad vykonávacieho predpisu s právnymi predpismi vyššej sily.

Navrhovaný zákon má obsahovať takú štruktúru, aby práva a právne povinnosti, ktoré sa fyzickým osobám a právnickým osobám ustanovia, dotvárali alebo rozvíjali jestvujúcu sústavu práv a povinností v súlade s ich doterajšou štruktúrou tak, že sa nestanú vnútorne protirečivými.

Príklad 1 (rozpor s ústavou). Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov vo svojom § 48 uvádza, že „o návrhu na podanie výkladu *koná senát* Ústavného súdu na neverejnom zasadnutí a rozhoduje uznesením“. Toto ustanovenie je v rozpore s čl. 131 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého „ústavný súd *rozhoduje v pléne* vo veciach uvedených v [...] čl. 128 [...]“, pričom čl. 128 ústavy sa týka právomoci ústavného súdu podávať výklad ústavy alebo ústavného zákona.

Príklad 2 (rozpory medzi právnymi predpismi).

Menovanie sudcov ústavného súdu:

Ústava Slovenskej republiky čl. 134 ods. 2: „Národná rada Slovenskej republiky navrhuje *dvojnásobný* počet kandidátov na sudcov, ktorých má prezident Slovenskej republiky vymenovať.“

Rokovací poriadok Národnej rady Slovenskej republiky § 115 ods. 1: „Národná rada navrhuje prezidentovi republiky *20 občanov* ako kandidátov na sudcov ústavného súdu; [...]“.

Menovanie sudcov je tiež odlišne upravené v ústave a v rokovacom poriadku. Podľa ústa-

vy sudcov vymenúva a odvoláva prezident republiky na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky. Podľa rokovacieho poriadku Národná rada Slovenskej republiky návrhy na voľby sudcov podáva vláda (§ 117) a Národná rada Slovenskej republiky volí a odvoláva sudcov (§ 119 a § 120).

Obidva prípady sú vyriešené v rokovacom poriadku poznámkou pod čiarou, že predmetné ustanovenia sú vzhľadom na znenie ústavy obsolentné.

Výňatky nálezov Ústavného súdu Slovenskej republiky k otázke súladu zákonov s ústavou (čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky):

PL. ÚS 18/97 z 3. júna 1998, zverejnený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 209/1998 a v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky, ročník 1998. Ustanovenie § 6 ods. 1 písm. i) a § 10 ods. 1 v časti „alebo ak osoba, ktorá podlieha brannej povinnosti, podala vyhlásenie o odmietnutí základnej (náhradnej) služby alebo vojenského cvičenia“ zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a streľive v znení neskorších predpisov nie je v súlade s čl. 25 ods. 2 v spojení s čl. 12 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky.

Zákon NR SR č. 246/1993 Z. z. zakladá pre fyzickú osobu subjektívne právo na to, aby jej po splnení v ňom ustanovených podmienok bol vydaný zbrojný preukaz (svedčia o tom formulácie – § 6 ods. 1 „Policajný útvar vydá zbrojný preukaz fyzickej osobe, ktorá ...“ a § 6 ods. 2 – „Ak fyzická osoba, ktorá spĺňa podmienky ustanovené v odseku 1 písm. c) až i) ... vydá jej policajný útvar zbrojný preukaz“. Podľa článku 12 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky nesmie byť nikomu spôsobená ujma na právach preto, že uplatňuje svoje základné práva a slobody (v tomto prípade odmietnutie vojenskej služby na základe čl. 25 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky). Napadnuté časti textu zákona takúto ujmu spôsobovali.

PL. ÚS 12/98 zo 17. novembra 1998, zverejnený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 398/1998 a v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky, ročník 1998.

Ustanovenie § 13 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov nie je v súlade s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Ustanovenie § 13 ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov nie je v súlade s čl. 2 ods. 2 v spojení s čl. 135 a čl. 138 Ústavy Slovenskej republiky.

Ustanovenia § 13 ods. 4 a ods. 5 zákona č. 38/1993 Z. z. zakotvujú možnosť dočasného pozbavenia výkonu funkcie sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky, ako i funkcie predsedu a podpredsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky. Zákon ustanovuje, že o dočasnom pozbavení výkonu týchto funkcií rozhoduje predseda Ústavného súdu Slovenskej republiky, pokiaľ ide o funkciu sudcu, alebo prezident Slovenskej republiky, pokiaľ ide o funkcie predsedu a podpredsedu. Pre prípad dočasného pozbavenia funkcie sudcu Ústavného súdu Slovenskej

republiky zákon v § 13 ods. 4 ustanovuje ako dôvod trestné stíhanie sudcu, a to až do času rozhodnutia. V prípade dočasného pozbavenia funkcie predsedu a podpredsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky zákon ustanovuje procedurálnu podmienku – stanovisko pléna, avšak bez toho, že by toto stanovisko malo byť pre prezidentovo rozhodovanie záväzné.

Podľa Ústavného súdu Slovenskej republiky je ustanovenie § 13 ods. 4 zákona o konaní pred ústavným súdom v nesúlade s čl. 2 ods. 2 ústavy, pretože zavedením zákonnej úpravy dočasného pozbavenia výkonu funkcie sudcu ústavného súdu zákonodarca prekročil medze ústavnej úpravy funkcie sudcu ústavného súdu. Zákonná úprava dočasného pozbavenia výkonu funkcie sudcu ústavného súdu nemá oporu v ústave. To sa takisto vzťahuje aj na § 13 ods. 5 zákona o konaní pred ústavným súdom, ktorý predsedovi ústavného súdu, resp. prezidentovi republiky umožňuje rozhodnúť o dočasnom pozbavení výkonu funkcie sudcu, resp. predsedu a podpredsedu ústavného súdu. Toto ustanovenie zákona je v nesúlade nielen s článkom 2 ods. 2 ústavy, ale aj s ďalšími článkami ústavy, ktoré upravujú ústavné postavenie, resp. právomoci predsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky a prezidenta Slovenskej republiky (čl. 135 a čl. 138 ústavy). Súčasťou ich právomocí totiž nemôže byť rozhodovanie o takom zákonom inštitúte, ktorým zákonodarca prekročil medze ústavy v rozpore s jej čl. 2 ods. 2.

Ústavný súd Slovenskej republiky je konštituovaný priamo ústavou (čl. 124 až 140 ústavy). Jeho ústavné postavenie a právomoci sú upravené ústavou v plnom rozsahu. Predmet ústavnej úpravy týkajúcej sa ústavného súdu preto zákonmi nemožno zužovať ani rozširovať.

2. Súlad s právom Európskej únie

Súlad návrhu všeobecne záväzného predpisu s právom Európskej únie sa prezentuje doložkou zlučiteľnosti a tabuľkou zhody návrhu zákona s právom Európskej únie. Oba dokumenty sú uvedené v prílohe tejto metodologickej príručky.

Ak návrh všeobecne záväzného predpisu preberá do právneho poriadku Slovenskej republiky smernicu Európskej únie, musí obsahovať transpozičnú prílohu, v ktorej sa uvedie presné označenie preberaného právneho aktu a údaj o jeho publikácii v Úradnom vestníku Európskej únie.

V záverečných ustanoveniach návrhu všeobecne záväzného predpisu sa uvedie odkaz na transpozičnú prílohu v znení: „Týmto zákonom sa preberajú právne akty Európskej únie uvedené v prílohe (č. ...)“.

Trnspozičná príloha má názov: „Zoznam preberaných právnych aktov Európskej únie“. Transpozičná príloha pri aproximačnom nariadení vlády sa líši od všeobecnej úpravy, a to vzhľadom na to, či sa aproximačným nariadením vlády len transponujú smernice Európskej únie alebo aj vykonávajú nariadenia alebo rozhodnutia Európskej únie. Podľa § 3 ods. 4 zákona č. 19/2002 Z. z., ktorým sa ustanovujú podmienky vydávania aproximačných nariadení vlády Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, musí aproximačné nariadenie vlády obsahovať prílohu s presným označením vykonávaného právneho aktu

Európskej únie. Preto, ak sa aproximačným nariadením vlády len transponujú smernice Európskej únie, odkaz na transpozičnú prílohu a samotná transpozičná príloha sa nelíšia. Ak sa ale aproximačným nariadením transponuje smernica Európskej únie a zároveň sa vykonáva nariadenie alebo rozhodnutie Európskej únie odkaz sa uvádza v tomto znení: „Týmto nariadením vlády sa preberajú a vykonávajú právne akty Európskej únie uvedené v prílohe (č. ...).“ Rovnako je modifikovaný aj názov transpozičnej prílohy a to takto „Zoznam preberaných a vykonávaných právnych aktov Európskej únie“.

Návrh všeobecne záväzného predpisu, ktorý je aj technickým predpisom, musí v záverečných ustanoveniach obsahovať klauzulu vzájomného uznávania úrovne právom chránených záujmov v predmetnej oblasti.

3. Základné požiadavky kladené na zákon

Zákon má upravovať v príslušnej oblasti všetky základné spoločenské vzťahy.

Zákon musí byť zrozumiteľný, prehľadne usporiadaný a stručný, t. j. má obsahovať len ustanovenia s normatívnym obsahom.

Zákon musí byť terminologicky presný a jednotný, možno v ňom používať len správne a v právnom poriadku ustálené pojmy a správnu právnu terminológiu. Nový pojem treba v právnom predpise právne vymedziť.

Do zákona sa nesmie preberať (recipovať) ustanovenie iného zákona, ale sa má používať odkaz na iný zákon. Do zákona sa nesmú preberať (recipovať) ani ustanovenia nariadenia alebo rozhodnutia prijatého podľa zmlúv zakladajúcich Európske spoločenstvá alebo Európsku úniu.

V návrhu právneho predpisu sa majú používať rovnaké pojmy a termíny vždy v tom istom význame.

Je potrebné dbať na jazykovú a štylistickú správnosť a všeobecnú zrozumiteľnosť textu. Nemožno používať slová alebo slovné spojenia, ktoré nezodpovedajú kodifikovanej podobe štátneho jazyka. Cudzie slová možno používať len výnimočne – len vtedy, ak ich nemožno nahradiť vhodným slovenským termínom a ak sú už súčasťou používanej právnej terminológie a v upravovanom odvetví sa bežne používajú. V zákone by takisto nemali byť používané slová ako „najmä“, „hlavne“, „predovšetkým“, „prípadne“ a pod.

Príklad 1 (zrozumiteľnosť zákona): Na rokovanie LRV bol predložený návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších. Bod 16. ods. 3) uvedeného návrhu znel: „(3) *Konania o výkon cudzieho rozhodnutia, v ktorých súdu napadol návrh pred 1. júlom 2006 podľa medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, sa dokončia podľa tohto zákona.*“ Legislatívna rada slová „*v ktorých súdu napadol návrh*“ posúdila ako nie úplne zrozumiteľné a odporučila ich nahradiť slovami „*v ktorých bol návrh doručený súdu*“.

Príklad 2 (terminológia): Na rokovanie LRV bol predložený návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 163/2001 Z. z. o chemických látkach a chemických prípravkoch v znení neskorších predpisov a o doplnení zákona č. 193/2005 Z. z. o rastlinolekárskej starostlivosti. Predložený návrh zákona obsahoval o. i. nasledovné ustanovenie: „*Za rovnocenných držiteľov osvedčenia sa považujú aj osoby, ktoré sú držiteľmi osvedčenia v tretích krajinách podľa rovnocenného právneho predpisu*“. Legislatívna rada považovala termín „*rovnocenný právny predpis*“ za nejasný, preto odporučila navrhovateľovi sporný text preformulovať. Ustanovenie bolo nakoniec naformulované nasledovne: „*Za rovnocenné osvedčenia sa považujú aj osvedčenia vydané akreditujúcou osobou v tretích krajinách.*“.

Príklad 3 (všeobecná zrozumiteľnosť textu): Na rokovanie LRV dňa 6. decembra 2005 bol predložený návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 416/2005 Z. z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou vibráciám. Návrh obsahoval o.i. aj ustanovenie nasledovného znenia: „*Riziko vyplývajúce z expozície zamestnancov vibráciám musí zamestnávateľ odstrániť alebo znížiť na najnižšiu dosiahnuteľnú úroveň s prihliadnutím na technický pokrok a dostupnosť opatrení na odstránenie alebo zníženie expozície zamestnancov predovšetkým pri zdroji vibrácií. Zníženie rizika vyplývajúceho z expozície zamestnancov vibráciám je založené na všeobecných zásadách prevencie uvedených v osobitných predpisoch.*“. Text pôsobí nezrozumiteľne a nejasne. Po pripomienke legislatívnej rady bol text preformulovaný nasledovne: „*Riziko vyplývajúce z expozície zamestnancov vibráciám musí zamestnávateľ odstrániť alebo znížiť na najnižšiu dosiahnuteľnú úroveň predovšetkým pri zdroji vibrácií. Prihliada pritom na technický pokrok a dostupnosť opatrení na odstránenie alebo zníženie expozície zamestnancov vibráciám. Zníženie rizika vyplývajúceho z expozície zamestnancov vibráciám je založené na všeobecných zásadách prevencie uvedených v osobitných predpisoch.*“.

Príklad 4 (prehľadnosť usporiadania): Na rokovanie LRV bol predložený návrh zákona, ktorým sa menil a dopĺňal zákon č. 435/2000 Z. z. o námornej plavbe v znení zákona č. 581/2003 Z. z. V bodoch 2 až 4 predloženého návrhu sa novelizovali jednotlivé pododseky § 2 zákona, v každom bode jeden pododsek zvlášť, zatiaľ čo v bode 5 tohoto návrhu sa novelizovali naraz tri pododseky predmetného paragrafu. Takéto usporiadanie jednotlivých bodov je neprehľadné. Vhodnejšie by bolo všetky pododseky novelizovať v jednom bode.

Príklad 5 (zákon má obsahovať len ustanovenia s normatívnym charakterom): Zákon má obsahovať ustanovenia obsahujúce všeobecne záväzné pravidlá správania sa. Nemá obsahovať ustanovenia, ktoré majú iba deklaratórny charakter. Výnimočne obsahujú ustanovenia, ktoré nemajú normatívny charakter ústavné zákony, resp. ústava (preambula). Ústava SR č. 460/1992 Z. z. obsahuje preambulu: „*My národ slovenský, [.....] uznáňame sa prostredníctvom svojich zástupcov na tejto ústave:*“

Zákon č. 402/2000 Z. z., o zásluhách Milana Rastislava Štefánika o Slovensko, obsahuje ustanovenia konštatačného charakteru: „*Milan Rastislav Štefánik sa mimoriadne zaslúžil o to, že slovenský národ sa stal štátotvorným národom samostatného česko-slovenského štátu.*“, alebo: „*Mohyla Milana Rastislava Štefánika na Bradle je pietne miesto.*“. Podobné usta-

novenia konštatačného charakteru majú aj ďalšie „zásluhové“ zákony (zákon č. 531/2007 Z. z. o zásluhách Andreja Hlinku o štátotvorný slovenský národ a o Slovenskú republiku a zákon č. 432/2008 Z. z. o zásluhách Alexandra Dubčeka).

Príklad 6 (jazyková a štylistická správnosť): Zákoník práce č. 311/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov napr. v § 62 užíva pojem „*výpovedná doba*“ namiesto správneho výrazu „*výpovedná lehota*“. Občiansky zákoník č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov napr. v § 620 užíva pojem „*záručná doba*“ namiesto správneho výrazu „*záručná lehota*“. Namiesto nesprávneho slovného spojenia „*v prípade, že ...*“ je potrebné použiť formuláciu „*ak ...*“.

Príklad 7 (potreba používať slová alebo slovné spojenia, ktoré zodpovedajú kodifikovanej podobe štátneho jazyka): Zákon č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok) v znení neskorších predpisov v § 76 ods. 4, § 102 ods. 2, § 207 ods. 1, § 310 ods. 1 používal výraz „*vyslúchne*“ namiesto „*vypočuje*“.

Príklad 8 (nemožno používať na označenie dvoch rozdielnych právnych subjektov nesprávne slovné spojenia): V návrhu na podpis a ratifikáciu Európskej dohody vzťahujúcej sa na osoby zúčastňujúce sa konania pred Európskym súdom pre ľudské práva, predloženom na rokovanie LRV dňa 21. mája 2002, bola v doložke prednosti medzinárodnej zmluvy pred zákonmi použitá formulácia „*práva a povinnosti fyzických a právnických osôb*“. Na odporúčanie legislatívnej rady bolo znenie príslušnej vety preformulované nasledovne: „*práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb*“.

Príklad 9 (výnimočnosť používania cudzích slov): V návrhu na uzavretie Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Marockým kráľovstvom o vzájomnej podpore a ochrane investícií, predloženej na rokovanie LRV dňa 11. apríla 2006 bol článok 7 nazvaný slovom „Subrogácia“. Na odporúčanie LRV bol uvedený článok označený ako „Postúpenie práva“.

V návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch) v znení neskorších predpisov navrhol predkladateľ nazvať § 22a názvom „Požiadavky na transparentnosť obchodovania“. Legislatívna rada navrhla slovo „*transparentnosť*“ nahradiť slovenským ekvivalentom, alebo celý názov vypustiť. Názov bol vypustený.

Príklad 10 (v zákone nemožno používať slová „najmä“, „hlavne“, „predovšetkým“, „prípadne“ a „pod“): V návrhu zákona o používaní záznamového zariadenia v cestnej doprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov predloženého na rokovanie LRV dňa 20. februára 2006 bol nasledovný text: „*Centrálny register kariet obsahuje [...] údaje o prípadnej výmene, strate a nájdení karty vodiča.*“. Na návrh LRV bolo slovo „*prípadnej*“ z celého textu návrhu zákona vypustené.

Príklad 11 (používanie rovnakých pojmov a termínov vždy v tom istom význame): Návrh nariadenia vlády SR o krmných zmesiach predložený na rokovanie LRV dňa 6. júna

2006 v § 2 – vymedzenie pojmov – definoval krmivo ako „akékoľvek látky alebo produkty živočíšneho pôvodu alebo rastlinného pôvodu v ich prirodzenom stave, čerstvé alebo konzervované, a produkty získané ich priemyselným spracovaním a organické látky alebo anorganické látky vrátane vody používané jednotlivo alebo v zmesi, bez ohľadu na to, či obsahujú alebo neobsahujú doplnkové látky, určené na kŕmenie zvierat perorálnou cestou“.

Návrh nariadenia vlády SR o nežiadúcich látkach v krmivách a iných ukazovateľoch bezpečnosti a použiteľnosti krmív predložený na to isté rokovanie LRV definoval krmivo ako „akákoľvek látka alebo produkt vrátane doplnkovej látky, spracované, čiastočne spracované alebo nespracované, určené na perorálne kŕmenie zvierat“.

Návrh nariadenia vlády SR o kŕmnych zmesiach predložený na rokovanie LRV dňa 6. júna 2006 v § 2 – vymedzenie pojmov – definoval kŕmnu surovinu ako „rôzne rastlinné produkty a živočíšne produkty v ich prirodzenom stave, čerstvé alebo konzervované a výrobky získané ich priemyselným spracovaním, a anorganické a organické látky obsahujúce alebo neobsahujúce doplnkové látky, ktoré sú určené na kŕmenie zvierat priamo alebo po spracovaní na kŕmne zmesi alebo ako nosiče premixov“.

Návrh nariadenia vlády SR o kŕmnych surovinách predložený na rovnaké rokovanie LRV definoval kŕmnu surovinu ako „všetky rastlinné a živočíšne produkty v ich prirodzenom stave, čerstvé alebo konzervované a výrobky získané ich priemyselným spracovaním, a anorganické a organické látky obsahujúce alebo neobsahujúce doplnkové látky, ktoré sú určené na kŕmenie zvierat priamo alebo po spracovaní na kŕmne zmesi alebo ako nosiče premixov“.

Návrh nariadenia vlády SR o nežiadúcich látkach v krmivách a iných ukazovateľoch bezpečnosti a použiteľnosti krmív z rovnakého rokovania LRV definoval kŕmnu surovinu ako „rastlinný produkt a živočíšny produkt v ich prirodzenom stave, čerstvé alebo konzervované a výrobok získaný ich priemyselným spracovaním, a anorganická a organická látka obsahujúca alebo neobsahujúca doplnkovú látku, ktoré sú určené na kŕmenie zvierat priamo alebo po spracovaní na kŕmnu zmes alebo ako nosič premixu“.

Příklad 12 (potreba používania oznamovacieho spôsobu prítomného času a jednotného čísla, ak z kontextu návrhu zákona nevyplýva inak): V návrhu zákona o Úrade pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb a o zmene a doplnení niektorých predpisov, predloženom na rokovanie LRV dňa 24. januára 2006 bola nasledovná veta: „Na prijatie rozhodnutí dozornej rady je potrebná nadpolovičná väčšina všetkých členov dozornej rady“. Legislatívna rada odporučila slovo „rozhodnutí“ dať do singuláru.

Příklad 13 (v poznámke pod čiarou nemožno uvádzať predpisy, ktoré neboli vyhlásené v zbirke zákonov): Vo viacerých návrhoch aproximačných nariadení vlády Slovenskej republiky predložených na rokovanie legislatívnej rady v decembri 2005 až apríli 2006 boli odkazy na zatiaľ neexistujúce právne predpisy. Napríklad návrh nariadenia vlády SR o technických požiadavkách na kryty kolies predložený na rokovanie LRV dňa 20. decembra 2005, alebo návrh nariadenia vlády SR o technických požiadavkách na montáž zariadení

na osvetlenie a svetelnú signalizáciu na dvojkoľosových motorových vozidlách a trojkoľosových motorových vozidlách predložený na rokovanie LRV dňa 11. apríla 2006 a ďalšie odkazovali na zatiaľ neexistujúce právne predpisy. Legislatívna rada z tohto dôvodu rokovanie o týchto návrhoch odložila na termín, keď táto prekážka odpadne. Je však prípustné odkazovať v poznámke pod čiarou na právny predpis, ktorý bude vyhlásený v zbierke zákonov najneskôr súčasne s predmetným právnym predpisom.

Príklad 14 (nemá sa odkazovať na vykonávacie predpisy, ale výlučne na zákony a ich splnomocňovacie ustanovenia): V návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch) v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa v článku VI menil a dopĺňal zákon č. 594/2003 Z. z. o kolektívnom investovaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Predkladateľ v ustanovení o povinnom predkladaní údajov správcovských spoločností Národnej banke Slovenska odkázal na vyhlášku Ministerstva financií Slovenskej republiky, čo je v rozpore s uvedenou zásadou odkazovať len na zákony.

4. Názov právneho predpisu, nariadení vnútri právneho predpisu

Názov právneho predpisu okrem jeho označenia slovom „zákon“, „nariadenie vlády Slovenskej republiky“, „vyhláška, výnos, opatrenie (príslušného ústredného orgánu štátnej správy)“ obsahuje dátum schválenia právneho predpisu a stručné vymedzenie jeho hlavného obsahu. Bodka za názvom sa nedáva. Názov právneho predpisu má byť stručný. Ak sa nemožno vyhnúť dlhšiemu názvu, odporúča sa v zátvorke pripojiť ešte jeho stručné slovné označenie, napríklad „Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 263/1993 Z. z. o verejnom obstarávaní tovarov, služieb a verejných prác (zákon o verejnom obstarávaní)“.

Právne predpisy vydávané ústrednými orgánmi štátnej správy, ktoré sa majú vyhlásiť v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (ďalej len „zbierka zákonov“), sa označujú názvom vyhláška, výnos alebo opatrenie; toto označenie nemožno použiť na predpisy, ktoré nemajú všeobecnú záväznosť. Vyhláška sa vyhlasuje uverejnením jej úplného znenia v zbierke zákonov. Výnosy a opatrenia sa vyhlasujú uverejnením oznámenia o ich vydaní v zbierke zákonov, ak osobitný zákon neustanoví, že sa vyhlasujú uverejnením ich úplného znenia.

Názvy právnych predpisov majú znieť takto:

„ZÁKON
z 1997
o ... (ktorým sa mení a dopĺňa ...)“;

„NARIADENIE VLÁDY
Slovenskej republiky
z 1997
o ... (ktorým sa mení a dopĺňa ...)“;

„VYHLÁŠKA
Ministerstva kultúry Slovenskej republiky
z 1997
o ... (ktorou sa mení a dopĺňa ...)“;

„VÝNOS
Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky
z 1997
o ... (ktorým sa mení a dopĺňa ...)“;

„OPATRENIE
Ministerstva financií Slovenskej republiky
z 1999
o ... (ktorým sa mení a dopĺňa ...)“.

Časti, hlavy, diely a oddiely právneho predpisu, a ak je to účelné z dôvodu prehľadnosti, aj jednotlivé paragrafy alebo ich skupiny majú mať stručné a výstižné nadpisy zodpovedajúce ich obsahu. Nadpisy častí, hláv, dielov a oddielov, prípadne paragrafov sa spravidla uvádzajú pod ich poradovým číslom.

Ak sa v právnom predpise označuje niekoľko paragrafov spoločným nadpisom, treba spoločný nadpis umiestniť vždy nad poradové číslo prvého paragrafu príslušnej skupiny paragrafov.

5. Členenie právneho predpisu

Právny predpis musí byť členený prehľadne. Rozlišujeme pritom medzi hierarchickou a obsahovou štruktúrou.

Hierarchická štruktúra právneho predpisu je jeho formálne členenie na časti, hlavy, diely a pod. Treba dbať na vnútornú súvislosť a správny sled dôležitých a menej dôležitých vecí. Obsahovo súvisiace úseky rozsiahlejšieho právneho predpisu je účelné spájať do častí, hláv, dielov, prípadne oddielov a pri členení dodržiavať toto poradie. Označujeme ich slovným vypísaním poradového čísla, napr. Prvá časť, Prvá hlava, Prvý diel a pod.

Právny predpis sa člení na paragrafy (ústavný zákon sa člení na články). Jednotlivé paragrafy (články) sa označujú arabskými číslicami bez bodky (napr. § 1, Čl. 1). **Novela právneho predpisu sa člení na články**, ktoré sa označujú skratkou „Čl.“ s pripojením rímskej číslice bez bodky a to tak, že čl. I obsahuje všetky zmeny a doplnenia pôvodného právneho predpisu vrátane spoločných, prechodných a zrušovacích ustanovení. **Paragrafy možno členiť na odseky alebo na pododseky.** Odseky sa označujú arabskou číslicou bez bodky v zátvorke. Pododseky sa označujú malými písmenami abecedy s okrúhly zátvorkou za písmenom (napr. „a“) a pri ďalšom členení arabskými číslicami s bodkou (napr. „1.“, resp. „1a.“ pri ďalšom členení). Pri označovaní pododsekov malými písmenami abecedy sa nepoužívajú písmená zložené z dvoch písmen

(napr. „ch“) a písmená s diakritickými znamienkami (napr. „č“). Ak počet pododsekov prevyšuje počet písmen abecedy, je potrebné ďalšie odseky označovať zdvojenými písmenami abecedy s okrúhrou zátvorkou za písmenom (napr. „aa“, „ab“, „ac“ a pod.). Pododseky sa môžu členiť na body, ktoré sa na začiatku označujú arabskou číslicou s bodkou, napr. „1.“. Osobitné členenie majú zrušovacie ustanovenia, ktorými sa zrušuje viac právnych predpisov. Takéto zrušovacie ustanovenie sa začína úvodnou vetou „Zrušujú sa:“ a potom sa člení na body označené arabskou číslicou s bodkou. Text bodov sa začína malým písmenom a končí sa čiarkou, text posledného bodu sa končí bodkou.

Obsahová štruktúra právneho predpisu je jeho členenie na jednotlivé obsahové časti, ktoré sú v podstate spoločné pre všetky právne predpisy. Sú to hlavne úvodná veta, preambula, základné ustanovenia, splnomocňovacie ustanovenia, spoločné ustanovenia, prechodné ustanovenia, záverečné ustanovenia a ustanovenia o účinnosti.

Z úvodnej vety k právnemu predpisu vyplýva, ktorý legislatívny orgán právny predpis vydáva.

Zákon sa uvádza touto vetou:

„Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:“ /§ 91 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovačom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „zákon o rokovačom poriadku“)/. Ak sa zákon výnimočne uvádza preambulou, treba slová „sa uzniesla na tomto zákone“ pripojiť na koniec preambuly.

V úvodnej vete nariadenia vlády Slovenskej republiky (ďalej len „nariadenie vlády“) alebo vyhlášky (výnosu, opatrenia) treba citovať príslušné splnomocňovacie ustanovenie (paragraf alebo článok), o ktoré sa vydanie nariadenia vlády alebo vyhlášky (výnosu, opatrenia) opiera. **Úvodná veta v týchto prípadoch znie takto:**

a) „Vláda Slovenskej republiky podľa § ... zákona (zákona Národnej rady Slovenskej republiky) č. ... Z. z. (názov zákona) nariaďuje:“.

Ak sa však nariadenie vlády vydáva na vykonanie zákona (zákona Národnej rady Slovenskej republiky), ktorý neobsahuje splnomocnenie na jeho vydanie, odkáže sa všeobecne na vykonávaný zákon. V tomto prípade znie úvodná veta takto:

„Vláda Slovenskej republiky na vykonanie zákona (zákona Národnej rady Slovenskej republiky) č. ... Z. z. (názov zákona) nariaďuje:“.

Ak sa nariadenie vlády vydáva na vykonanie medzinárodných zmlúv podľa článku 7 odsek 2 Ústavy Slovenskej republiky (aproximáčne nariadenie vlády), úvodná veta znie takto: „Vláda Slovenskej republiky podľa zákona č. 19/2002 Z.z., ktorým sa ustanovujú podmienky vydávania aproximačných nariadení vlády Slovenskej republiky, nariaďuje:“.

b) „Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky podľa § ... zákona (zákona Národnej rady Slovenskej republiky) č. ... Z.z. (názov zákona) ustanovuje:“.

Ak ide o vykonávací predpis, ktorý upravuje podrobnosti o veciach upravených aproximačným nariadením vlády Slovenskej republiky, znie úvodná veta takto:

„Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky podľa § 3 ods. 2 zákona č. 19/2002 Z. z., ktorým sa ustanovujú podmienky vydávania aproximačných nariadení vlády Slovenskej republiky v znení zákona č. 207/2002 Z. z. k nariadeniu vlády Slovenskej republiky (uvedie sa úplná citácia aproximačného nariadenia vlády Slovenskej republiky), ustanovuje:“

Po úvodnej vete nasledujú, najmä pri rozsiahlejších textoch, úvodné ustanovenia, ktoré určujú predmet úpravy zákona, t. j. okruh spoločenských vzťahov, ktoré zákon upravuje.

6. Poznámky pod čiarou

Poznámky pod čiarou k príslušným odkazom nie sú súčasťou právneho predpisu, majú len informatívnu hodnotu. Preto nesmú obsahovať veci, ktoré majú normatívnu povahu.

Poznámky pod čiarou sa číslujú priebežne v súlade s číslovaním odkazov. Ak sa odkazuje na právny predpis alebo jeho jednotlivé ustanovenia prvý raz, uvedie sa v poznámke úplná citácia tohto právneho predpisu. Ak sa v poznámke pod čiarou k príslušnému odkazu cituje právny predpis, ktorý bol medzičasom nahradený iným právnym predpisom, ale odkaz v texte zákona na uvedený predpis sa ponechal, v úplnom znení zákona sa uvádza v poznámke pod čiarou k tomuto odkazu citácia platného právneho predpisu. Rovnako, ak je v poznámke pod čiarou uvedený demonštratívny výpočet právnych predpisov, na ktoré sa odkazuje, v úplnom znení možno doplniť citácie ďalších právnych predpisov, ak sú známe. Text v poznámke pod čiarou sa považuje za vetu, preto sa začína veľkým písmenom a končí sa bodkou.

Ak sa v poznámke pod čiarou uvádza demonštratívny výpočet právnych predpisov, poznámka sa začína slovom „Napríklad“ a citácie právnych predpisov sa uvádzajú za sebou, oddeľujú sa čiarkou a bodka sa kladie až na koniec poslednej citácie. Ak sa cituje viacero predpisov, uvádzajú sa v poznámke pod čiarou v chronologickom poradí, pričom skôr prijatý predpis sa cituje ako prvý.

Ak sa v poznámke pod čiarou uvádzajú viaceré ustanovenia, ktoré bezprostredne vecne súvisia s ustanovením, na ktoré sa výslovne odkazuje, z dôvodu presnosti informácie sa používa napríklad formulácia „§ 27 až 34 Obchodného zákonníka“.

Keď je v poznámke pod čiarou odkaz na medzinárodnú zmluvu, má správne znieť: „Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. .../2000 o uzavretí Zmluvy medzi Slovenskou republikou a republikou o“.

7. Splnomocnenie na vydanie vykonávacieho predpisu

Ak návrh zákona predpokladá vydanie vykonávacieho predpisu napr. ústredným orgánom štátnej správy, musí obsahovať splnomocnenie na jeho vydanie. Splnomocnenie sa musí formulovať tak, aby z jeho znenia jasne vyplývalo, kto je splnomocnený na jeho vydanie a aké veci a v akom rozsahu sa majú v ňom upraviť.

V prípade nariadenia vlády však môže ísť aj o všeobecné splnomocnenie podľa čl. 120 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky alebo o splnomocnenie na vydanie nariadenia vlády v konkrétnom zákone. Podľa čl. 120 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky je tiež vo vymedzených oblastiach podľa zákona č. 19/2002 Z.z. vláda Slovenskej republiky oprávnená vydávať nariadenia na vykonanie Európskej dohody o pridružení uzatvorenej medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na strane jednej a Slovenskou republikou na strane druhej a na vykonanie niektorých medzinárodných zmlúv.

Príklad: Zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov upravuje o. i. aj výšku dávok v hmotnej núdzi a príspevkov k dávkam (§ 10 Dávka, § 11 Príspevok na zdravotnú starostlivosť, § 12 Aktivačný príspevok, § 13 Príspevok na bývanie, § 14 Ochranný príspevok). V § 17 odsek 4 sa uvádza: „Sumy uvedené v § 10 až 14 môže upraviť k 1. septembru kalendárneho roka vláda Slovenskej republiky nariadením.“. Výška príspevku na bývanie podľa § 13 bola v rozpore s citovaným § 17 ods. 4 upravená zákonom č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov a následne opäť zákonom č. 471/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 235/1998 Z. z. o príspevku pri narodení dieťaťa, o príspevku rodičom, ktorým sa súčasne narodili tri deti alebo viac detí alebo ktorým sa v priebehu dvoch rokov opakovane narodili dvojčatá a ktorým sa menia ďalšie zákony, navyše s účinnosťou od 1. novembra 2005. Výšky dávok boli opätovne upravené nariadením vlády č. 486/2006 Z. z.

Rozpor prvý: predmetné sumy dávok boli upravené formou zákona namiesto nariadenia vlády.

Rozpor druhý: predmetné sumy dávok boli upravené s účinnosťou k 1. novembru namiesto 1. septembru.

Rozpor tretí: nejednotný spôsob úpravy dávok.

Rozpor štvrtý: možný nesúlad § 17 ods. 4 zákona č. 599/2003 Z.z. s čl. 13 ods. 2 a čl. 39 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorých by táto problematika mala byť upravená zákonom.

Na rokovanie LRV dňa 26. septembra 2006 bol predložený návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Text predloženého návrhu zákona v § 7 ods. 14 uvádzal, že za člena dozornej rady banky, resp. člena štatutárneho orgánu banky, prokuristu, vedúceho pobočky zahraničnej banky a pod. môže byť ustanovená len osoba s náležitou odbornou spôsobilosťou. Uvedený paragraf súčasne splnomocňoval Národnú banku Slovenska, aby opatrením, ktoré sa uverejní v zbierke zákonov, ustanovila, čo sa rozumie odbornou spôsobilosťou na výkon funkcie člena dozornej rady, resp. člena štatutárneho orgánu banky, prokuristu, vedúceho pobočky zahraničnej banky a pod. Legislatívna rada uplatnila pripomienku nesúladu tohto ustanovenia s čl. 35 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého môže podmienky a obmedzenia výkonu určitých povolaní alebo činností ustanoviť iba zákon.

8. Prechodné ustanovenia

Prechodné ustanovenia upravujú vzťah nového právneho predpisu k právnym predpisom účinným pred novou úpravou a k právnym vzťahom, ktoré podľa nich vznikli. Účelom prechodných opatrení je vylúčiť alebo aspoň zmierniť prípadné negatívne dôsledky stretu novej a pôvodnej právnej úpravy tej – ktorej oblasti a ochrániť individuálne práva nadobudnuté v dobrej viere.

Prechodné ustanovenia sa uvádzajú vždy na konci článku, resp. pred zrušovacími ustanoveniami alebo pred ustanoveniami o účinnosti.

Príklad: V návrhu nariadenia vlády Slovenskej republiky o špecifických požiadavkách na stabilitu osobných lodí ro-ro, predloženom na rokovanie legislatívnej rady, boli prechodné ustanovenia zakomponované v texte právneho predpisu medzi ustanoveniami normatívneho charakteru. Legislatívna rada predkladateľovi odporučila presunúť ich na koniec predpisu.

9. Zásada zákazu retroaktivity

Pravú retroaktivitu treba považovať za nepripustnú legislatívnu techniku, pretože je v rozpore s požiadavkou právnej istoty.

Lex retro non agit – zákon nepôsobí späť. Toto pravidlo však nemusí platiť bezvýhradne – pri tzv. nepravej retroaktivite právny predpis ovplyvní právny vzťah, ktorý vznikol v minulosti, ale pôsobí len do budúcnosti a navyše v prospech jednotlivých subjektov.

Príklad nepravej retroaktivity: zamestnávateľ a zamestnanec uzavruť pracovnú zmluvu a počas jej platnosti dohodnutá mzda klesne pod úroveň zákonom ustanovenej minimálnej mzdy. V takom prípade zamestnávateľ zamestnancovi mzdy zvýši a to od termínu nadobudnutia účinnosti zákona, ktorý minimálnu mzdu ustanovuje.

Výňatok z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky k otázke zákazu retroaktivity právnych predpisov:

PL.ÚS 36/95 z 3. apríla 1996, zverejnený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 131/1996.

Ustanovenie § 28 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom nie je v súlade s čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 1 ústavného zákona č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd.

Podľa sporného § 28 ods. 3 „Na konanie pred súdom, alebo pred katastrálnym úradom o prevode alebo prechode vlastníctva k pozemkom uvedeným v § 21 ods. 1, o ktorom sa do účinnosti tohto zákona právoplatne nerozhodlo, sa vzťahuje tento zákon.“. Podľa odôvodnenia nálezu by dôsledkom aplikácie tohto ustanovenia bola nemožnosť, aby súdy schválili dohody dedičov o vysporiadaní dedičstva uzavreté pred účinnosťou zákona č. 180/1995 Z.

z., t. j. pred 1. septembrom 1995, pokiaľ uznesenia o dedičstve do tohto dňa nenadobudli právoplatnosť. Znamenalo by to povinnosť súdov opätovne vo veciach dedičov konať a meniť svoje pôvodné rozhodnutia, ktorými sú však zákonom viazané.

10. Zrušovacie ustanovenie

V zrušovacom ustanovení (derogačné ustanovenie) musia byť výslovne uvedené všetky právne predpisy vyhlásené v bývalej federálnej Zbierke zákonov a v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, vrátane právnych predpisov vyhlásených uverejnením oznámenia o ich vydaní, prípadne ich častí, ktoré sa navrhovaným zákonom majú zrušiť. Jednotlivé citácie právnych predpisov sa uvádzajú v chronologickom poradí, v akom boli vydané. Najskôr sa uvádzajú zákony a potom vykonávacie predpisy v príslušnom poradí. Každý právny predpis sa označuje osobitným poradovým číslom. Zrušiť právny predpis a ponechať v platnosti len jeho niektoré ustanovenia je neprípustné.

11. Účinnosť právneho predpisu

Každý právny predpis musí obsahovať ustanovenie o dni, keď má nadobudnúť účinnosť. Uvádza sa na konci právneho predpisu.

Pri navrhovaní účinnosti zákona treba rátať s lehotou potrebnou na prerokovanie návrhu zákona v legislatívnej rade, vláde i národnej rade a s prípadným vrátením zákona prezidentom Slovenskej republiky na opätovné prerokovanie v národnej rade. Súčasne treba rátať s lehotou na vyhlásenie zákona. Treba rátať aj s legisvakanciou tak, aby sa so zákonom ešte pred nadobudnutím jeho účinnosti mohli zoznámiť všetci, ktorým je určený.

Účinnosť nemožno navrhovať späťne (pozri časť 8 Zásada zákazu retroaktivity). Účinnosť zákona (nariadenia vlády, vyhlášky, výnosu, opatrenia) sa vyjadruje konkrétnym dátumom. Dňom vyhlásenia môžu právne predpisy nadobúdať účinnosť len výnimočne. Dátum účinnosti sa uvádza slovne, napr. 1. januára 2005, teda nie 1.1.2005. Pričom dátum účinnosti nemôže byť ustanovený skôr, ako je právny predpis uverejnený v zbierke zákonov.

Ak má byť novelizovaný právny predpis, ktorý ešte nenadobudol účinnosť, je potrebné dátum účinnosti novely určiť tak, aby túto nadobudla najskôr s dátumom účinnosti novelizovaného právneho predpisu.

Tzv. delenú účinnosť možno aplikovať len na konkrétne jednotlivé časti návrhu právneho predpisu (paragrafy, odseky, články, body). Jednotlivé časti právneho predpisu nemôžu nadobudnúť účinnosť skôr, než nadobudne účinnosť celý právny predpis.

Príklad: V zákone č. 567/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 544/2002 Z. z. o horskej záchranej službe v znení zákona č. 515/2003 Z. z. a o zmene ďalších zákonov je účinnosť vyjadrená vetou: „*Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januára 2006 okrem čl. I 15. bodu, ktorý nadobúda účinnosť 1. júla 2006.*“.

Účinnosť právneho predpisu alebo jeho časti môže byť viazaná na konkrétnu udalosť.

Príklad : V zákone č. 523/2003 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov je účinnosť vyjadrená vetou: „*Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januára 2004 okrem § 2 ods. 5 písm. b) druhej vety, § 2 ods. 6 druhej vety, § 6 ods. 1 písm. a), § 22 písm. a) a b), § 23 ods. 1 písm. a) a b), § 25 ods. 3, 5, ods. 7 poslednej vety a ods. 8, § 36 ods. 1 poslednej vety, § 37, 44, § 48 ods. 4, § 53, 103, 124, 125, 126 a prílohy č. 6, ktoré nadobúdajú účinnosť odo dňa nadobudnutia platnosti zmluvy o pristúpení Slovenskej republiky k Európskej únii.*“.

Príklad : V zákone č. 291/2009 Z. z. o Špecializovanom trestnom súde a o zmene a doplnení niektorých zákonov je účinnosť vyjadrená vetou: „*Tento zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 17/08 z 20. mája 2009 v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.*“.

Výnimočným prípadom je časovo obmedzená účinnosť právneho predpisu.

12. Prílohy

Niektoré právne predpisy obsahujú aj prílohu k právnemu predpisu. Jej obsahom bývajú rôzne tabuľky, vzory formulárov, zoznamy a pod. Príloha je súčasťou právneho predpisu, preto na ňu treba v texte právneho predpisu odkázať a musí byť súčasne s právnym predpisom vyhlásená v zbierke zákonov Slovenskej republiky. Príloha k právnemu predpisu sa označuje slovami „Príloha k zákonu ...“ a ak právny predpis obsahuje viac príloh, aj arabskými číslicami bez bodky s uvedením skratky „č“. V nadpise prílohy treba stručne uviesť jej obsah.

13. Novelizácia právneho predpisu

Novelizáciou právneho predpisu rozumieme proces tvorby novely právneho predpisu. Právny predpis sa vždy novelizuje len právnym predpisom rovnakej právnej sily. Nemožno teda novelizovať vyhláškou zákon, ale ani naopak zákonom vyhlášku.

V záujme prehľadnosti a zrozumiteľnosti právnej úpravy sa novelizácia právneho predpisu robí spravidla vtedy, ak ide o zmeny a doplnenia menšieho rozsahu alebo ak ide o právny predpis, ktorý nebol viac ráz novelizovaný. Novela právneho predpisu sa má obsahovo prídŕžať novelizovaného právneho predpisu, nemá byť príliš rozsiahla, nemá zásadne zasahovať do novelizovaného predpisu a rozhodne nemá meniť jeho koncepciu.

Novelizáciu zákona možno uskutočniť len formou priamej novelizácie, t. j. tak, že v úvodnej vete zákona sa výslovne uvedie, ktorý zákon sa má novelizovať. Nepriama novelizácia zákona, t. j. zmeny a doplnenie iného zákona ustanoveniami navrhovaného zákona bez uvedenia jeho úplnej citácie v samostatnom článku označenom rímskou číslicou, je neprípustná. Neprípustná je aj taká novelizácia, ktorá v osobitnom článku novelizuje jeden zákon alebo viac zákonov bez toho, aby sa uviedlo, ktoré konkrétne ustanovenie novelizovaného zákona sa mení alebo dopĺňa. Novela zákona sa člení na články, ktoré sa označujú skratkou „Čl.“ s pripojením rímskej číslice bez bodky, a to tak, že článok I obsahuje všetky zmeny pôvodného právneho predpi-

su, vrátane prípadných spoločných, prechodných a záverečných ustanovení a ako článok II sa označuje ustanovenie o účinnosti novely. Ak sa výnimočne jedným zákonom novelizuje viacej zákonov, novelizuje sa každý zákon v osobitnom článku a ustanovenie o účinnosti právneho predpisu sa potom označí číslom posledného článku. Články novely sa členia na body označované arabskou číslicou s bodkou. Ak novela zákona obsahuje len jednu zmenu, táto sa uvádza bez označenia poradovým číslom.

Ak je zákon novelizovaný viac ráz, alebo ak je novela zákona väčšieho rozsahu, môže byť v Zbierke zákonov Slovenskej republiky publikované jeho úplné znenie. Ide o znovuvyhlásenie, t. j. republikáciu zákona. Ak sa má novelizovaný zákon znovu vyhlásiť, ostatná novela musí obsahovať toto splnomocnenie: „Predseda Národnej rady Slovenskej republiky sa splnomocňuje, aby v Zbierke zákonov Slovenskej republiky vyhlásil úplné znenie zákona (zákona Národnej rady Slovenskej republiky, zákona Slovenskej národnej rady) č. ... Z. z. (Zb.), ako vyplýva zo zmien a doplnení vykonaných týmto zákonom“.

Ak ide o vyhlásenie úplného znenia zákona, ktorý bol predtým už viac ráz novelizovaný, v splnomocnení sa za názov pôvodného zákona vkladajú napríklad slová „ako vyplýva zo zmien a doplnení vykonaných „...“ a uvádzajú sa skrátené citácie všetkých noviel zákona, prípadne nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky vyhlásené v zbierke zákonov. Uvedené splnomocnenie sa v novele zákona označuje osobitným článkom a zaraďuje sa pred poradové číslo článku o účinnosti zákona.

V úvodnej vete úplného znenia zákona sa okrem názvu zákona, ktorého úplné znenie sa vyhlasuje, uvádzajú skrátené citácie názvov všetkých noviel. Úvodná veta napríklad znie: „Predseda Národnej rady Slovenskej republiky vyhlasuje úplné znenie zákona č. ... Z. z. ako vyplýva zo zmien a doplnení vykonaných „...“ a uvádzajú sa skrátené citácie všetkých noviel zákona, prípadne nálezy ústavného súdu vyhlásené v zbierke zákonov.

Ak bolo novelou zákona vypustené niektoré ustanovenie alebo ak na základe nálezu ústavného súdu stratilo platnosť, v úplnom znení sa to vyjadruje tak, že pod označením paragrafu sa uvádza slovo „Zrušený“ alebo „Zrušené“.

Pri republikácii sa za ustanovením o účinnosti zákona uvádza, kedy jeho jednotlivé novely nadobudli účinnosť, prípadne kedy stratila platnosť časť zákona preto, lebo sa neuviedla do súladu s ústavou v lehote šiestich mesiacov od vyhlásenia nálezu ústavného súdu v zbierke zákonov o jej nesúlade s ústavou.

Príklad (nepriama novela): Na rokovaní LRV bol predložený návrh nariadenia vlády SR o technických požiadavkách na ochranu cestujúcich v motorových vozidlách v prípade čelného nárazu, ktorý obsahoval o. i. aj nasledovné ustanovenie: „*Vozidlá typovo schválené podľa tohto nariadenia vlády sa považujú za vozidlá, ktoré spĺňajú technické požiadavky ustanovené v bode 5.1. prílohy I právneho aktu Európskych spoločenstiev prebratého osobitným predpisom.*⁸⁾“ Poznámka pod čiarou k odkazu č. 8 odkazovala na § 3 a prílohu k nariadeniu vlády SR č. 191/2006 Z. z. o technických požiadavkách na mechanizmus riadenia

motorových vozidiel pri náraze. Legislatívna rada toto ustanovenie posúdila ako nepriamu novelu citovaného nariadenia vlády č. 191/2006 Z. z. a odporučila predkladateľovi vypustiť ho z návrhu, čo predkladateľ urobil.

Príklad (nepriama novela): Na rokovanie LRV bol predložený návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov. Predkladateľ o. i. navrhoval nasledovnú zmenu: „§ 7b vrátane nadpisu znie:

‘§ 7b
Hlavné banské diela

Hlavnými banskými dielami sú banské diela uvedené v osobitnom predpise^{2d} s výnimkou vrto, ktoré sa evidujú v katastri nehnuteľnosti podľa osobitného predpisu.^{2e}

Poznámky pod čiarou k odkazom 2d, 2e znejú:

‘2d) § 10 ods. 7 zákona Slovenskej národnej rady č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušninách a o štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov.

2e) § 6 ods. 1 písm. c) bod 4. zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení zákona č. 255/2001 Z. z.“

Na odporúčanie legislatívnej rady bol tento bod z návrhu predmetnej novely vypustený, pretože by znamenal nepriamu novelu zákona č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušninách a o štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov.

14. Vyhotovenie návrhu zákona

Legislatívne pravidlá upravujú aj spôsob vyhotovenia návrhu zákona po jeho schválení vládou a pred jeho predložením na rokovanie národnej rady. Po schválení návrhu zákona vládou zabezpečí predkladateľ vyhotovenie jeho konečného znenia. Text a forma vládneho návrhu zákona vyzerať nasledovne:

VLÁDA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Na rokovanie
Národnej rady Slovenskej republiky

Číslo:
(uviesť číslo,
pod ktorým bol návrh
prerokovaný vládou)

(uviesť číslo parlamentnej tlačky)

VLÁDNY NÁVRH

Zákon

Materiál obsahuje:

1. Návrh uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky
2. Vládny návrh zákona

Predkladá:

.....
(uviesť meno a priezvisko)
predseda vlády Slovenskej republiky

Bratislava
(uviesť mesiac a rok)

Vládny návrh zákona podpisuje za dôvodovou správou pod dátumom jeho schválenia predseda vlády a minister alebo vedúci iného ústredného orgánu štátnej správy, ktorý návrh zákona predložil.

15. Otázka platnosti vykonávacích predpisov v prípade zrušenia zákona, na vykonanie ktorého sú vydané

Otázkou je, či v prípade zrušenia zákona a ponechania v platnosti a účinnosti predpisov vydaných na jeho vykonanie sú tieto vykonávacie predpisy zrušené ex constitutione, alebo platia až do ich výslovného zrušenia iným zákonom alebo nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky. Naďalej sú totiž publikované v Zbierke zákonov Slovenskej republiky podľa § 3 ods. 1 zákona č. 1/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov.

V návrhoch nariadenia vlády Slovenskej republiky o krmných zmesiach a nariadenia vlády SR o nežiadúcich látkach v krmivách a iných ukazovateľoch bezpečnosti a použiteľnosti krmív predložených na rokovanie LRV dňa 6. júna 2006 boli v derogačných ustanoveniach obsiahnuté návrhy na zrušenie výnosov ministerstva pôdohospodárstva, vykonávajúce zákon č. 184/1993 Z. z., ktorý sám bol nahradený zákonom č. 271/2005 Z. z. Legislatívna rada vyjadrila názor, že v prípade zrušenia kmeňového zákona je ex constitutione zrušený aj právny predpis, ktorý ho vykonáva. Skutočnosť, že derogačné ustanovenia v návrhoch ostali, však ukazuje skôr na opačný názor, že aj v prípade zrušenia kmeňového zákona vykonávacie predpisy ostávajú v platnosti z dôvodu ich zverejnenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky. (§ 3 ods. 1 zákona č. 1/1993 Z. z.). Takýto stav však neprosieva právnej istote a mal by byť urýchlene vyriešený.

Prax ústavného súdu sa prikláňa k právnej teórii, že v prípade zrušenia zákona, ak aj nie sú výslovne zrušené vykonávacie právne predpisy, dochádza k zániku ich platnosti a účinnosti v dôsledku zániku platnosti a účinnosti zákona, na ktorého vykonanie boli vydané.

Príklad 1:

PL. ÚS 18/02 z 13. mája 2004

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. mája 2004 v pléne zloženom z predsedu J. M. a zo sudcov J. A., J. B., E. B., A. B., L. D., L. G., J. H., J. L., L. M. a Š. O. o návrhu Krajského súdu v Prešove, zastúpeného predsedom senátu I S JUDr. P. Š., na začatie konania o súlade § 2 až 15, § 18 a § 19 v spojení s prílohami č. 1 až 10 vyhlášky Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 465/1991 Zb. o cenách stavieb, pozemkov, trvalých porastov, úhradách za zriadenie práva osobného užívania pozemkov a náhradách za dočasné užívanie pozemkov v znení neskorších predpisov s čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky takto

rozhodol:

Konanie o návrhu Krajského súdu v Prešove na začatie konania o súlade § 2 až 15, § 18 a § 19 v spojení s prílohami č. 1 až 10 vyhlášky Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 465/1991 Zb. o cenách stavieb, pozemkov, trvalých porastov, úhradách za zriadenie práva osobného užívania pozemkov a náhradách za dočasné užívanie pozemkov v znení neskorších predpisov s čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky zastavuje.

Odôvodnenie:

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 30. mája 2002 doručený návrh Krajského súdu v Prešove (ďalej aj „navrhovateľ“) na začatie konania o súlade § 2 až 15, § 18 a § 19 v spojení s prílohami č. 1 až 10 vyhlášky Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 465/1991 Zb. o cenách stavieb, pozemkov, trvalých porastov, úhradách za zriadenie práva osobného užívania pozemkov a náhradách za dočasné užívanie pozemkov v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška o cenách“) s čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“).

Pretože návrh spĺňal zákonom predpísané náležitosti na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. b) ústavy o súlade vyhlášky s ústavou, s ústavnými zákonmi, s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom a so zákonmi, podľa § 37 a nasl. zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), plénum ústavného súdu ho 11. júla 2002 uznesením č. k. PL. ÚS 18/02-6 prijalo na ďalšie konanie.

Navrhovateľ tvrdí, že pre účely vyvlastnenia sa náhrada poskytnutá v peniazoch určuje vo výške zistenej podľa napadnutých ustanovení vyhlášky o cenách. Odvoláva sa pritom na odkazovacie ustanovenie § 111 ods. 2 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „stavebný zákon“). Navrhovateľ tvrdí, že § 2 až 15, § 18 a § 19 v spojení s prílohami č. 1 až 10 vyhlášky o cenách sú v rozpore s čl. 20 ods. 4 ústavy, lebo nezohľadňujú princíp spravodlivosti pri určení výšky náhrady za odňatie vlastníckeho práva, pretože náhradu stanovuje statickým spôsobom bez ohľadu na pohyb cien nehnuteľností na trhu. Postupom podľa mechanizmu stanoveného vyhláškou nemožno dospieť k náhrade za vyvlastnenie, ktorá by bola spravodlivá a primeraná reálnej cene vyvlastnených nehnuteľností.

V konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 písm. b) ústavy ústavný súd postupuje podľa príslušných ustanovení prvého oddielu druhej hlavy (§ 37 až 41b) zákona o ústavnom súde.

Podľa § 41a ods. 4 zákona o ústavnom súde: „Ak preskúmané právne predpisy stratia platnosť pred vyhlásením nálezú ústavného súdu, konanie sa zastaví.“

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že predmetom konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy sa stali aj právne predpisy, ktoré v okamihu podania návrhu platné boli, ale svoju platnosť stratili počas samotného konania pred ústavným súdom. Judikatúra ústavného súdu jednoznačne potvrdzuje, že ústavný súd konanie o právnom predpise, ktorý stratil platnosť v priebehu konania na ústavnom súde, zastavoval s odvolaním sa na § 41a ods. 4 zákona o ústavnom súde v dôsledku straty platnosti preskúmaného právneho predpisu počas konania o ňom (PL. ÚS 21/98, II. ÚS 6/99, II. ÚS 63/98, II. ÚS 1/01).

Keďže vo veci vedenej pred ústavným súdom pod sp. zn. PL. ÚS 18/02 došlo v dôsledku prijatia zákona č. 520/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 18/1996 Z. z. o cenách v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon č. 491/2001 Z. z. o organizovaní trhu s vybranými poľnohospodárskymi výrobkami (s účinnosťou od 1. januára 2004) k výslovnej derogácii vyhlášky o cenách, nesúlad ktorej s čl. 20 ods. 4 ústavy namietal navrhovateľ, ústavný súd podľa § 41a ods. 4 zákona o ústavnom súde konanie zastavil.

Okrem vyššie uvedeného dôvodu je potrebné uviesť, že vyhláška o cenách bola vydaná na základe splnomocňujúceho ustanovenia obsiahnutého v § 2 ods. 2 písm. e) zákona Slovenskej národnej rady č. 127/1991 Zb. o pôsobnosti orgánov Slovenskej republiky v oblasti cien (ďalej len „zákon č. 127/1991 Zb.“) a splnomocňujúceho ustanovenia obsiahnutého v § 43 ods. 2 zákona Slovenskej národnej rady č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, obvodných pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a pozemkových spoločenstvách (ďalej len „zákon č. 330/1991 Zb.“).

Zákon č. 127/1991 Zb. obsahujúci splnomocňujúce ustanovenie bol zrušený zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 18/1996 Zb. o cenách (ďalej len „zákon č. 18/1996“), ktorý je účinný od 1. apríla 1996.

Podľa čl. 123 prvej vety ústavy ministerstvá a iné orgány štátnej správy na základe zákonov a v ich medziach môžu vydávať všeobecne záväzné právne predpisy, ak sú na to splnomocnené zákonom.

Z čl. 6 ods. 2 Legislatívnych pravidiel tvorby zákonov (schválených uznesením Národnej rady Slovenskej republiky pod č. 19 z roku 1997) vyplýva, že splnomocnenie sa musí formulovať tak, aby z jeho znenia jasne vyplývalo, kto je splnomocnený na vydanie právneho predpisu a aké veci a v akom rozsahu sa majú v ňom upraviť.

Dotváranie právneho poriadku prostredníctvom vykonávacích právnych predpisov sa uskutočňuje iba v medziach zákona.

Platí zásada odvodená zo zásady suverenity ľudu, že splnomocnenie vyjadrujúce delegáciu na vydanie vykonávacieho právneho predpisu, ktorý obsahuje sekundárne normy, môže byť iba súčasťou zákona obsahujúceho primárne normy.

Ak zákonodarca abroguje zákon alebo ak pri derogácii zruší aj splnomocňovaciu blanketu zákona a ak prostredníctvom derogačnej klauzuly výslovne nezruší vykonávacie právne predpisy, dochádza k zániku ich platnosti a účinnosti v dôsledku zániku platnosti a účinnosti zákona, na vykonanie ktorého boli vydané. „Ak zanikne účinnosť zákona, zaniká aj vykonávacia funkcia podzákonného právneho predpisu, ktorý už sám osebe nemôže vykonávať zákon, ktorý bol zrušený a neplatí“. Problém derogácie má teoretickú a praktickú legislatívnu stránku. Z hľadiska teoretického ju možno uskutočniť buď výslovne, alebo mlčky a v tomto prípade ide o derogáciu mlčky.

Derogácia mlčky je derogáciou implicitnou spočívajúcou v tom, že zrušenie jedného právneho predpisu vyplýva z iného právneho predpisu (derogujúceho) aj napriek tomu, že v tomto derogujúcom predpise to nie je výslovne uvedené.

Vyhláška o cenách je vykonávacím právnym predpisom vydaným nielen na základe zákona ako pôvodného právneho predpisu, ale aj na jeho vykonanie. Logickou dedukciou možno dospieť k záveru, že zákon možno vykonávať len dovtedy, pokiaľ on sám je platný. Nemožno ho vykonávať v dobe, keď už neplatí. Z toho teda vyplýva, že ak bol zrušený zákon, boli implicitne zrušené aj všetky právne predpisy od neho odvodené. K ich zániku nie je potrebná výslovná derogácia, aj keď na druhej strane proti výslovnej derogácii vykonávacích právnych predpisov nemožno namietať, pretože na základe nej sa stáva právny poriadok prehľadnejší, čo prispieva k právnej istote.

Vykonávací právny predpis vydaný na vykonanie skoršieho zákona môže slúžiť aj na vykonanie neskoršieho zákona vtedy, ak neskorší zákon výslovným ustanovením deklaroval platnosť a účinnosť uvedeného vykonávacieho právneho predpisu. Inak jeho platnosť zaniká dňom vzniku účinnosti neskoršieho zákona.

Zákon č. 18/1996 Z. z. v siedmej časti vo všeobecných a záverečných ustanoveniach v § 22 obsahuje splnomocnenie na vydanie nového všeobecne záväzného právneho predpisu

na jeho vykonanie, a to o podrobnostiach dohodovania cien, konania o porušení cenovej disciplíny, postupu pri regulácii cien, cenovej evidencii a kalkulácii a o podrobnostiach cenovej kontroly. Ustanovenie, ktoré by deklarovalo platnosť a účinnosť vyhlášky o cenách, tento zákon neobsahuje.

Splnomocnenie obsiahnuté v § 43 ods. 2 zákona č. 330/1991 Zb. sa týka vydania všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorým sa upraví spôsob oceňovania na účely pozemkových úprav (§ 9 ods. 1 písm. a) bod l., § 9 ods. 3 a § 11).

S ohľadom na obsah návrhu krajského súdu je potrebné uviesť, že podľa § 1 zákona č. 330/1991 Zb. obsahom pozemkových úprav je racionálne priestorové usporiadanie pozemkového vlastníctva v určitom území a ostatného nehnuteľného poľnohospodárskeho a lesného majetku s ním spojeného v súlade s požiadavkami a podmienkami ochrany životného prostredia a tvorby územného systému ekologickej stability, funkciami poľnohospodárskej krajiny a prevádzkovo-ekonomickými hľadiskami moderného poľnohospodárstva a lesného hospodárstva.

Na základe vyššie uvedeného ústavný súd konštatuje, že § 111 ods. 2 stavebného zákona obsahuje odkaz na vyhlášku o cenách, ktorá bola od 1. apríla 1996 do 31. decembra 2003 platná a účinná iba v rozsahu splnomocnenia obsiahnutého v § 43 ods. 2 zákona č. 330/1991 Zb., teda iba na oceňovanie pozemkov pre účely pozemkových úprav. Z uvedeného zároveň vyplýva, že na iné účely ako na oceňovanie pozemkov pri pozemkových úpravách nie je možné vyhlášku o cenách od 1. apríla 1996 uplatňovať.

Podľa § 109 ods. 1 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku súd konanie preruší, ak pred rozhodnutím vo veci dospel k záveru, že všeobecne záväzný právny predpis, ktorý sa týka veci, je v rozpore s právnym predpisom vyššej právnej sily. Vyhláška o cenách upravujúca ako postup, tak aj určovanie cien stavieb, pozemkov a trvalých porastov nie je v dobe konania krajského súdu a nebola ani v dobe rozhodovania správneho orgánu všeobecne záväzným právnym predpisom, ale iným textom, na ktorý odkazoval stavebný zákon, lebo zrušením v roku 1996 prestala v časti určovania cien stavieb, pozemkov a trvalých porastov, okrem oceňovania pozemkov pre účely pozemkových úprav ako všeobecne záväzný právny predpis platiť (existovať). Odkaz obsiahnutý v § 111 ods. 2 stavebného zákona (poznámka 10^k) je formulovaný ako odkaz na právny predpis, a preto sa zrušením vyhlášky o cenách bez jej nahradenia iným právnym predpisom stal tiež neplatným a nemohol vyhláske o cenách zachovať charakter právneho predpisu.

V minulosti ústavný súd rozhodoval o zastavení konania o súlade právnych predpisov kde navrhovateľmi boli iné procesne legitímne subjekty, a nie súd, ktorý vo veci koná. Krajský súd v Prešove prerušil konanie o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Krajského úradu v Prešove, odboru životného prostredia, č. 8-2000/00047-010/SA z 20. apríla 2001 a podal návrh na preskúmanie súladu § 2 až 15, § 18 a § 19 v spojení s prílohami č. 1 až 10 s čl. 20 ods. 4 ústavy. Ústavný súd zistil, že Krajský úrad v Prešove, odbor životného prostredia, aplikoval vyhlášku o cenách v čase, keď táto vyhláška bola už neplatná. Rovnako aj Krajský súd

v Prešove podal návrh na konanie o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 písm. b) ústavy, ktorým žiadal vysloviť nesúlad § 2 až 15, § 18 a § 19 v spojení s prílohami č. 1 až 10 vyhlášky o cenách s čl. 20 ods. 4 ústavy v dobe, keď táto vyhláška už nebola platná. Aj keby všeobecne záväzný právny predpis týkajúci sa veci bol v čase podania návrhu na ústavnom súde platný a účinný, ale v čase rozhodovania ústavného súdu stratil platnosť a účinnosť, ústavný súd musí konanie zastaviť, pretože zanikol predmet konania. Aj napriek skutočnosti, že všeobecný súd je povinný v začatom konaní aplikovať všeobecne záväzný právny predpis týkajúci sa veci aj po zániku jeho platnosti (napr. v dedičskom konaní právne predpisy účinné v čase smrti poručiteľa), ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať súlad neplatného všeobecne záväzného právneho predpisu s právnym predpisom vyššej právnej sily.

Príklad 2:

PL. ÚS 13/04 z 13. decembra 2004

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí konanom 13. decembra 2004 v pléne zloženom z predsedu J. M. a zo sudcov J. A., J. B., E. B., L. D., L. G., J. H., J. L., L. M. a Š. O. o návrhu Krajského súdu v Nitre na začatie konania o súlade § 7 ods. 6 nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 35/1979 Zb. o odplatách vo vodnom hospodárstve v znení neskorších predpisov s čl. 2 ods. 3 a s čl. 13 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky takto

r o z h o d o l :

Návrh Krajského súdu v Nitre o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 28. septembra 2004 doručený návrh Krajského súdu v Nitre (ďalej aj „navrhovateľ“) na začatie konania o súlade § 7 ods. 6 nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 35/1979 Zb. o odplatách vo vodnom hospodárstve v znení neskorších predpisov (ďalej len „nariadenie vlády“) s čl. 2 ods. 3 a s čl. 13 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“).

Navrhovateľ uvádza, že návrh podáva v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou podľa § 109 ods. 1 písm. b) druhej vety Občianskeho súdneho poriadku a podľa § 37 a nasl. zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

V návrhu navrhovateľ uviedol:

«Dňa 25. 10. 2002 podal navrhovateľ „Slovenský vodohospodársky podnik, štátny podnik, Radničné nám. č. 8, 969 39 Banská Štiavnica“ na Okresnom súde Topoľčany návrh na vyda-

nie platobného rozkazu, ktorým by súd uložil odporcovi „Elektrokarbon, akciová spoločnosť, Tovarnícka 412, 955 22 Topoľčany“, aby mu do 15 dní od doručenia zaplatil 679.718. – Sk a trovy konania. Svoj návrh odôvodnil tým, že odporca mu je dlžný uvedenú sumu ako penále za oneskorenú úhradu faktúr za odber podzemnej vody.

Dňa 28. 10. 2002 podal navrhovateľ „Slovenský vodohospodársky podnik, štátny podnik, Radničné nám. č 8, 969 39 Banská Štiavnica“ na Okresnom súde Topoľčany návrh na vydanie platobného rozkazu, ktorým by súd uložil odporcovi „Elektrokarbon, akciová spoločnosť, Tovarnícka 412, 955 22 Topoľčany“, aby mu do 15 dní od doručenia zaplatil 755.674, – Sk a trovy konania. Svoj návrh odôvodnil tým, že odporca mu je dlžný uvedenú sumu ako penále za oneskorenú úhradu faktúr za odber podzemnej vody. Ako listinné dôkazy pripojil navrhovateľ k návrhu fotokópie faktúr ako aj odsúhlasenie zostatkov podpísané navrhovateľom aj odporcom v tomto konaní.

Okresný súd Topoľčany vydal dňa 18. 11. 2002 platobné rozkazy, ktorými odporcovi uložil, aby do 15 dní od doručenia zaplatil navrhovateľovi sumu 755.674,-Sk a náhradu trov konania (č. k. 12 Rob 631/02-32) a sumu 679.718,-Sk a náhradu trov konania (č. k. 12 Rob 625/02-30). Odporca podal prostredníctvom svojej splnomocnenej právnej zástupkyne JUDr. M. K., so sídlom 17. novembra 8, 955 01 Topoľčany, odpor proti uvedeným platobným rozkazom, ktorý odôvodnil okrem iného tým, že vládne nariadenie č. 35/1979 Zb. prekročilo v § 7 ods. 6 nariadenia vodným zákonom (zákon č. 138/1973 Zb.) stanovený rámec splnomocnenia.

Rozsudkom zo dňa 6. 3. 2003 č. k. 8 Cb 227/02-44 (po spojení konaní) rozhodol Okresný súd Topoľčany tak, že odporcu zaviazal zaplatiť navrhovateľovi 1.435.392, – Sk a náhradu trov konania v sume 71.765, – Sk, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Proti citovanému rozsudku podal odporca odvolanie, v ktorom okrem iného uviedol, že trvá na vyslovenom názore, že vládne nariadenie č. 35/1979 Zb. v § 7 ods. 6 prekročilo rámec splnomocnenia stanovený vodným zákonom a je v rozpore s čl. 2 ods. 2 a 3 a čl. 13 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Krajský súd v Nitre svojím uznesením zo dňa 14. 1. 2004 č. k. 15 Cob 135/2003-67 konanie prerušil, keďže v zmysle § 109 ods. 1 písm. b) druhá veta O. s. p. pred rozhodnutím vo veci dospel k záveru, že nariadenie vlády ČSSR č. 35/1979 Zb. v znení zmien a doplnkov, konkrétne § 7 ods. 6 je v rozpore v čl. 2 ods. 3 a čl. 13 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako i ustanovením § 45 ods. 1 zákona č. 138/1973 Zb. v znení zmien a doplnkov.»

Podľa § 7 ods. 6 nariadenia vlády, ak odoberajúca organizácia nevykoná úhradu platieb podľa odsekov 3 a 5, je povinná za každý deň omeškania zaplatiť poplatok z omeškania vo výške 1 promile zo sumy včas nezaplatenej. To isté platí pre vrátenie preplatku správcov tokov.

Navrhovateľ je toho právneho názoru, že vláda Československej socialistickej republiky pri vydávaní nariadenia vlády ako právneho predpisu nižšej právnej sily prekročila zákonné splnomocnenie ustanovené v § 45 ods. 1 zákona č. 138/1973 Zb. o vodách (vodný zákon),

keď svojím nariadením nariadila aj povinnosť zaplatiť za každý deň omeškania poplatok z omeškania vo výške 1 promile zo sumy včas nezaplatenej, pretože nerešpektuje limity ustanovené v čl. 2 ods. 3 a v čl. 13 ods. 1 ústavy.

Podľa § 45 ods. 1 zákona č. 138/1973 Zb. o vodách (vodný zákon) v znení účinnom v rozhodnej dobe (tento zákon bol zrušený zákonom č. 184/2002 Z. z. o vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (vodný zákon); (ďalej len „zákon č. 184/2002 Z. z.“), ktorý bol následne zrušený zákonom č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon); (ďalej len „zákon č. 364/2004 Z. z.“), pričom ani jeden z uvedených právnych predpisov výslovne nezrušil napadnuté nariadenie vlády) vláda Československej socialistickej republiky môže ustanoviť povinnosť platiť odplaty za odber podzemnej vody, ďalej odplaty za zabezpečovanie splavnosti vodných tokov a za používanie vodohospodárskych diel na plavbu, ako aj za ďalšie úžitky, ktoré vodné hospodárstvo poskytuje.

Na základe vyššie uvedeného navrhovateľ navrhuje, aby ústavný súd vyniesol tento nález: *„Ustanovenie § 7 ods. 6 nariadenia vlády ČSSR č. 35/1979 Zb. v znení neskorších predpisov nie je v súlade s ustanovením čl. 2 ods. 3 a čl. 13 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“*

II.

Podľa čl. 125 ods. 1 písm. b) ústavy rozhoduje ústavný súd o súlade nariadenia vlády s ústavou, s ústavnými zákonmi, s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, a so zákonmi.

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neveřejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Ústavný súd nemá pochybnosť o tom, že do jeho právomoci patrí preskúmavať súlad nariadení vlády s právnymi predpismi vyššieho stupňa právnej sily.

Okruh aktívne legitimovaných osôb na podanie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov v nadväznosti na čl. 130 ods. 1 ústavy ustanovuje § 18 ods. 1 písm. a) až e) a § 19 zákona o ústavnom súde. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že návrh v zastúpení navrhovateľa podal JUDr. J. B., predseda senátu Krajského súdu v Nitre v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou vo veci vedenej na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 15 Cob 135/2003. V tejto súvislosti ústavný súd dospel k záveru, že návrh podala oprávnená osoba.

Náležitosti návrhu na začatie konania sú ustanovené v § 20 a v § 37 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Podľa § 37 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde navrhovateľ musí označiť právny predpis, jeho časť, prípadne ustanovenie, ktorého nesúlad s právnym predpisom vyššej právnej sily namieta.

Navrhovateľ označil § 7 ods. 6 nariadenia vlády za nesúladné s označenými článkami ústavy, pričom súčasne poznamenal, že právny predpis [zákon č. 138/1973 Zb. o vodách (vodný zákon), ktorého splnomocňovacie ustanovenie bolo podkladom pre vydanie nariadenia vlády], bol zrušený zákonom č. 184/2002 Z. z. s účinnosťou od 1. júna 2002 (t. č. je zrušený aj tento zákon, a to zákonom č. 364/2004 Z. z.), ale zákon č. 184/2002 Z. z. výslovne nezrušil nariadenie vlády, hoci obsahuje pomerne rozsiahle zrušovacie ustanovenia.

Ústavný súd už pri svojej rozhodovacej činnosti vyslovil (PL. ÚS 18/02), že ak zákonodarcu abroguje zákon alebo ak pri derogácii zruší aj splnomocňovaciu blanketu zákona a aj keď prostredníctvom derogačnej klauzuly výslovne nezruší vykonávacie právne predpisy, dochádza k zániku ich platnosti a účinnosti v dôsledku zániku platnosti a účinnosti zákona, na ktorého vykonanie boli vydané. V súlade s týmto právnym názorom napadnuté ustanovenie nariadenia vlády v dôsledku straty platnosti a účinnosti zákona č. 138/1973 Zb. o vodách (vodný zákon) na základe ktorého bolo vydané, taktiež stratilo svoju platnosť a účinnosť.

Ústavný súd síce vyslovil, že vykonávací právny predpis vydaný na vykonanie zákona (takým vykonávacím právnym predpisom nariadenie vlády bezpochyby je) môže slúžiť aj na vykonanie neskoršieho zákona, avšak len vtedy, ak neskorší zákon výslovným ustanovením deklaroval platnosť a účinnosť uvedeného vykonávacieho právneho predpisu. Inak jeho platnosť zaniká dňom vzniku účinnosti neskoršieho zákona (PL. ÚS 18/02). V danom prípade zákonodarcu nedeklaroval výslovne platnosť a účinnosť nariadenia vlády v novom (neskoršom) právnom predpise, z toho dôvodu jeho platnosť a účinnosť v okolnostiach prípadu zanikli dňom nadobudnutia účinnosti „nového zákona o vodách“ – zákona č. 184/2002 Z. z. tak, ako to už bolo uvedené.

Znamená to, že návrh na začatie konania o súlade § 7 ods. 6 nariadenia vlády s označenými článkami ústavy podala síce oprávnená osoba, avšak navrhuje posúdenie súladu s ústavou takého právneho predpisu, ktorý už nie je súčasťou nášho právneho poriadku. V nadväznosti na tento návrh ústavný súd návrh na začatie konania odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, pretože navrhovateľ nespĺnil zákonom predpísanú náležitosť návrhu ustanovenú v § 37 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde. Na podporu tohto záveru možno uviesť aj § 41a ods. 4 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého „Ak preskúmané právne predpisy stratia platnosť pred vyhlásením nálezu ústavného súdu, konanie sa zastaví.“

Príklad 3:

I.ÚS 21/06 z 18. januára 2006

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 21/06-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. januára 2006 predbežne prerokoval sťažnosť P. M., bytom P., zastúpeného advokátom JUDr. J. V., P., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 168/2005 a jeho rozsudkom z 25. augusta 2005 a takto

rozhodol:

Sťažnosť P. M. odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len ústavný súd) bola 29. decembra 2005 doručená sťažnosť P. M., bytom P. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. V., P., ktorou namietal porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 168/2005 a jeho rozsudkom z 25. augusta 2005.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol: *„Návrhom zo dňa 28. 11. 2003 (...) som si uplatnil nárok na vyplatenie odstupného podľa vyhl. č. 19/1991 Zb. a po námietkach odporcu o neúčinnosti tejto vyhlášky z dôvodu zrušenia zák. č. 65/1965 Zb. – Zákonníka práce, ktorým stratilo opodstatnenie splnomocňujúce ustanovenie tohto právneho predpisu pre vydanie predmetnej vyhlášky, som poukazoval aj na skutočnosť, že môj nárok vyplýva z KZ.*

Rozsudkom Okresného súdu v Prievidzi zn. 10 C 22/2004-47 zo dňa 17. 06. 2004 mi bol nárok priznaný aj s prisl.

Proti rozsudku podal odvolanie odporca a rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne zn. 17 Co 264/04-80 zo dňa 03. 05. 2005 (...) bol prvostupňový rozsudok ako vecne správny potvrdený. Odvolací súd pripustil v rozsudku odporcovi možnosť podať dovolanie, odporca svoje právo využil a dňa 30. 06. 2005 podal dovolanie (...).

Na základe dovolania odporcu Najvyšší súd SR v Bratislave rozsudkom zn. 4 Cdo 168/2005 zo dňa 25. 08. 2005 zrušil rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 3. mája 2005 sp. zn. 17 Co 264/04 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.“

Sťažovateľ v sťažnosti namietal: *„Postupom súdu bolo teda porušené aj moje ústavné právo, aby súd zabezpečil ochranu mojich práv, avšak rozhodnutie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom mi spravodlivú ochranu mojich práv neposkytlo, pričom zdôrazňujem, že Najvyšší súd SR sa vo svojom rozsudku vôbec nezaoberal otázkou vzniku môjho nároku podľa bodu*

X.9 písm. b) Kolektívnej zmluvy (...), hoci som na túto skutočnosť v priebehu súdneho sporu výslovne poukazoval (...)

Jedným z nárokov je aj nárok na odstúpné vyplývajúci v mojom prípade z § 1 ods. 1 písm. a) a § 5 ods. 1 písm. b) citovanej vyhl., keď som bol v dôsledku priznanej choroby z povolanía na základe lekárskeho posudku trvale vyradený z práce baníka v podzemí na prácu na povrchu (...)

Aj Najvyšší súd SR v napadnutom rozsudku konštatuje, že v prípade vyhl. č. 19/1991 Zb. ide až do jej zrušenia nariadením vlády SR č. 470/2003 Z. z. dňom 1. 12. 2003, o platný právny predpis, ktorý bol súčasťou platného právneho poriadku Slovenskej republiky.

Je teda nespornou skutočnosťou, že zamestnávateľ a zamestnanec, zastúpený odborovou organizáciou si v KZ môžu dohodnúť aj iné plnenia, ktoré neupravuje žiadny právny predpis a teda si nesporne môžu dohodnúť plnenie vyplývajúce z platného právneho predpisu, i keď by bol správny názor Najvyššieho súdu SR v tom, že i keď vyhl. č. 19/1991 Zb. bola síce predpisom platným, avšak nebola predpisom účinným, bolo treba prípad posudzovať podľa platnej KZ, ktorou bola stanovená účinnosť tohto právneho predpisu a KZ ukladala zamestnávateľovi povinnosť vyplatiť zamestnancovi jednotlivé nároky vyplývajúce z KZ a konkrétne upravené vo vyhl. č. 19/1991 Zb.

Keďže zamestnávateľ svoju povinnosť dohodnutú v KZ si nesplnil dobrovoľne, všeobecné súdy poskytli v súlade s Ústavou SR zamestnancovi ochranu jeho práv a nárok mu priznali.

Do tohto právneho stavu však podľa môjho názoru neoprávnene zasiahol Najvyšší súd SR tým, že svojím rozsudkom zrušil právoplatný a vykonateľný rozsudok Krajského súdu v Trenčíne.“

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Právo P. M. na spravodlivé rozhodnutie vecí podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom na Najvyššom súde SR v Bratislave pod č. 4 Cdo 168/2005 porušené bolo.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu SR v Bratislave č. 4 Cdo 168/2005 zo dňa 25. augusta 2005 sa zrušuje.

3. Najvyšší súd SR v Bratislave je povinný nahradiť P. M. trový právneho zastúpenia v sume Sk 3 400, – (slovom tritisícštyristo korún slovenských) k rukám advokáta JUDr. J. V. (...) do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy: „Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.“

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom pre odmietnutie návrhu pre zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (mutatis mutandis III. ÚS 138/02, I. ÚS 223/05).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 168/2005 a jeho rozsudkom z 25. augusta 2005 došlo k porušeniu označeného základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné tiež pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležité zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neoprave-

dlnitelné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00).

Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvenú v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy). Všeobecné súdy poskytujú ochranu plynúcu z citovaného článku ústavy tak, že postupujú v konaní súc viazané procesnoprávnymi a hmotnými predpismi, dodržiavanie ktorých je garanciou práva na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je aj nesúhlas sťažovateľa s právnym názorom najvyššieho súdu vysloveným v napadnutom rozsudku sp. zn. 4 Cdo 168/2005, ktorým najvyšší súd zrušil rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 3. mája 2005 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu okrem iného vyplýva, že: *«Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O. s. p.] po zistení, že dovolanie podala včas riadne zastúpená účastníčka konania [§ 240 ods. 1 a § 241 ods. 1 druhá veta O. s. p.] a to proti takému rozsudku, proti ktorému dovolanie pripustil sám odvolací súd [§ 238 ods. 3 písm. a) O. s. p.] preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.*

Nakoľko prípustnosť dovolania v prejednávanej veci vyplývala výlučne z okolností pripustenia dovolania odvolacím súdom, dovolací súd bol pri prieskume správnosti napadnutého rozsudku krajského súdu viazaný vymedzením dovolacej otázky. I keď výrokom i časťou odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu bola dovolacia otázka formulovaná spôsobom „či v dôsledku zrušenia zákona č. 65/1965 Zb. bola zrušená vyhláška č. 19/1991 Zb.“, z ďalšej časti odôvodnenia potvrdzujúceho rozsudku krajského súdu a i z povahy veci vyplývalo, že v skutočnosti spornou (a z hľadiska doterajšej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky neriešenou) otázkou je otázka aplikovateľnosti vyhlášky bývalého Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 19/1991 Zb. o pracovnom uplatnení a hmotnom zabezpečení pracovníkov v baníctve dlhodobo nespôsobilých na doterajšiu prácu (ďalej len „vyhláška“) v čase po vypustení z textu Zákonníka práce tých jeho ustanovení, ktoré splnomocnili ministerstvo na vydanie vyhlášky (vykonávacieho predpisu k zákonu). Uvedená otázka je tak vo svojej podstate otázkou platnosti a účinnosti právneho predpisu a Najvyšší súd Slovenskej republiky má za to, že nižšie súdy túto otázku nezodpovedali celkom úplne (a teda ani správne).(...)

Federálne ministerstvo práce a sociálnych vecí po dohode s Federálnym ministerstvom financií, ministerstvami práce a sociálnych vecí, ministerstvami zdravotníctva a ministerstvami financií republík ustanoví vyhláškou okruh pracovníkov v baníctve dlhodobo nespôsobilých na doterajšiu prácu zo zdravotných dôvodov, podmienky ich pracovného uplatnenia, hmotného zabezpečenia, ako aj povinnosti organizácií s tým súvisiace [§ 148a Zákonníka práce č. 65/1965 Zb. v znení platnom a účinnom do 31. augusta 1996 vrátane]. Federálne minister-

stvo práce a sociálnych vecí po prerokovaní s Federálnym ministerstvom financií podľa zásad schválených vládou Slovenskej republiky ustanoví vyhláškou zisťovanie a používanie priemerného zárobku a môže v odôvodnených prípadoch ustanoviť vyhláškou odchýlky od všeobecne platnej úpravy pre niektoré skupiny pracovníkov, najmä v súvislosti so zmenami v odmeňovaní alebo úpravami pracovného času [§ 275 Zákonníka práce č. 65/1965 Zb. v znení platnom a účinnom do 31. augusta 1996 vrátane].

Jedným zo základných princípov, na ktorých je v Slovenskej republike založená štátna moc, je princíp delby moci na moc zákonodarnú, moc výkonnú a moc súdnu. Okrem vymedzenia vzťahov medzi jednotlivými uvedenými mocami (systémom vzájomných brzd a protiváh) sa zmieneny model delby moci prejavuje (okrem iného) aj v sfére rozdelenia normotvorných právomocí medzi moc zákonodarnú a moc výkonnú. Základnou charakteristikou tohto rozdelenia je to, že kým zákonodarná moc disponuje všeobecnou normotvornou právomocou, moc výkonná je v normotvornej oblasti obmedzená len na tvorbu sekundárnych (odvodených) právnych predpisov a to ešte za podmienky, že je výkonná moc na takúto normotvorbu výslovne splnomocnená príslušným aktom moci zákonodarnej (ktorým je spravidla splnomocňovacie ustanovenie zákona vymedzujúce i rámec a obsahové medze odvodenej normotvorby). Z hľadiska naplnenia obsahu i zmyslu ustanovenia čl. 13 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky sa preto (v časti ukladania povinností na základe zákona a v jeho medziach) javí ústavne konformným len taký výklad, ktorý možnosť uloženia povinnosti na základe predpisu nižšej právnej sily (než je zákon), teda možnosť použitia podzákonnej normy viaže na existenciu splnomocňovacieho ustanovenia zákona (predpokladajúceho odvodenú normotvorbu) i v tom čase, ktorý je pre aplikáciu predpisu nižšej právnej sily rozhodným (teda v čase vzniku uplatňovaného nároku).

Pretože potom zákon o Zbierke zákonov (inak obdobne ako skorší zákon o Zbierke zákonov č. 131/1989 Zb. v znení zákona č. 426/1990 Zb., teda právna úprava prijatá ešte v období existencie Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, v tejto súvislosti por. i ústavný zákon č. 542/1992 Zb.) vymedzil len otázky nadobudnutia platnosti a účinnosti právnych predpisov a rozhodnutí uverejňovaných v Zbierke zákonov, nevysporiadal sa však i s ďalšou otázkou „normatívneho života“ právnych predpisov (predovšetkým s možnými spôsobmi a časom straty ich účinnosti, resp. platnosti); odpoveď i na tieto ďalšie otázky musel v konečnom dôsledku hľadať súd. To musí platiť tým skôr, keď ani pohľady teórie práva najmä na otázku „osudu“ vykonávacieho právneho predpisu po zrušení splnomocňovacieho ustanovenia v príslušnom zákone nie sú jednoznačné. Jestvuje totiž celá škála prístupov (ako na to ostatne poukázali už nižšie súdy), ktorých základnými hranicami je na jednej strane názor, podľa ktorého derogácia zákona pôsobí implicitne i zrušenie všetkých právnych predpisov vydaných na základe zákona a na jeho vykonanie (por. Knapp, V. – Grospič, J. – Štín, Z.: Ústavné základy tvorby práva. Praha 1990, str. 184) a na strane druhej naopak názor, podľa ktorého jednoduchým zrušením zákonného splnomocnenia právny život predpisov vydaných na základe tohto splnomocnenia nekončí (Koudelka, Z.: Obecné záväzné vyhlášky. MU Brno 1998, str. 83). Za opísanej situácie má potom zásadný význam rozlišovanie platnosti právnych predpisov (teda ich „zakomponovania“ do právneho poriadku ako jeho súčasť) a ich účinnosti (teda záväznosti príslušnej právnej úpravy a jej dopadu na právne vzťahy majúce sa podľa nej riadiť).

Ak potom doterajšia prax tvorby zákonov v Slovenskej republike pripustila možnosť zrušenia i vyhlášok ministerstiev zákonom (tu por. napr. zrušenie vyhlášok č. 196/1989 Zb. a č. 18/1991 Zb. ustanovením § 255 – bodmi 23 a 24 zákona č. 311/2001 Z. z.) a táto prax z hľadiska súladu s Ústavou Slovenskej republiky nebola spochybnená (takže ju pri rešpektovaní princípu prezumpcie ústavnosti právnych predpisov bolo treba považovať za súladnú s Ústavou), namiesto bol záver, podľa ktorého vypustenie splnomocňovacieho ustanovenia zákona nemá za následok automatické zrušenie predpisu vydaného na základe zákonného splnomocnenia, pokiaľ to v zákone nie je výslovne uvedené. Ako dôsledok už uvedeného platí, že vykonávací predpis, ktorý po zrušení splnomocňovacieho ustanovenia zákona nebol zákonom výslovne zrušený, ostáva platnou súčasťou právneho poriadku. Až potiaľto (teda čo do otázky platnosti vyhlášky č. 19/1991 Zb.) tak závery súdu prvého stupňa i odvolacieho súdu v prejednávanej veci boli správnymi a rovnako za správnu bolo treba považovať i odpoveď nižších súdov na tú časť dovolacej otázky, ktorá sa týkala formálneho odstránenia vyhlášky č. 19/1991 Zb. z právneho poriadku Slovenskej republiky zrušením predošlého Zákonníka práce (zákona č. 65/1965 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení).

Za správnu však podľa názoru dovolacieho súdu naopak nebolo možno považovať odpoveď Krajského súdu v Trenčíne (a pred ním i Okresného súdu Prievidza) na otázku pretrvávania účinnosti vyhlášky č. 19/1991 Zb. (teda pôsobenia vyhlášky a pretrvávania jej dopadu na ňou upravované právne vzťahy) aj po vypustení príslušných splnomocňovacích ustanovení Zákonníka práce č. 65/1965 Zb.

Ak totiž zákonodarca zruší príslušné splnomocňovacie ustanovenie zákona, nemožno síce prijať záver, podľa ktorého takáto derogácia bez ďalšieho spôsobuje i derogáciu (zrušenie) vykonávacích právnych predpisov, pri snahe aplikovať vykonávací právny predpis však vždy treba skúmať materiálne predpoklady existencie a pôsobenia (účinnosti) odvodeného právneho predpisu. Takýto právny predpis až do jeho formálno-právneho zrušenia iným normatívnym právnym aktom (resp. iným spôsobom predpokladaným právom, tu por. i čl. 125 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky) ostáva platným právnym predpisom (súčasťou právneho poriadku), pre jeho použitie však chýba materiálny predpoklad pôsobenia, ktorým je konkrétne zákonné splnomocnenie (u ktorého nestačí, ako už bolo uvedené vyššie, aby tu bolo len v čase vydania vykonávacieho právneho predpisu, ale musí existovať po celú dobu jeho potenciálnej aplikácie).

V nadväznosti na tom preto bolo treba mať za to, že vyhláška č. 19/1991 Zb. bola až do svojho formálneho zrušenia (vykonaného článkom I bodom 2 nariadenia vlády č. 470/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády č. 159/2001 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri používaní pracovných prostriedkov) s účinnosťou od 1. decembra 2003 platným právnym predpisom, avšak takýto právny predpis vzhľadom na nedostatok materiálnych podmienok ďalšieho normatívneho pôsobenia nebol predpisom účinným a aplikovateľným, teda takým, ktorý by mohol vyvolávať právne účinky a ktorý by účastníkov ním upravovaných právnych vzťahov zaväzoval (teda donucoval riadiť sa ním). To platí navzdory nedôvodnosti tej námietky žalovanej (dovolateľky), ktorá sa týkala odchylnosti legislatívnych postupov (vzťahujúcich sa k spornej vyhláške) v Českej republike a Slovenskej

republike. Ani táto argumentácia (zrušením len splnomocňovacích ustanovení § 148a a § 275 Zákonníka práce č. 65/1965 Zb. v Českej republike a zrušením celého Zákonníka práce v súvislosti s prijatím zákona č. 311/2001 Z. z.) totiž nebola úplnou, pretože prehliadala okolnosť prijatia zákona č. 206/1996 Z. z. (jednej z novelizácií Zákonníka práce. č. 65/1965 Zb. vykonaných už s účinnosťou len pre Slovenskú republiku), ktorý ustanovením čl. I bodu 44 vypustil ustanovenie § 148a Zákonníka práce z textu zákona celkom a ustanovením čl. I bodu 63 zmenil znenie ustanovenia § 275 ods. 1 tak, že z neho odstránil splnomocnenie na vydanie vykonávacích predpisov. Práve vo vzťahu k tejto okolnosti tak bolo treba usudzovať na stratu účinnosti vyhlášky č. 19/1991 Zb. už od 1. septembra 1996 (teda od účinnosti zákona č. 206/1996 Z. z.) a nie až od 1. apríla 2002.

Pre úplnosť sa inak žiada uviesť, že odopretie priznania práva na základe platnej, avšak už neúčinnnej vyhlášky by nebolo možno považovať ani za rozporné s princípom ochrany nadobudnutých práv. Jednak totiž skoršie právo na odchylné zaobchádzanie s pracovníkmi v baníctve (na rozdiel od iných skupín zamestnancov) malo svoj základ priamo v splnomocňovacom ustanovení zákona (nakolko vyhláška vydaná na základe splnomocňovacieho ustanovenia mala upraviť len bližšie podmienky realizácie takého práva a tiež bližšie vymedziť okruh osôb oprávnených sa takého odchylného zaobchádzania domáhať) a preto už od odstránenia splnomocňovacieho ustanovenia zo zákona tu nebolo (neexistovalo), najmä však právo žalobcu uplatňované žalobou vyplývalo z poškodenia zdravia účastníka pri výkone práce a šlo tak o nárok na náhradu škody spôsobenej chorobou z povolania (§ 195 a nasl. Zák. práce č. 311/2001 Z. z. v znení platnom a účinnom do 31. decembra 2003 vrátane), resp. neskôr o nárok na úrazovú rentu (§ 88 a nasl. zákona č. 461/2003 Z. z.).

Ak preto Krajský súd v Trenčíne neposudzoval vec i z hľadísk opísaných vyššie, jeho rozhodnutie spočívalo na nesprávnom právnom posúdení veci [§ 241 ods. 2 písm. c) O. s. p.]. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dovolaním napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 243b ods. 1 O. s. p. (časti vety za bodkočiarkou) a podľa odseku 2 vety prvej rovnakého ustanovenia zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Pre odvolací súd tak bude v ďalšom konaní právny názor súdu rozhodujúceho o dovolaní záväzný (§ 243d ods. 1 veta druhá O. s. p.)»

Podľa názoru ústavného súdu právny názor najvyššieho súdu o prípustnosti dovolania a zrušení rozsudku krajského súdu a vrátenia veci na ďalšie konanie je zdôvodnený vyčerpávajúcim spôsobom a ústavný súd ho považuje za ústavne relevantný. V citovanej časti odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku krajského súdu najvyšší súd dostatočným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo treba považovať dovolanie žalovanej za dôvodné a napadnutý rozsudok krajského súdu bolo treba zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Ústavný súd aj keby nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecným súdom, ktorý je „pánom zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, a teda ústavne nekonformný. O svojvůli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa

tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný výklad najvyšším súdom takéto nedostatky nevykazuje.

V každom prípade postup najvyššieho súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neopodstatnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným už ani preto, že ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov najvyššieho súdu.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

16. Legislatívny zámer

Legislatívny zámer vypracúvajú ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy pred prípravou návrhu zákona s výrazným hospodárskym a finančným dosahom alebo v prípade, ak o tom rozhodne vláda. Legislatívny zámer obsahuje najmä zhodnotenie platnej právnej úpravy a určenie cieľov, ktoré má nová právna úprava plniť, ako aj zhodnotenie finančných, ekonomických, environmentálnych vplyvov a vplyvov na zamestnanosť. Legislatívny zámer schválený vládou je pre predkladateľa záväzným podkladom na vypracovanie návrhu zákona.

17. Pripomienkové konanie

Návrh zákona sa prerokuje s príslušnými orgánmi a inštitúciami v pripomienkovom konaní. Predkladateľ zverejní návrh zákona na portáli právnych predpisov. Zároveň zašle prostredníctvom portálu elektronický oznam o zverejnení návrhu zákona na pripomienky všetkým neopomenuteľným subjektom uvedeným v čl. 9 ods. 2 legislatívnych pravidiel. Pripomienkové konanie sa uskutočňuje aj s vyššími územnými celkami, Združením miest a obcí Slovenska, Hlavným mestom Slovenskej republiky Bratislavou, mestami, ktoré sú sídlom kraja a s orgánmi a inštitúciami, ktorým sa ukladajú úlohy alebo ktorých sa problematika návrhu zákona týka, ako aj s verejnosťou, a to ešte pred predložením návrhu zákona na rokovanie vlády. Oznam o zverejnení návrhu zákona môže predkladateľ zaslať na pripomienky aj iným štátnym orgánom, orgánom územnej samosprávy, stavovským organizáciám a iným inštitúciami. Lehota na zaslanie pripomienok je 15 pracovných dní odo dňa doručenia oznamu o zverejnení návrhu zákona, ak predkladateľ neurčí dlhšiu lehotu. Ak pripomienkujúci orgán alebo inštitúcia pripomienky v určenej lehote nezašle, znamená to, že nemá žiadne pripomienky. Ak nastanú mimoriadne okolnosti, možno pripomienkové konanie uskutočniť v skrátenej forme. Ani v tomto prípade však lehota na oznámenie pripomienok nesmie byť kratšia ako sedem pracovných dní odo dňa doručenia oznamu o zverejnení návrhu zákona. Pripomienky sa zasielajú písomnou aj elektronickou formou.

Zásadná pripomienka znamená kategorický nesúhlas orgánu, ktorý ju uplatnil. Predznamenáva, že bez akceptovania tejto pripomienky pravdepodobne nebude člen vlády hlasovať za návrh zákona na rokovaní vlády alebo túto pripomienku vznesie aj na tomto rokovaní.

Rozporové konanie so zástupcom verejnosti sa môže uskutočniť, ak predkladateľ nevyhovel pripomienke, ktorú uplatnil väčší počet fyzických osôb alebo právnických osôb zo strany verejnosti a zároveň súčasťou pripomienky je splnomocnenie zástupcovi verejnosti na ich zastupovanie.

Rozporové konanie so zástupcom verejnosti **sa uskutoční vždy**, ak predkladateľ nevyhovel hromadnej pripomienke, s ktorou sa stotožnilo aspoň 500 fyzických osôb alebo právnických osôb, ibaže by existovali vážne dôvody na neuskutočnenie rozporového konania.

Niektoré návrhy zákonov aj ostatných všeobecne záväzných právnych predmetov musia byť, okrem medzirezortného pripomienkového konania, predmetom aj vnútrokomunitárneho pripomienkového konania. Vnútrokomunitárne pripomienkové konanie sa vykonáva podľa právne záväzných aktov Európskych spoločenstiev alebo Európskej únie a to predovšetkým s Európskou komisiou alebo Európskou centrálnou bankou.

Povinnosť uskutočňovať vnútrokomunitárne pripomienkové konanie s Európskou centrálnou bankou vyplýva zo Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, ktorá zveruje Európskej centrálnej banke poradnú funkciu ohľadne navrhovaných aktov Spoločenstva a návrhov vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré patria do oblasti jej pôsobnosti. Článok 105 ods. 4 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, ktorý je prevzatý v článku 4 Štatútu Európskeho systému centrálnych bánk a Európskej centrálnej banky, predstavuje základ pre poradnú funkciu Európskej centrálnej banky. Rámec pre konzultácie vnútroštátnych orgánov s Európskou centrálnou bankou je ustanovený v rozhodnutí Rady 98/415/ES z 29. júna 1998 o poradení sa s Európskou centrálnou bankou vnútroštátnymi orgánmi ohľadom návrhu právnych predpisov, ktoré sa uplatňujú od 1. januára 1999.

Súdny dvor Európskych spoločenstiev v rozsudku vo veci *OLAF* objasnil ciele článku 105 ods. 4 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, pokiaľ ide o povinnosť konzultovať s Európskou centrálnou bankou o všetkých návrhoch aktov Spoločenstva v oblasti jej pôsobnosti. Podľa Súdneho dvora Európskych spoločenstiev je zmyslom tejto povinnosti „predovšetkým zabezpečiť, aby zákonodarný orgán prijal akt až potom, ako sa vyjadril orgán, ktorý je vzhľadom na svoju osobitnú funkciu, ktorú v príslušnej oblasti v rámci Spoločenstva vykonáva, a vzhľadom na vysoký stupeň odborných znalostí a skúseností, ktorými disponuje, osobitne predurčený na to, aby sa významnou mierou podieľal na zamýšľanom legislatívnom procese“. Hoci sa rozsudok vo veci *OLAF* vzťahuje na povinnosť inštitúcií Spoločenstva konzultovať s Európskou centrálnou bankou o návrhoch aktov Spoločenstva, pomáha objasniť aj povinnosť členských štátov konzultovať o návrhoch vnútroštátnych právnych predpisov. Z rozsudku vo veci *OLAF* možno vyvodiť záver, že základným cieľom rozhodnutia 98/415/ES je umožniť Európskej centrálnej banke, aby vnútroštátnym zákonodarným orgánom v primeranom čase poskytla odbornú radu k návrhom vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré sa týkajú záležitostí patriacich do oblasti pôsobnosti Európskej centrálnej banky. Táto rada je určená na zabezpečenie toho, aby vnútroštátny právny rámec: a) prispel k dosiahnutiu cieľov Európskeho systému centrálnych bánk, ako sú ustanovené v článku 105 ods. 1 Zmluvy o založení Európskeho spo-

čerstva, b) bol zlučiteľný s právnym rámcom ESCB a c) bol v súlade s politikou Európskeho systému centrálnych bánk.

Podľa článku 2 ods. 1 rozhodnutia 98/415/ES sú orgány členských štátov povinné konzultovať s Európskou centrálnou bankou o „akomkoľvek návrhu právneho predpisu“, ktorý patrí do oblastí pôsobnosti európskej centrálnej banky, čiže návrhy právnych predpisov ovplyvňujúcich základné úlohy, ktoré sa majú uskutočniť prostredníctvom európskeho systému centrálnych bánk podľa článku 105 ods. 2 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva (t. j. tvorba a uskutočňovanie menovej politiky Spoločenstva, vykonávanie devízových operácií, držba a spravovanie oficiálnych devízových rezerv členských štátov a podpora plynulého fungovania platobných systémov). Patria sem aj návrhy právnych predpisov, ktoré ovplyvňujú množstvo iných úloh zverených Európskemu systému centrálnych bánk na základe Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva.

Podľa článku 3 ods. 1 rozhodnutia 98/415/ES orgány členských štátov, ktoré pripravujú legislatívne ustanovenie, môžu Európskej centrálnej banke určiť lehotu na predloženie stanoviska, ak to považujú za potrebné. Táto lehota však nesmie byť kratšia ako jeden mesiac odo dňa prijatia oznámenia. Na základe článku 3 ods. 2 rozhodnutia 98/415/ES možno v mimoriadne naliehavých prípadoch lehotu skrátiť. V týchto celkom výnimočných prípadoch musí orgán, ktorý o konzultáciu žiada, výslovne uviesť dôvody naliehavosti veci. Európska centrálna banka môže, okrem mimoriadnych prípadov, požiadať členský štát o predĺženie tejto lehoty až o štyri ďalšie týždne. Článok 3 ods. 3 rozhodnutia 98/415/ES ustanovuje, že orgán žiadajúci o konzultáciu nemá túto žiadosť bezdôvodne odmietnuť.

Ak sa Európska centrálna banka v lehote k návrhu nevyjadří, podľa článku 3 ods. 4 rozhodnutia 98/415/ES uplynutie lehoty na poskytnutie stanoviska nebráni ďalšej činnosti vnútroštátneho orgánu žiadajúceho o konzultáciu. To znamená, že akonáhle lehota uplynie, príslušné orgány môžu pokračovať v procese prijímania návrhu právneho predpisu, ktorý bol počas konzultácie s Európskou centrálnou bankou prerušený. Až do doby, kým návrh nie je s konečnou platnosťou prijatý, je však orgán žiadajúci o konzultáciu aj naďalej povinný zohľadniť stanovisko Európskej centrálnej banky (a oboznámiť so stanoviskom orgán, ktorý právny predpis prijíma, ak týmto orgánom je iný orgán).

Druhým právne záväzným aktom Európskej únie, ktorý upravuje vnútrokomunitárne pripomienkové konanie je smernica Európskeho parlamentu a Rady 98/34/ES z 22. júna 1998 o postupe pri poskytovaní informácií v oblasti technických noriem a predpisov v platnom znení. Táto smernica sa vzťahuje na návrhy technických všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré upravujú otázky, kde nejestvuje harmonizovaná úprava na úrovni Európskeho spoločenstva alebo tam, kde príslušná harmonizovaná úprava Európskeho spoločenstva ponecháva členským štátom právo zohľadniť pri harmonizácii vnútroštátne špecifiká.

V rámci vnútrokomunitárneho pripomienkového konania členské štáty oznamujú Európskej komisii, všetky návrhy technických predpisov; okrem tých prípadov, keď návrh technického predpisu obsahuje prevzatie medzinárodnej alebo európskej normy, členské štáty

oznamujú Európskej komisii aj dôvody, pre ktoré je prijatie takéhoto technického predpisu potrebné, keď to nebude zjavné už z návrhu technického predpisu.

Každý technický predpis, ktorý bol predmetom vnútrokomunitárneho konania musí obsahovať odkaz na smernicu 98/34/ES. Takýto odkaz deklaruje skutočnosť, že technický predpis bol notifikovaný Európskej komisii a následne prešiel vnútrokomunitárnym pripomienkovým konaním (zohľadnenie pripomienok a stanovísk Komisie Európskych spoločenstiev a členských štátov Európskej únie pred prijatím vnútroštátneho právneho predpisu). Stáva sa tak transparentným nástrojom vymožitelnosti tohto predpisu v prípade súdneho sporu, pretože „*Tam, kde národný súd rieši spor, predmetom ktorého je nesplnenie povinnosti obžalovaného, ktorá mu vyplývala z nenotifikovaného technického predpisu, musí národný súd odmietnuť aplikáciu takého technického predpisu*“ (rozsudok Súdneho dvora vo veci CIA Security, C – 194/94).

Postup pri vnútrokomunitárnom konaní v legislatívnom procese v Slovenskej republike upravujú Legislatívne pravidlá vlády Slovenskej republiky. Legislatívne pravidlá upravujú, v ktorom štádiu legislatívneho procesu sa návrhy všeobecne záväzných právnych predpisov majú predkladať na toto konanie tak, že *ak má byť návrh predmetom vnútrokomunitárneho pripomienkového konania podľa právne záväzného aktu Európskych spoločenstiev alebo Európskej únie s orgánom Európskych spoločenstiev alebo Európskej únie, zašle minister alebo vedúci iného ústredného orgánu štátnej správy návrh zákona na pripomienkovanie príslušnému orgánu Európskych spoločenstiev alebo Európskej únie až po jeho prerokovaní v Legislatívnej rade vlády Slovenskej republiky (resp. po prerokovaní v stálej pracovnej komisii Legislatívnej rady vlády SR)*. V prípade, ak sa návrh zmení podľa výsledkov vnútrokomunitárneho pripomienkového konania, *predloží ho minister alebo vedúci iného ústredného orgánu štátnej správy opätovne Legislatívnej rade vlády SR na prerokovanie*, táto povinnosť má zabezpečiť zapracovanie pripomienok Európskej komisie a ostatných členských štátov v kontexte právneho poriadku SR.

Návrh zákona musí obsahovať Doložku o posúdení vplyvov. Pri návrhoch zákonov, ktoré majú dosah na rozpočet verejnej správy, musia byť uvedené a zdôvodnené ich predpokladané finančné dôsledky na rozpočet verejnej správy, a to nielen na bežný rok, ale aj na nasledujúce rozpočtové roky. Navrhovatelia sú povinní rozpočtové dôsledky návrhov zákonov vopred prerokovať s Ministerstvom financií Slovenskej republiky.

Súčasťou návrhu zákona je dôvodová správa, ktorá má všeobecnú časť a osobitnú časť. Všeobecná časť dôvodovej správy musí obsahovať zhodnotenie súčasného stavu najmä zo spoločenskej, ekonomickej a právnej stránky s uvedením potreby novej zákonnej úpravy, spôsobu jej vykonávania, jej hospodárskeho a finančného dosahu. Jej súčasťou je Doložka o posúdení vplyvov, doložka zlučiteľnosti a tabuľka zhody návrhu zákona s právom Európskych spoločenstiev a Európskej únie. Osobitná časť dôvodovej správy obsahuje odôvodnenie jednotlivých navrhovaných ustanovení zákona.

Návrh zákona, upravený podľa výsledkov pripomienkového konania, predloží minister alebo vedúci iného ústredného orgánu štátnej správy Legislatívnej rade vlády Slovenskej

republiky a vláde Slovenskej republiky. Vláda predložený návrh prerokuje po jeho prerokovaní v legislatívnej rade. Návrh zákona schválený vládou sa doručí do Národnej rady Slovenskej republiky. Vládny návrh zákona sa podáva predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky písomne aj v elektronickej forme.

Jednotlivé ustanovenia legislatívnych pravidiel pre prípravu návrhov zákonov platia primerane aj pre prípravu nariadení vlády a vyhlášok, výnosov a opatrení ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy.

Návrhy vyhlášok, výnosov a opatrení však prerokujú príslušné stále pracovné komisie Legislatívnej rady vlády Slovenskej republiky. Určité rozdiely sú aj pri vyhlasovaní nariadení vlády a vyhlášok, výnosov a opatrení v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Jednotnú legislatívnu techniku tvorby právnych predpisov obsahujú legislatívno-technické pokyny, ktoré sú prílohou legislatívnych pravidiel.

IX. kapitola

NORMOTVORNÁ PRÁVOMOC VLÁDY A ÚSTREDNÝCH ORGÁNOV ŠTÁTNEJ SPRÁVY

Podľa čl. 120 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky môže vláda na vykonanie zákona a v jeho medziach vydávať nariadenia. Z uvedeného vyplýva, že vláda je oprávnená vydávať nariadenia na vykonanie zákona aj bez výslovného zákonného splnomocnenia. Vláda však nemôže vydávať nariadenia s mocou zákona, t.j. novo upravovať spoločenské vzťahy doteraz právom neupravené. Vždy musí ísť o vykonanie konkrétneho zákona. Vládou vydané nariadenia musia byť v medziach zákona, teda nemôžu obsahovať právnu úpravu contra legem. Vláda by spolu s návrhom zákona mala Národnej rade Slovenskej republiky predkladať aj návrh nariadenia vlády, ktorý zákon predpokladá vydať na základe jeho zákonného splnomocnenia.

Podľa čl. 120 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky môže vláda, ak tak ustanoví zákon, vydávať nariadenia na vykonanie Európskej dohody o pridružení uzatvorenej medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na strane jednej a Slovenskou republikou na strane druhej a na vykonanie medzinárodných zmlúv podľa čl. 7 ods. 2. Konkrétne oblasti, v ktorých je vláda oprávnená vydávať nariadenia na vykonanie uvedenej dohody a medzinárodných zmlúv ustanovuje zákon č. 19/2002 Z. z., ktorým sa ustanovujú podmienky vydávania aproximačných nariadení vlády Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov. Tieto aproximačné nariadenia upravujú oblasť colného práva, bankového práva, vedenia účtov a daní obchodných spoločností, duševného vlastníctva, ochrany pracovníkov na pracovisku, finančných služieb, ochrany spotrebiteľa, technických predpisov a noriem, využitia jadrovej energie, dopravy, pôdohospodárstva, životného prostredia a voľného pohybu pracovníkov. Prostredníctvom nich je možné ukladať

povinnosti jednotlivým subjektom. Nemožno však nimi upravovať medze základných práv a slobôd, štátny rozpočet a ďalšie veci, ktoré podľa Ústavy Slovenskej republiky upravujú alebo majú upraviť zákony. Ide napr. o používanie iných jazykov než štátneho jazyka v úradnom styku, podrobnosti o štátnych symboloch, ich používaní, podmienky a obmedzenia výkonu určitých povolaní alebo činností, otázky samosprávy, postavenie hlavného mesta, ukladanie daní a poplatkov, spôsob vykonania referenda, otázky štátneho občianstva, podrobnosti o voľbách poslancov, ochrana a podpora hospodárskej súťaže a i.

Aproximačným nariadením však možno prevziať príloh právne záväzných aktov EÚ odkazom na tieto akty (vzory tlačív, zoznamy inštitúcií, technické údaje). V prílohe aproximačného nariadenia musí byť uvedené presné označenie vykonávaného právneho aktu EÚ alebo medzinárodnej zmluvy a údaj o tom kde sú uverejnené. Všeobecná časť dôvodovej správy musí obsahovať doložku zlučiteľnosti s právom EÚ a tabuľku zhody.

Vláda musí polročne písomne informovať Národnú radu Slovenskej republiky o vydaných aproximačných nariadeniach a o ďalšom zámere ich prijímania. Parlament môže po prerokovaní tejto informácie požiadať vládu, aby právnú úpravu navrhovanú vo forme aproximačného nariadenia predložila ako vládny návrh zákona. Pokiaľ ide o niektoré štatistické údaje, k 1. januáru v roku 2009 bolo vládou vydaných od ich zavedenia v roku 2001 celkom 538 aproximačných nariadení vrátane noviel. K 1. januáru 2009 bolo platných a účinných 449 aproximačných nariadení, z toho 193 noviel. Zrušených aproximačných nariadení vlády bolo 89, z toho 34 noviel.

Podľa čl. 123 Ústavy Slovenskej republiky môžu ministerstvá a iné orgány štátnej správy na základe zákonov a v ich medziach vydávať všeobecne záväzné predpisy, ak sú na to splnomocnené zákonom.

Na základe uvedeného a v súlade s rozhodnutím Ústavného súdu Slovenskej republiky č. PL. ÚS 7/96 z 27. februára 1997, uverejnený v Zbierke nálezov a uznesení SR, ročník 1997, možno uviesť, že:

„Vláda, ministerstvá a iné orgány štátnej správy teda nemôžu vydať všeobecne záväzný právny predpis upravujúci spoločenské vzťahy, ktoré národná rada neupravila zákonom. Všeobecne záväzným právnym predpisom orgánu výkonnej moci nemožno upraviť spoločenské vzťah vo väčšom rozsahu, než ustanovuje zákon, ani spôsobom odporujúcim zákonu.

Ministerstvá a iné orgány štátnej správy môžu na rozdiel od vlády svoju normotvornú pôsobnosť podľa čl. 123 ústavy uplatniť len vtedy, ak ich národná rada v zákone výslovne splnomocní vydať všeobecne záväzný právny predpis na vykonanie tohto zákona.

Ministerstvá, ostatné ústredné orgány štátnej správy a iné orgány štátnej správy s celoštátnou pôsobnosťou vydávajú vyhlášky.

Ministerstvá, ostatné ústredné orgány štátnej správy Slovenskej republiky, iné orgány štátnej správy s celoštátnou pôsobnosťou a Národná banka Slovenska vydávajú výnosy a opatrenia, ak:

- a) sa týkajú obmedzeného počtu druhovo určených fyzických osôb a právnických osôb, alebo
- b) upravujú podrobnosti o právach a povinnostiach úzkeho okruhu osôb v pracovnoprávných vzťahoch a vo vzťahoch z oblasti sociálneho zabezpečenia, podrobnosti o právach a povinnostiach vyplývajúcich zo služobných pomerov príslušníkov ozbrojených zborov a ozbrojených síl, alebo
- c) tak ustanoví osobitný zákon.

X. kapitola

NORMOTVORBA MIESTNYCH ORGÁNOV ŠTÁTNEJ SPRÁVY

Aj miestne orgány štátnej správy, napr. krajské úrady životného prostredia, krajské školské úrady a i. môžu vydávať právne predpisy, ak sú na to osobitnými zákonmi výslovne splnomocnené. Podľa § 5 zákona č. 515/2003 Z.z. o krajských úradoch a obvodných úradoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa vydávajú pod názvom „Vyhláška“. Týmito predpismi miestne orgány štátnej správy upravujú podrobnosti, úpravu ktorých im zveril zákon, na vykonanie ktorého sú vydané. Ako príklad možno uviesť vyhlášku Krajského úradu životného prostredia v Žiline č. 8/2005 z 22. júna 2005 o Návštevnom poriadku Národného parku Veľká Fatra a jeho ochranného pásma. Na prípravu a prerokovanie všeobecne záväzných vyhlášok miestnych orgánov štátnej správy možno primerane použiť Legislatívne pravidlá vlády Slovenskej republiky. Vyhlášky sa vyhlasujú uverejnením vo Vestníku vlády Slovenskej republiky. Okrem toho ich možno uverejniť v publikačných orgánoch tých miestnych orgánov štátnej správy, ktoré ich vydali, príp. vo vestníkoch príslušných ústredných orgánov štátnej správy, v danom prípade vo Vestníku Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky.

Vyhláška nadobúda platnosť dňom jej uverejnenia vo Vestníku vlády Slovenskej republiky. Účinnosť nadobúda pätnástym dňom po jej vyhlásení vo vestníku vlády, ak nie je v nej ustanovený neskorší deň nadobudnutia účinnosti. Ak to odôvodňuje naliehavý všeobecný záujem možno vo vyhláške ustanoviť skorší začiatok jej účinnosti, najskôr však dňom vyhlásenia. Vyhláška odo dňa jej vyhlásenia musí byť každému prístupná na nazretie na miestnom orgáne štátnej správy, ktorý ju vydal.

XI. kapitola

NORMOTVORBA OBCÍ A VYŠŠÍCH ÚZEMNÝCH CELKOV

Ústava Slovenskej republiky vo štvrtej hlave v článkoch 68 a 71 ods. 2 priznáva obciam a vyšším územným celkom právomoc v oblasti normotvorby (v článku 68 pre veci územ-

nej samosprávy a v článku 71 ods. 2 pre veci preneseného výkonu štátnej správy). Ústava Slovenskej republiky upravuje aj právnu formu týchto normatívnych právnych aktov. Normatívne právne akty obce a vyššieho územného celku sa označujú ako všeobecne záväzné nariadenia. Ich všeobecná záväznosť je územne obmedzená na územie obce, resp. vyššieho územného celku. Všeobecne záväzné nariadenia podľa čl. 68 ústavy môže obec a vyšší územný celok vydávať z vlastnej iniciatívy, teda bez výslovného splnomocnenia v zákone, a to vo veciach samosprávnej pôsobnosti. Ide napríklad o zabezpečovanie verejného poriadku v obci, ochranu životného prostredia, rozhodovania a správy miestnych daní a poplatkov, utváranie a ochranu zdravých podmienok a zdravého spôsobu života a práce obyvateľov obce, rozvoj cestovného ruchu, ochranu kultúrnych pamiatok a zachovávanie prírodných hodnôt a i.

Pri výkone štátnej správy prenesenej na obec môže obec aj vyšší územný celok vydávať všeobecne záväzné nariadenia podľa čl. 71 ods. 2 ústavy len na základe výslovného splnomocnenia v zákone.

Z uvedeného teda vyplýva, že orgány územnej samosprávy vydávajú dva druhy všeobecne záväzných nariadení. Ústava Slovenskej republiky zakotvuje zásadnú podmienku pre vydávanie oboch druhov všeobecne záväzných nariadení, a to ich súlad s ústavou, ústavnými zákonmi, medzinárodnými zmluvami a zákonmi. Pre všeobecne záväzné nariadenia vydávané v rámci preneseného výkonu štátnej správy je však táto podmienka rozšírená o ich súlad aj s ďalšími právnymi predpismi, ktorými sú nariadenia vlády, vyhlášky, výnosy a opatrenia ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy.

Všeobecne záväzné nariadenia nemôžu ustanovovať nijaké povinnosti, ktoré nemajú oporu v zákone. Nemožno nimi ani ukladať sankcie. Avšak za nedodržanie povinností ustanovených vo všeobecne záväzných nariadeniach možno ukladať fyzickým osobám sankcie napr. podľa zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov alebo podľa iných osobitných zákonov podľa predmetu úpravy.

Pri tvorbe návrhov všeobecne záväzných nariadení treba dbať o to, aby obsahovali právne normy a nie nezáväzný text deklaratórneho charakteru. Jednotlivé právne normy musia byť realizovateľné, kontrolovateľné a vynútiteľné. Právny jazyk v nariadeniach by mal byť čo najzrozumiteľnejší. Pritom treba dbať na súlad terminológie v rámci celého právneho poriadku. Nariadenia treba systematicky členiť, pritom zaužívané je členenie na články, ktoré sa ďalej členia na odseky. V úvodnej vete by malo byť uvedené, že na všeobecne záväznom nariadení sa uznieslo obecné zastupiteľstvo v z Ak ide o nariadenie vydávané v rámci preneseného výkonu štátnej správy, uvedie sa aj splnomocňovacie ustanovenie zákona, na základe ktorého sa nariadenie vydáva.

Vo všeobecne záväzných nariadeniach by nemali byť upravované veci, ktoré upravujú právne predpisy vyššej sily. Nariadenia by nemali opakovať ustanovenia zákona či iného právneho predpisu vyššej sily. V nevyhnutnom prípade je vhodné na takúto úpravu odkázať formou poznámky pod čiarou.

Novelizovať, teda meniť alebo dopĺňať existujúce nariadenia sa odporúča len výnimočne, keď je to vhodnejšie a účelnejšie. Pri účinnosti treba počítať s aspoň 15-dňovou lehotou od vyvesenia nariadenia na úradnej tabuli obce. Len v nevyhnutných prípadoch (všeobecné ohrozenie, živelná udalosť) umožňuje zákon o obecnom zriadení určiť účinnosť nariadenia už dňom vyhlásenia, t.j. dňom jeho vyvesenia na úradnej tabuli obce.

Všeobecne záväzné nariadenie schválené trojpätinovou väčšinou prítomných poslancov obecného zastupiteľstva alebo zastupiteľského orgánu samosprávneho kraja musí vždy podpísať starosta (primátor) alebo predseda samosprávneho kraja. Podmienkou jeho platnosti je vyhlásenie všeobecne záväzného nariadenia, a to jeho vyvesením na úradnej tabuli obce alebo samosprávneho kraja. Fakultatívne možno všeobecne záväzné nariadenia vyhlásiť napr. formou plagátov, v regionálnej alebo miestnej tlači, v obecnom rozhlase a pod. Účinnosť nadobúdajú tridsiatym, resp. u obce pätnástym dňom od vyvesenia na úradnej tabuli, ak v nich nie je uvedený neskorší termín nadobudnutia účinnosti. V prípade živelných pohrôm však môže byť účinnosť totožná s dňom nadobudnutia platnosti všeobecne záväzného nariadenia. O vydaných nariadeniach sa musí viesť evidencia.

Samosprávny kraj zasiela bezodkladne a bezodplatne jeden výťah nariadenia každej obci na svojom území.

XII. kapitola

KONTROLA ÚSTAVNOSTI PRÁVNÝCH PREDPISOV

1. Všeobecne

Súčasťou legislatívnej praxe je aj kontrola ústavnosti právnych predpisov. Za ústavnosť právneho predpisu je potrebné považovať súlad právneho predpisu s textom ústavy. Za ústavnosť je však potrebné považovať aj ústavnosť postupu pri prijímaní právneho predpisu a tiež bezrozpornosť právneho poriadku. Ústavnosťou postupu pri prijímaní právneho predpisu je to, že v priebehu legislatívneho procesu nebola porušená ústava. Bezrozpornosť právneho poriadku znamená vytvorenie hierarchie právnych predpisov z hľadiska ich právnej sily, ako aj skutočnosť, že právny predpis nižšej právnej sily neodporuje právnomu predpisu vyššej právnej sily.

2. Orgány kontroly ústavnosti právnych predpisov

Pri určení subjektov vykonávajúcich kontrolu ústavnosti právnych predpisov je potrebné odlišiť od seba proces tvorby právneho predpisu a výsledok tohto procesu v podobe platného právneho predpisu.

Kontrola ústavnosti právnych predpisov vykonávaná v priebehu legislatívneho procesu je priamou súčasťou tohto procesu. Kontrola ústavnosti už platných právnych predpisov je nepriamou súčasťou legislatívneho procesu a má represívny a preventívny charakter. Obsa-

hom represívneho charakteru je rozhodnutie ústavného súdu o nesúlade právneho predpisu s ústavou (resp. s ústavnými zákonmi, medzinárodnými zmluvami a pod.). Ak ústavný súd rozhodne o neústavnosti právneho predpisu, stráca takýto právny predpis účinnosť a ak v priebehu šesť mesiacov od vyhlásenia rozhodnutia nie je takýto právny predpis zosúladený s ústavou, stráca aj platnosť. Obsahom preventívneho charakteru je využitie rozhodnutia o neústavnosti právneho predpisu pri tvorbe nových právnych predpisov v súlade s týmito rozhodnutiami.

Z hľadiska druhu orgánov vykonávajúcich kontrolu ústavnosti právnych predpisov možno hovoriť o:

- **verejno-politickej kontrole** ústavnosti právnych predpisov, ktorú vykonávajú orgány zákonodarnej moci (parlament) a orgány výkonnej moci (prezident a vláda),
- **súdnej kontrole** ústavnosti právnych predpisov, ktoré vykonávajú orgány súdnej moci.

Orgány zákonodarnej moci a výkonnej moci vykonávajú kontrolu ústavnosti právnych predpisov v rámci legislatívneho procesu (napr. pri prijímaní zákonov vykonáva kontrolu ústavnosti v prípravnej etape legislatívneho procesu Legislatívna rada vlády Slovenskej republiky, v schvaľovacej etape Ústavnoprávny výbor Národnej rady Slovenskej republiky a v promulgačnej etape prezident republiky).

Orgány súdnej moci sú subjektmi kontroly ústavnosti platného právneho predpisu. Podľa ústavy kontrolu ústavnosti zákonov, nariadení vlády a všeobecne záväzných právnych predpisov ministerstiev a ostatných orgánov štátnej správy a všeobecne záväzných nariadení orgánov územnej samosprávy vykonáva Ústavný súd Slovenskej republiky.

Nemá však kompetenciu preskúmať ústavnosť právnych predpisov rovnakej právnej sily, aj keby tieto boli vo vzájomnom rozpore. Nerozhoduje taktiež o ústavnosti právnych predpisov v priebehu ich tvorby a prijímania.

Pri rozhodovaní Ústavný súd Slovenskej republiky vychádza z princípov právneho štátu, najmä zo zákazu porušovania princípu delby moci, rešpektovania jednotlivých článkov ústavy pri príprave a schvaľovaní právnych predpisov, zákazu retroaktivity právneho predpisu, právnej istoty, a rešpektovania nadobudnutých práv, uplatnenia spravodlivosti alebo modifikovanej rovnosti pri dodržaní zákazu diskriminácie, presnosti a zrozumiteľnosti ustanovení právneho predpisu, jednoty právneho poriadku, komplexnosti právnej úpravy, proporcionality a pripravenosti právnej úpravy a i.

Podľa Občianskeho súdneho poriadku v znení zákona č. 384/2008 Z.z., všeobecné súdy rozhodujú aj o súlade všeobecne záväzných nariadení orgánov územnej samosprávy vo veciach územnej samosprávy so zákonom a pri plnení úloh štátnej správy aj s nariadeniami vlády a so všeobecne záväznými právnymi predpismi ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány.

Podnet na takúto kontrolu ústavnosti platného právneho predpisu môže podať:

- najmenej pätina poslancov Národnej rady Slovenskej republiky,
- prezident Slovenskej republiky,
- vláda Slovenskej republiky,
- súd,
- generálny prokurátor,
- verejný ochranca práv vo veciach súladu právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 ústavy, ak ich ďalšie uplatňovanie môže ohroziť základné práva alebo slobody alebo ľudské práva a základné slobody vyplývajúce z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom,
- Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky v prípade ustanovenom v čl. 126 ods. 2 ústavy,
- každý, o ktorého práve sa má konať v prípadoch ustanovených v čl. 127 a 127a ústavy,
- každý, kto namieta kontrolnú pôsobnosť Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky v prípade ustanovenom v čl. 126 ods. 2 ústavy.

Príloha 1

DOLOŽKA ZLUČITEENOSTI

právneho predpisu s právom Európskej únie

1. Predkladateľ právneho predpisu:
2. Názov návrhu právneho predpisu:
3. Problematika návrhu právneho predpisu:
 - a) je/nie je upravená v práve Európskej únie:
 - primárnom
 - sekundárnom,
 - b) je/nie je obsiahnutá v judikatúre Súdneho dvora Európskej únie alebo Súdu prvého stupňa Európskej únie.
4. Závazky Slovenskej republiky vo vzťahu k Európskej únii:
 - a) lehota na prebratie smernice alebo rámcového rozhodnutia podľa určenia gestorských ústredných orgánov štátnej správy zodpovedných za prebratie smerníc a vypracovanie tabuliek zhody k návrhom všeobecne záväzných právnych predpisov alebo lehota na implementáciu nariadenia alebo rozhodnutia z nich vyplývajúca,
 - b) informácia o konaní začatom proti Slovenskej republike o porušení Zmluvy o fungovaní Európskej únie podľa čl. 258 až čl. 260 Zmluvy o fungovaní Európskej únie,
 - c) informácia o právnych predpisoch, v ktorých sú preberané smernice alebo rámcové rozhodnutia už prebraté spolu s uvedením rozsahu tohto prebratia.
5. Stupeň zlučiteľnosti návrhu právneho predpisu alebo návrhu legislatívneho zámeru s právom Európskej únie:
 - úplný *(ak bola smernica prebratá náležite, t.j. v celom rozsahu ,včas, správne, v príslušnej forme, so zabezpečenou inštitucionálnou infraštruktúrou, s príslušnými sankciami a vo vzájomnej súvislosti)*
 - čiastočný *(ak minimálne jedna z podmienok náležitej transpozície nie je splnená)*

- žiadny (ak nebol dosiahnutý úplný ani čiastočný stupeň zlučiteľnosti alebo k prebratiu príde v budúcnosti).

6. Gestor a spolupracujúce rezorty (podľa určenia gestorských ústredných orgánov štátnej správy zodpovedných za transpozíciu smerníc a vypracovanie tabuliek zhody k návrhom všeobecne záväzných právnych predpisov a podľa návrhu na určenie zodpovednosti ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy za aplikáciu a prijatie opatrení na vnútroštátnej úrovni k nariadeniam a rozhodnutiam európskych spoločenských zákonov):

Ak problematika návrhu právneho predpisu nie je v práve Európskej únie upravená, je bezpredmetné vyjadrovať sa k bodom 4., 5. a 6.

Príloha 2

TABUĽKA ZHODY právneho predpisu s právom Európskej únie

Smernica (Rámcové rozhodnutie)			Právne predpisy Slovenskej republiky				
1	2	3	4	5	6	7	8
Článok (Č, O, V, P)	Text	Spôsob transpozície	Číslo	Článok (Č, S, O, V, P)	Text	Zhoda	Poznámky

Vysvetlivky:

Pri smernici a rámcovom rozhodnutí sa uvedie presné označenie, ako aj presné označenie jeho prípadných zmien a doplnení.

V stĺpci 1 sa smernica a rámcové rozhodnutie člení na jednotlivé časti:

Č – článok

O – odsek

V – veta

P – číslo (písmeno)

Základné členenie smernice a rámcového rozhodnutia do riadkov je jeho členenie na jednotlivé články. Ak však jednotlivé články obsahujú tak obligatórne ustanovenia, ako aj fakultatívne ustanovenia, ustanovenia s viacerými možnosťami právnej úpravy alebo neaplikovateľné ustanovenia, články sa delia do jednotlivých riadkov na odseky, vety a čísla (písmená) s cieľom oddeliť tieto ustanovenia do samostatných riadkov.

V stĺpci 2 sa uvedie text smernice alebo rámcového rozhodnutia publikovaný v Úradnom vestníku EÚ rozdelený na články, odseky a pod. (napr. Č:2 O:3 V:5). Preambulu smernice alebo rámcového rozhodnutia netreba uvádzať. Prílohy sa uvedú názvom a číslom ak ich obsahom sú vzorce, obrazce, formuláre žiadostí a podobné graficky znázornené časti právneho aktu. V ostatných prípadoch sa uvádza príloha v plnom znení.

V **stĺpci 3** sa uvedie jedna z nasledovných poznámok:

N – **bežná transpozícia**, to znamená, že ustanovenie uvedené v smernici alebo rámcovom rozhodnutí je povinné (záväzný) a musí sa transponovať do právneho poriadku Slovenskej republiky vo svojej podstate;

O – **transpozícia s možnosťou voľby**, to znamená, že ustanovenie uvedené v smernici alebo rámcovom rozhodnutí je povinné (záväzný) a musí sa transponovať do právneho poriadku Slovenskej republiky vo svojej podstate, ale v samotnom texte obsahuje viac možností na jeho transpozíciu. Napr. smernica ustanovuje povinnosť členských štátov vypracovať správy týkajúce sa určitej činnosti, podľa úvahy, jedným z nasledujúcich spôsobov:

a) vypracovaním správy aspoň raz za rok o určitých výdavkoch spolu s vypracovaním prehľadu o iných výdavkoch,

b) vypracovaním správy o všetkých výdavkoch aspoň 4-krát do roka;

D – **transpozícia podľa úvahy (dobrovoľná)**, to znamená, že ustanovenie uvedené v smernici alebo rámcovom rozhodnutí sa môže, ale nemusí, transponovať do právneho poriadku Slovenskej republiky. Napr. smernica ustanovuje, že členské štáty môžu uložiť úverovým spoločnostiam (inštitúciám) viac povinností než ustanovuje smernica;

n. a. – **transpozícia sa neuskutočňuje**, to znamená, že príslušné ustanovenie nie je potrebné transponovať. Napr. v smernici je uvedené ustanovenie: „Táto smernica je adresovaná členským štátom“.

V **nadpise stĺpcov 4 až 8** sa uvedie číslo a názov návrhu slovenského návrhu všeobecne záväzného právneho predpisu spolu s ostatnými právnymi predpismi, v ktorých je alebo má byť príslušná smernica alebo rámcové rozhodnutie transponované.

V **stĺpci 4** sa uvedie číslo slovenského návrhu všeobecne záväzného právneho predpisu, v ktorom je transponovaný príslušný článok, odsek, písmeno a pod. smernice alebo rámcového rozhodnutia. Stĺpec 4 je fakultatívny, predkladateľ ho uvádza, len ak príslušná smernica alebo rámcové rozhodnutie je transponované aspoň vo dvoch slovenských právnych predpisoch.

V **stĺpci 5** sa právny predpis člení na jednotlivé časti:

Č – článok

§ – paragraf

O – odsek

V – veta

P – číslo (písmeno)

V **stĺpci 6** sa uvedie doslovné znenie príslušného právneho predpisu.

V **stĺpci 7** sa uvedie jedna z nasledovných poznámok:

Ú – **úplná zhoda** (ak bolo ustanovenie smernice alebo rámcového rozhodnutia prebraté v celom rozsahu, správne, v príslušnej forme, so zabezpečenou inštitucionálnou infraštruktúrou, s príslušnými sankciami a vo vzájomnej súvislosti)

Č – **čiasťočná zhoda** (ak minimálne jedna z podmienok úplnej zhody nie je splnená)

Ž – **žiadna zhoda** (ak nebola dosiahnutá ani úplná ani čiastočná zhoda alebo k prebratiu dôjde v budúcnosti)

n. a. – neaplikovateľnosť (ak sa ustanovenie smernice alebo rámcového rozhodnutia netýka Slovenskej republiky alebo nie je potrebné ho prebrať).

V **stĺpci 8** sa môže uviesť napr. spôsob uplatnenia príslušného ustanovenia v praxi, výnimky vyplývajúce z prechodných období, spôsob budúcej transpozície príslušného ustanovenia smernice alebo rámcového rozhodnutia, tzv. krížové odkazy a všetko to, čo predkladateľ uzná za vhodné pre lepšiu prehľadnosť a pochopenie problematiky, ako aj to, čo by viedlo k urýchleniu legislatívneho procesu. V tomto stĺpci sa uvedú aj všetky orgány alebo inštitúcie, ktoré sú určené na implementáciu smernice alebo rámcového rozhodnutia. Predkladateľ uvedie administratívnu infraštruktúru len v tých riadkoch tabuľky, v ktorých uvedenie danej informácie požaduje samotné ustanovenie smernice alebo rámcového rozhodnutia.

Tabuľku zhody je predkladateľ povinný vypracovať najneskôr pri predkladaní návrhu právneho predpisu na pripomienkové konanie. V rámci svojich možností však predkladateľ konzultuje vypracovanie tabuľky zhody so sekciou vládnej legislatívy – odborom aproximácie práva Úradu vlády Slovenskej republiky ešte predtým, ako sa návrh právneho predpisu predloží na pripomienkové konanie.

Tabuľka zhody sa vypracúva ku všetkým článkom normatívneho textu smernice alebo rámcového rozhodnutia, vrátane prílohy, a to aj ak predkladateľ transponuje len niektoré jej články. Ak sa v elektronickej databáze už tabuľka zhody k príslušnej smernici alebo rámcovému rozhodnutiu nachádza, predkladateľ vypracúva tabuľku zhody v písomnej forme len k článkom smernice alebo rámcového rozhodnutia, ktoré sa v návrhu právneho predpisu transponujú.

Tabuľka zhody sa poskytuje v písomnej forme pre členov Ústavnoprávneho výboru Národnej rady Slovenskej republiky, pre členov príslušného gestorského výboru Národnej rady Slovenskej republiky a pre úsek legislatívy a aproximácie práva Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky; celkovo sa tabuľka zhody poskytuje v písomnej forme v počte 35 výťažkov.

Príloha 3

Pokyny k uvádzaniu a citácii právne záväzných aktov Európskej únie

1. Na označenie úradných zbierok právne záväzných aktov Európskych spoločenstiev a Európskej únie a rozhodnutí Súdneho dvora Európskych spoločenstiev a Súdu prvého stupňa Európskych spoločenstiev sa používajú nasledujúce skratky:

- a) Úradný vestník Európskych spoločenstiev „Ú. v. ES“** pri právnych aktoch Európskych spoločenstiev a Európskej únie publikovaných do 1. februára 2003⁶,
- b) Úradný vestník Európskej únie „Ú. v. EÚ“** pri právnych aktoch publikovaných po 1. februári 2003⁷,

6 Zákon č. 416/2004 Z. z. o Úradnom vestníku Európskej únie v znení zákona č. 606/2004 Z. z.

7 Zákon č. 416/2004 Z. z. o Úradnom vestníku Európskej únie v znení zákona č. 606/2004 Z. z.

- c) Zbierka rozhodnutí Súdneho dvora Európskej únie a Súdu prvého stupňa Európskej únie „Zb. roz. ESD“.
2. Skrátená citácia zmlúv zakladajúcich Európske spoločenstvá alebo Európsku úniu sa uvádza napr. „Zmluva o založení Európskeho spoločenstva v platnom znení, Zmluva o pristúpení Slovenskej republiky k Európskej únii“. Súčasti zmlúv sa uvádzajú nasledovne: „Protokol o (názov) pripojený k Zmluve o založení Európskeho spoločenstva/ Zmluve o Európskej únii/Zmluve o založení Európskeho spoločenstva a Zmluve o Európskej únii, Akt o podmienkach pristúpenia pripojený k Zmluve o pristúpení Slovenskej republiky k Európskej únii“.
3. V texte právneho predpisu sa ustanovenia nariadenia alebo rozhodnutia Európskych spoločenstiev necitujú, ale použije sa odkaz na osobitný predpis a v príslušnej poznámke pod čiarou sa uvedie názov a publikačný zdroj. V texte právneho predpisu sa ustanovenia smernice Európskych spoločenstiev alebo rámcové rozhodnutia Európskej únie necitujú, ale použije sa odkaz na osobitný predpis, ktorým je všeobecne záväzný právny predpis, v ktorom je ustanovenie smernice alebo rámcového rozhodnutia prebraté. V príslušnej poznámke pod čiarou sa uvedie jeho názov a publikačný zdroj. To neplatí, ak ide o odkaz podľa § 3 ods. 3 zákona č. 19/2002 Z. z., ktorým sa ustanovujú podmienky vydávania aproximačných nariadení vlády Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.
4. Nariadenie sa uvádza takto: „Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES/EHS)/Rady (ES/EHS)/Komisie (ES/EHS) č. .../... zo dňa názov (Ú. v. ES/Ú. v. EÚ L ..., .. dátum publikácie)“. Pokiaľ má nariadenie jednu novelizáciu, potom sa nariadenie a jeho novelizácia uvedie takto: „Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES/EHS)/Rady (ES/EHS)/Komisie (ES/EHS) č. .../... zo dňa názov (Ú. v. ES/Ú. v. EÚ L ..., .. dátum publikácie) v znení nariadenia/rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady (ES/EHS)/Rady (ES/EHS)/Komisie (ES/EHS) č. .../... zo dňa (Ú. v. ES/Ú. v. EÚ L ..., .. dátum publikácie)“. Pokiaľ má nariadenie viacero novelizácií, potom sa uvádza s dodatkom „...v platnom znení“.
5. Smernica sa uvádza takto: „Smernica Európskeho parlamentu a Rady/Rady/Komisie .../.../ES/EHS zo dňa názov (Ú. v. ES/Ú. v. EÚ L ..., .. dátum publikácie)“. Pri jej novelizácii sa neuvádza názov novelizujúceho právne záväzného aktu. Pokiaľ má smernica viacero novelizácií, potom sa uvádza s dodatkom „...v platnom znení“.
6. Rozhodnutie sa uvádza obdobne, ako je uvedené v piatom bode o smernici.
7. V transpozičnej prílohe a prílohe podľa čl. 20 ods. 1 sa smernica uvádza spolu s novelizáciami, v ktorých znení sa preberá. Všetky ďalšie novelizácie smernice sa uvádzajú ako jednotlivé právne akty v samostatných bodoch.
8. Rozhodnutia Súdneho dvora Európskych spoločenstiev a Súdu prvého stupňa Európskych spoločenstiev sa uvádzajú nasledovne: „rozhodnutie Súdneho dvora Európskych

spoločenstiev/ Súdu prvého stupňa Európskych spoločenstiev vo veci C/T – .../. názov strany/strán [rok publikácie v zbierke rozhodnutí] Zb. roz. ESD ..-....(zväzok – číslo strany, kde sa začína publikácia rozhodnutia)“.

9. Ak sa uvádza úplné označenie právne záväzného aktu Európskych spoločenstiev a Európskej únie (aj s uvádzaním názvu), tento akt sa vždy uvádza s veľkým začiatočným písmenom. V opačnom prípade (keď sa neuvádza názov), označenie právne záväzného aktu sa začína malým písmenom.
10. Ak bol právne záväzný akt Európskych spoločenstiev alebo Európskej únie publikovaný v mimoriadnom vydaní Úradného vestníka EÚ, uvádza sa toto mimoriadne vydanie nasledovne: „(Mimoriadne vydanie Ú. v. EÚ, kap. .../zv. ...)“

Príloha 4

DOLOŽKA PREDNOSTI

medzinárodnej zmluvy pred zákonmi
(čl. 7 ods. 5 ústavy)

1. Gestor zmluvy:
2. Názov zmluvy:
3. Účel a predmet zmluvy a jeho úprava v právnom poriadku Slovenskej republiky:
4. Priama úprava práv alebo povinností fyzických osôb alebo právnických osôb:
5. Úprava predmetu medzinárodnej zmluvy v práve EÚ :
6. Kategória zmluvy podľa čl. 7 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (vyžaduje pred ratifikáciou súhlas Národnej rady Slovenskej republiky):
7. Kategória zmluvy podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky (má prednosť pred zákonmi):
8. Dopady prijatia medzinárodnej zmluvy, ktorá má prednosť pred zákonmi, na slovenský právny poriadok (uvedú sa právne predpisy alebo ich jednotlivé ustanovenia, ktorých sa medzinárodná zmluva týka; potreba ich zrušenia alebo zmeny z dôvodu duplicity):

Vysvetlivky

K bodu 1

Ide o určenie gestora medzinárodnej zmluvy v súlade so Zásadami vlády Slovenskej republiky pre oblasť medzinárodných zmlúv.

K bodu 2

Okrem názvu zmluvy je potrebné z dôvodu jasnej identifikácie zmluvy uviesť aj miesto a dátum jej prijatia (pri mnohostranných zmluvách) alebo miesto a dátum jej podpisu (pri dvojstranných zmluvách).

K bodu 3

Obsahom je všeobecná identifikácia účelu a predmetu zmluvy, oblasti vzťahov, ktoré upravuje v nadväznosti na analogickú úpravu v právnom poriadku Slovenskej republiky .

K bodu 4

Je potrebné uviesť články zmluvy, ktoré priamo upravujú práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb.

K bodu 5

Uvedú sa právne záväzné akty EÚ, ktoré upravujú predmet medzinárodnej zmluvy a súlad zmluvy s právom EÚ. Súlad zmluvy sa vyjadrí slovom úplná zhoda/čistočná zhoda/žiadna zhoda / bezpredmetnosť.

K bodu 6

Základná kategorizácia tzv. prezidentských zmlúv. Je potrebné uviesť konkrétny typ zmluvy v súlade s čl. 7 ods. 4 ústavy, to znamená, či ide o medzinárodnú zmluvu o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodnú politickú zmluvu, medzinárodnú zmluvu vojenskej povahy, medzinárodnú zmluvu, z ktorej vzniká Slovenskej republike členstvo v medzinárodných organizáciách, medzinárodnú hospodársku zmluvu všeobecnej povahy, medzinárodnú zmluvu, na vykonanie ktorej je potrebný zákon a medzinárodnú zmluvu, ktorá priamo zakladá práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb.

K bodu 7

Záverečná klasifikácia prednosti zmluvy pred zákonmi Slovenskej republiky. Predkladateľ je povinný uviesť konkrétny typ zmluvy v súlade s čl. 7 ods. 5 ústavy, teda či ide o medzinárodnú zmluvu o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodnú zmluvu, na vykonanie ktorej nie je potrebný zákon a medzinárodnú zmluvu, ktorá priamo zakladá práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb.

K bodu 8

Uvedie sa potreba zrušenia alebo zmeny duplicitnej právnej úpravy s vyznačením konkrétnych zákonov resp. paragrafov.

Príloha 5**Vzor ratifikačnej listiny k dvojstrannej zmluve**

I. strana

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Dňa

bola v podpísaná

Zmluva

II. strana

Preskúmajúc túto zmluvu a vychádzajúc z toho, že Národná rada Slovenskej republiky s ňou súhlasí, schvaľujem a potvrdzujem ju.

V Bratislave dňa

prezident
Slovenskej republiky

Príloha 6

Vzor ratifikačnej listiny k mnohostrannej zmluve

I. strana

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Dňa

bola v podpísaná

Zmluva

II. strana

Preskúmajúc túto zmluvu a vychádzajúc z toho, že Národná rada Slovenskej republiky s ňou súhlasí, schvaľujem a potvrdzujem ju. 1/ 2/

V Bratislave dňa

prezident
Slovenskej republiky

1/ Ak bola zmluva podpísaná s výhradou, musí byť táto výhrada potvrdená. V tom prípade sa schvalovacia klauzula doplní: „.... a potvrdzujem ju s výhradou ustanovenia článku ... ods.
2/ Ak zmluva nevyžaduje súhlas NR SR, formuluje sa schvalovacia doložka takto: „Preskúmajúc túto zmluvu, týmto ju schvaľujem a potvrdzujem“.

Vzor tzv. „malej ratifikačnej listiny“ k dvojstrannej zmluve

I. strana

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Dňa bola v podpísaná

Zmluva.....

II. strana

Preskúmajúc túto zmluvu, týmto ju schvaľujem a potvrdzujem.

V Bratislave dňa

prezident
Slovenskej republiky

Gestori prezidentských a vládnych medzinárodných zmlúv:

1. Ministerstvo zahraničných vecí SR

je gestorom pre politické zmluvy, zmluvy v oblasti ľudských práv, zmluvy uzavreté v rámci OSN a iných medzinárodných vládnych organizácií, ak uzavieranie týchto zmlúv nepatrí inému ministerstvu;

2. Ministerstvo vnútra SR

je gestorom pre zmluvy o štátnych hraniciach, zmluvy o hraničnom režime (vrátane zmlúv o cezhraničnej spolupráci), zmluvy upravujúce otázky štátneho občianstva, cestovných dokladov, víz a vodičských preukazov, zmluvy z oblasti boja proti organizovanému zločinu a terorizmu, zmluvy z oblasti boja proti nedovolenému obchodu s narkotikami, zmluvy o vojenských hroboch a pre zmluvy o spolupráci a vzájomnej pomoci pri katastrofách; zmluvy o utajovaných skutočnostiach;

3. Ministerstvo hospodárstva SR

je gestorom pre hospodárske zmluvy všeobecnej povahy, zmluvy upravujúce obchodné vzťahy, zmluvy o platobnom styku, ak sú súčasťou obchodného styku, zmluvy o výrobnej kooperácii a špecializácii všeobecnej povahy, zmluvy o výrobnej kooperácii a špecializácii upravujúce otázky, ktoré nepatria do pôsobnosti iného ministerstva, úverové zmluvy, ak sú spojené s dodávkou tovaru, poskytovaním služieb alebo výkonom práce, zmluvy týkajúce sa cestovného ruchu a zmluvy o poskytovaní služieb v podobe inej slovenskej pomoci pri technickom alebo vedeckom rozvoji druhej krajiny, zmluvy z oblasti ochrany priemyselných práv, zmluvy z oblasti geológie a baníctva, normalizácie, metrologie a skúšobníctva, jadrového dozoru, štátnych a hmotných rezerv a hospodárskej súťaže;

4. Ministerstvo financií SR

je gestorom pre úverové zmluvy, zmluvy o ochrane a podpore investícií, zmluvy o zabránení dvojitého zdanenia, zmluvy o neobchodných platbách, zmluvy z oblasti colníctva a hraničných prechodov, zmluvy z oblasti bankovníctva, štatistiky, majetkové zmluvy, zmluvy týkajúce sa vysporiadania česko-slovenského majetku;

5. Ministerstvo spravodlivosti SR

je gestorom pre zmluvy o právnej pomoci a úprave vzťahov v justičnej oblasti;

6. Ministerstvo školstva SR

je gestorom pre zmluvy v oblasti školstva, vedy, mládeže a športu, zmluvy o uznávaní dokladov o vzdelaní a zmluvy o vedecko-technickej spolupráci;

7. Ministerstvo kultúry SR

je gestorom pre zmluvy v oblasti kultúrnych stykov, zmluvy v oblasti autorských práv, práv výkonných umelcov a s nimi súvisiacich majetkových práv;

8. Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny SR

je gestorom pre zmluvy v oblasti sociálnych vecí, zmluvy v oblasti pracovnoprávných vzťahov a zamestnanosti, zmluvy v oblasti právnej ochrany detí, rodiny a mládeže a zmluvy v oblasti bezpečnosti zdravia pri práci;

9. Ministerstvo zdravotníctva SR

je gestorom pre zmluvy v oblasti zdravotníctva a lekárskeho vied;

10. Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR

je gestorom pre zmluvy z oblasti dopravy (železničnej, cestnej, vodnej, leteckej, kombinovanej) a spojov;

11. Ministerstvo výstavby a verejných prác SR

je gestorom pre zmluvy v oblasti stavebníctva, architektúry a verejných prác;

12. Ministerstvo obrany SR

je gestorom pre zmluvy v oblasti vojenskej spolupráce a z oblasti medzinárodného práva vojnového;

13. Ministerstvo pôdohospodárstva SR

je gestorom pre zmluvy o spolupráci na hraničných vodách, zmluvy o spolupráci v oblasti poľnohospodárstva, veterinárnej a fytozdravotnej služby, potravinárstva, lesného a vodného hospodárstva, zmluvy v oblasti geodézie, kartografie a katastra;

14. Ministerstvo životného prostredia SR

je gestorom pre zmluvy v oblasti životného prostredia;

15. Úrad jadrového dozoru

je gestorom najmä pre zmluvy v oblasti jadrovej bezpečnosti jadrových zariadení a nakladania s jadrovými materiálmi, rádioaktívnymi odpadmi a vyhoreným jadrovým palivom;

16. Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR

je gestorom najmä pre zmluvy v oblasti technickej normalizácie, metrológie, kvality a posudzovania zhody;

17. Národný bezpečnostný úrad

je gestorom najmä pre zmluvy v oblasti ochrany utajovaných skutočností a elektronického podpisu;

18. Úrad priemyselného vlastníctva SR

je gestorom najmä pre zmluvy v oblasti priemyselného vlastníctva a ochrany priemyselných práv;

19. Úrad geodézie, kartografie a katastra SR

je gestorom najmä pre zmluvy v oblasti geodézie, kartografie a katastra nehnuteľností;

20. Protimonopolný úrad SR

je gestorom najmä pre zmluvy v oblasti ochrany a podpory hospodárskej súťaže;

21. Štatistický úrad SR

je gestorom najmä pre zmluvy v oblasti štátnej štatistiky;

22. Správa štátnych hmotných rezerv SR

je gestorom najmä pre zmluvy v oblasti štátnych hmotných rezerv a riešenia stavu ropnej núdze;

23. Úrad pre verejné obstarávanie

je gestorom pre zmluvy v oblasti verejného obstarávania.

Zoznam použitej literatúry a iných prameňov

- Viktor Knapp a kolektív: Tvorba práva a její současné problémy, Linde Praha a.s., Praha 1998,
- Ján Drgonec: Ústava Slovenskej republiky – komentár k novelizácii ústavným zákonom č. 90/2001 Z. z., Heuréka, Šamorín 2001,
- Štefan Grman: Ústavné základy Slovenskej republiky, Inštitút pre verejnú správu, Bratislava 2003,
- Ondrej Reichbauer: Európska únia pre každého, Eurolitera, Bratislava 2004,
- Ján Kráľ a kolektív: Legislatíva – Teória a prax, Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, Vydavateľské oddelenie 2006,
- Štefan Grman – Pavel Kanka: Metodická príručka pre prípravu návrhov právnych predpisov, Centrum vzdelávania Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Bratislava 2007
- Ján Svák, Peter Kukliš: Teória a prax legislatívy, Poradca podnikateľa, spol. s r.o., Bratislava 2007,
- Ústava Slovenskej republiky, č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov,
- Legislatívne pravidlá vlády SR,
- Legislatívne pravidlá tvorby zákonov č. 19/1997 Z. z.,
- Zákon NR SR č. 350/1996 Z. z. o rokovanom poriadku Národnej rady SR v znení neskorších predpisov,
- Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR,
- Základné predpisy upravujúce uzavieranie a vykonávanie medzinárodných zmlúv, MZV SR, november 1997,
- Materiály uvedené na internete.

www.esf.gov.sk

Pre **Centrum vzdelávania Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR**, v rámci Národného projektu „Vzdelávanie legislatívnych zamestnancov a rozvoj legislatívnych zručností v tvorbe právnych predpisov pre národnú úroveň v Slovenskej republike a Bratislavskom samosprávnom kraji“, vydalo **ERA – občianske združenie**.

Bratislava 2010